

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาถึงสภาพและปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. หลักการบริหารสถานศึกษาและความรู้ในการดำเนินงานลูกเสือโดยทั่วไป
  - 1.1 หลักการบริหารสถานศึกษา
  - 1.2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
  - 1.3 ประวัติและความเป็นมาของลูกเสือโลกและลูกเสือไทย
  - 1.4 ความหมายและความสำคัญของงานลูกเสือ
  - 1.5 วัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการของงานลูกเสือ
  - 1.6 ประเภทของลูกเสือ
2. แนวคิดในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา
  - 2.1 ความจำเป็นในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา
  - 2.2 บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา
  - 2.3 แนวคิดในการดำเนินงานลูกเสือ
3. สภาพและปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา
  - 3.1 ความหมายของสภาพและปัญหา
  - 3.2 การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา
    - 1) ด้านคุณลักษณะของลูกเสือ
    - 2) ด้านผู้กำกับลูกเสือ
    - 3) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา
    - 4) ด้านการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักการบริหารสถานศึกษาและความรู้ในการดำเนินงานลูกเสือโดยทั่วไป

1. หลักการบริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553ข, หน้า 11) ได้กล่าวว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้

บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีอิสระมีความเข้มแข็งในการบริหารงาน 4 งาน คือ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) งานบริหารทั่วไป

สมเดช สีแสง (2554, หน้า 4) ได้กล่าวว่าหลักการบริหารสถานศึกษามี 8 ประการ ดังนี้ 1) พัฒนาหลักสูตรและการสอน 2) การปกครองนักเรียน 3) การเป็นผู้นำชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ 4) งานบริหารบุคคล ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของฝ่ายการศึกษาทั้งที่เป็นครูและไม่ใชครู 5) งานบริหารอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน 6) งานจัดการเกี่ยวกับยานพาหนะที่นักเรียนใช้มาโรงเรียน 7) งานจัดระบบบริหารสถานศึกษาให้ถูกต้องตามหลักการบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพและ 8) บริหารธุรการ การเงินและบริการต่างๆ ของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี (2556, หน้า 7) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 งาน ดังนี้ 1) การบริหารวิชาการ มี 14 งานย่อย ดังนี้ 1.1) การพัฒนาหรือการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 1.2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 1.3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 1.4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียน 1.5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 1.6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 1.7) การดำเนินงานเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา 1.8) การดำเนินงานเกี่ยวกับการแนะแนว 1.9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 1.10) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 1.11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 1.12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 1.13) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและ 1.14) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา 2) การบริหารงบประมาณ มี 22 งานย่อยดังนี้ 2.1) การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง 2.3) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร 2.4) การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ 2.5) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ 2.6) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ 2.7) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ 2.8) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 2.9) การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา 2.10) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา 2.11) การวางแผนพัสดุ 2.12) การกำหนดแบบรูปรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่ง ก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณ เพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.13) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการ จัดทำและจัดหาพัสดุ 2.14) การจัดหาพัสดุ 2.15) การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

2.16) การจัดหาผลประโยชน์ 2.17) การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน 2.18) การนำเงินส่งคลัง 2.19) การนำเงินส่งคลัง 2.20) การจัดทำบัญชีการเงิน 2.21) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงินและ 2.22) การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงานจากทรัพย์สิน 3) การบริหารงานบุคคล มี 20 งานย่อย ดังนี้ 3.1) วางแผนอัตรากำลัง 3.2) การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3.3) สรรหาและบรรจุ แต่งตั้ง 3.4) ดำเนินงานเกี่ยวกับการเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3.5) ดำเนินงานเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน 3.6) การดำเนินงานเกี่ยวกับการลาของบุคลากรสังกัดสถานศึกษาที่ไม่มีระเบียบกำหนดไว้โดยเฉพาะ 3.7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 3.8) การดำเนินงานเรื่องวินัยและการลงโทษ 3.9) การดำเนินงานเรื่องการสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน 3.10) การรายงานการดำเนินงานทางวินัยและการลงโทษ 3.11) การดำเนินงานเรื่องการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ 3.12) การดำเนินงานเรื่องการออกจากราชการ 3.13) จัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ 3.14) การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ 3.15) การดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3.16) การดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ 3.17) การดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ 3.18) การดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3.19) การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาและ 3.20) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) การบริหารทั่วไป มี 22 งานย่อย ดังนี้ 4.1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4.2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 4.3) การวางแผนการบริหาร งานการศึกษา 4.4) การส่งเสริมงานวิจัย เพื่อพัฒนานโยบายและแผน 4.5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 4.6) การพัฒนามาตรฐาน การปฏิบัติงาน 4.7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4.8) การดำเนินงานธุรการ 4.9) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 4.10) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา 4.11) การรับนักเรียน 4.12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 4.13) การประสานการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย 4.14) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 4.15) ทักษะศึกษา 4.16) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 4.17) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 4.18) ส่งเสริม สนับสนุนและ ประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 4.19) การดำเนินงานเกี่ยวกับงานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น 4.20) รายงานผลการปฏิบัติงาน 4.21) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงานและ 4.22) โรงเรียนมีแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท (2556, หน้า 5) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 งาน ดังนี้ 1) การบริหารวิชาการ มี 12 งานย่อยดังนี้ 1.1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 1.2) พัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ 1.3) วัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 1.4) วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1.5) พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 1.6) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ 1.7) นิเทศการศึกษา 1.8) แนะนำ การศึกษา 1.9) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 1.10) ส่งเสริมความรู้ด้าน วิชาการแก่ชุมชน 1.11) ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และ 1.12) ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา 2) การบริหารงบประมาณ มี 7 งานย่อยดังนี้ 2.1) จัดทำและเสนอขอ งบประมาณ 2.2) จัดสรรงบประมาณ 2.3) ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการ ใช้เงิน และผลการดำเนินงาน 2.4) ระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา 2.5) บริหารการเงิน 2.6) บริหารบัญชีและ 2.7) บริหารพัสดุและสินทรัพย์ 3) การบริหารงาน บุคคล มี 5 งานย่อย ดังนี้ 3.1) วางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง 3.2) การสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง 3.3) ส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 3.4) วินัยและการรักษาวินัย และ 3.5) การออกจากราชการ 4) การบริหารทั่วไป มี 18 งานย่อย ดังนี้ 4.1) การดำเนินงาน ธุรการ 4.2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4.3) งานพัฒนาระบบและ เครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4.4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 4.5) การ จัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 4.6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 4.7) การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณบุคลากรและบริหารทั่วไป 4.8) การดูแลอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อม 4.9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 4.10) การรับนักเรียน 4.11) การส่งเสริมและ ประสานงานการศึกษาในระบบอกระบบและตามอัธยาศัย 4.12) การระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษา 4.13) งานส่งเสริมกิจการนักเรียน 4.14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 4.15) การส่งเสริมสนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 4.16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่และหน่วยงานอื่น 4.17) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงานและ 4.18) งานบริการสาธารณะ

มหาวิทยาลัยนเรศวร (2545, หน้า 140 - 141) ได้สรุปขอบข่ายหลักการบริหาร สถานศึกษาไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) การทำงานประสานกับประชาชนทั้งในชุมชน ในสภา การศึกษาประจำถิ่นกับเจ้าหน้าที่ต่างๆ ในส่วนของการศึกษาของจังหวัดกับนักเรียน 2) การ บริหารงานธุรการต่างๆ ในสำนักงานศึกษาธิการและในสถานศึกษา 3) การบริหารและพัฒนา อาคารสถานที่ บริเวณสถานศึกษาตลอดจนซ่อมแซมจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์สำหรับอาคารสถานที่ และบริเวณต่างๆ 4) การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ หลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน และโครงการทางวิชาการอย่างอื่นของโรงเรียนและ 5) การให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวง

การศึกษาโดยทั่วไปและช่วยเหลือพัฒนาวิชาการศึกษา ตลอดจนอาชีพนักบริหารให้ก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับนับถือ

ชานเคอร์ (Shanker, 1986, pp. 349 - 368) ได้สรุปหลักการบริหารสถานศึกษาไว้ 9 งานดังนี้ 1) งานด้านจัดโครงสร้างองค์การ 2) ด้านบริหารหลักสูตรและงานสอน 3) งานการเงินทางการศึกษา 4) งานด้านธุรการและการสนับสนุน 5) งานด้านบริหารงานบุคคล 6) งานด้านกิจการนักเรียน 7) งานด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก 8) งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ 9) งานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

จากขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา สรุปภาพรวมได้ว่ามีความสอดคล้องกับขอบข่ายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ประกอบด้วยงาน 4 งาน คือ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคลและ 4) งานบริหารทั่วไป ซึ่งในการบริหารสถานศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ดั่งนั้น ย่อมต้องอาศัยงานทั้ง 4 งาน ซึ่งงานวิชาการมีความสำคัญที่สุด

2. กิจกรรรมพัฒนาผู้เรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 2) ได้กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความ

ยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีมีความสุขบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าว สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท (2553, หน้า 2) ได้กล่าวว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาที่สมดุลอย่างเป็นองค์รวมทุกด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีพื้นฐานทางจริยศาสตร์ความเป็นคนดีทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสร้างองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้วยเหตุผลดังกล่าว กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมมีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดีงาม เป็นคนมีปัญญาในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสารการแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และเป็นคนมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 ข, หน้า 3) ได้กล่าวว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติจากการ

เรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัว ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน 2) กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้ 2.1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร 2.2) กิจกรรมชุมนุม ชมรมและ 2.3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละ ต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม 3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 3 ลักษณะ คือ 3.1) กิจกรรมแนะแนว 3.2) กิจกรรมนักเรียนและ 3.3) กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์เมื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมแล้วนำไปสู่เป้าหมายเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สรุปได้ว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมมีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดีงาม เป็นคนมีปัญญาในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหาและการใช้เทคโนโลยี เป็นคนมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงอยู่ร่วมกับ

ผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ งานลูกเสือก็เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งอยู่ในงานวิชาการ เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา

3. ประวัติและความเป็นมาของลูกเสือโลกและลูกเสือไทย

คณะอนุกรรมการลูกเสือฝ่ายฝึกอบรม สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (2550 หน้า 12 - 13) ได้กล่าวถึง ประวัติและความเป็นมาของลูกเสือโลก ลูกเสือกำเนิดขึ้นในโลก โดย ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ ซึ่งมีชื่อเต็มว่าโรเบิร์ต สตีเฟนสัน สไมธ์ เบเดน โพเอลล์ เรียกย่อๆ ว่า บี.พี. เกิดวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2400 ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ บิดาชื่อ เอช.จี.เบเดน โพเอลล์ เป็นศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด และเป็นนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งสนใจในธรรมชาติศึกษามาก มารดาชื่อ เฮนริเอตต้า เกรซ สไมธ์ ในปี พ.ศ. 2419 บี.พี.สอบเข้าโรงเรียนนายร้อยเซนต์เฮิสต์ ได้ที่ 5 ในหลักสูตรการทหารราบ และที่ 2 ในหลักสูตรการทหารม้า และได้รับพระราชทานยศเป็นนายร้อย ประจำกองทหารม้า อูซซาร์ที่ 13 ชีวิตราชการทหารส่วนใหญ่อยู่ในประเทศอินเดียและแอฟริกา เมื่อ บี.พี. มีอายุ 80 ปี จึงกลับไปอยู่ที่แอฟริกาอีกครั้งเพื่อพักผ่อนในช่วงสุดท้ายของชีวิต โดยซื้อบ้านพักหลังเล็กๆหลังหนึ่งในประเทศเคนยาและถึงแก่กรรมที่นั่นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2484 การก่อกำเนิดลูกเสือมีความเป็นมา คือ เมื่อปี พ.ศ.2442 โรเบิร์ต เบเดน โพเอลล์ นายทหารอังกฤษ รู้จักกันโดยทั่วไปว่า บี.พี. ได้เป็นผู้บัญชาการรบต่อสู้ป้องกันเมืองมพ์อีคิง ในแอฟริกาใต้จากการโจมตีของพวกโบเออร์ โดยมีกำลังทหารเพียง 750 คน ในขณะที่ฝ่ายเข้าโจมตีมีกำลังพล 9,000 คน บี.พี. สามารถป้องกันเมืองไว้ได้นานถึง 217 วัน จนกระทั่งประเทศอังกฤษส่งกองทัพอากาศช่วยไว้ทัน นอกจากด้วยความสามารถชาญฉลาดของนายทหารผู้นี้แล้ว โรเบิร์ต เบเดน โพเอลล์ ยังฝึกเด็กในเมืองมพ์อีคิง ที่มีอายุตั้งแต่ 9 ปีขึ้นไปจำนวนหนึ่งมาช่วยในการป้องกันเมืองด้วย โดยให้ช่วยในงานด้านการส่งข่าวสื่อสาร เป็นยามรักษาการณ์ ช่วยเหลือในหน่วยพยาบาลและรับใช้โดยทั่วไปปรากฏผลว่า เด็กเหล่านั้นได้ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมีผลงานดีเยี่ยม และเป็นพลังส่วนหนึ่งที่ช่วยในการป้องกันเมือง

จากประสบการณ์ของ โรเบิร์ต เบเดน โพเอลล์ ในการฝึกเด็กให้มาช่วยงานการรบในครั้งนั้นเอง ทำให้นายทหารผู้นี้เห็นคุณค่าความสามารถของเยาวชน เกิดความคิดขึ้นว่าเยาวชนหากได้รับการฝึกฝนอบรมที่ถูกต้องถูกวิธี จะมีคุณธรรม และความสามารถในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ด้วยความรับผิดชอบ ความตั้งใจ พากเพียรอย่างยิ่ง เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2450 โรเบิร์ต เบเดน โพเอลล์ ได้นำเด็กอายุระหว่าง 11 - 15 ปี ในกรุงลอนดอน เมืองพูลและเมืองบอร์นเมาท์ จำนวน 20 คน ไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี ซึ่งเป็นเกาะเล็กๆ ตั้งอยู่ที่ปากอ่าวเมืองพูล บี.พี.ได้จัดกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กเหล่านั้น ตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2450 เด็กๆ ได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าด้วยความสนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจ รูปแบบ วิธีการในการจัดกิจกรรมให้เด็กๆ ในครั้งนั้น โรเบิร์ต เบเดน โพเอลล์ ได้นำมาจากประสบการณ์ตั้งแต่เยาว์วัย ในเรื่องการช่วยเหลือตนเอง การกล้าที่จะแสดงออก

ความมีระเบียบวินัย การเป็นผู้นำ การเป็นนักผจญภัย ความรักธรรมชาติ การใช้ชีวิตกลางแจ้ง และตามธรรมชาติป่าเขา ซึ่งได้มาจากประสบการณ์เมื่อครั้งปฏิบัติงานหน้าที่การทหารที่อินเดีย และแอฟริกา บี.พี. ได้ฝึกทหารใหม่ของอินเดียให้มีความสามารถในการลาดตระเวน การสอดแนม ด้วยระบบหมู่ ในการปราบพวกซูลูในแอฟริกา บี.พี. ได้พบห้วงคลั่งคองของหัวหน้าเผ่าซูลูที่ร้อยด้วยลูกปัดซึ่งทำด้วยไม้แกะเป็นท่อนเล็กๆ (ซึ่งต่อมา บี.พี. ได้นำมาใช้มอบให้ผู้สำเร็จการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ) ในการปราบพวกอะซันติ จนได้รับชัยชนะโดยไม่เสียกำลังพลเลย ด้วยวิธีการลาดตระเวน สอดแนม และวิชาการทางการบุกเบิก บี.พี. ยังได้ใช้หมวกปีกกว้าง และได้เห็นชาวบ้านแสดงความรัก ความเป็นมิตรกันโดยการใช้มือซ้ายจับกัน ด้วยเห็นว่ามือขวาเป็นมือที่จับอาวุธฆ่าฟันกันจึงเป็นมือที่ไม่บริสุทธิ์ในการปราบกบฏที่มาดากัสการ์ บี.พี. ได้ใช้วิชาการและวิธีการสังเกต ลาดตระเวนและการเขียนแผนที่ ช่วยให้งานปราบกบฏครั้งนั้นเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง โดยเฉพาะจากประสบการณ์ในการป้องกันเมืองมัพพิดิงกิจกรรมที่ บี.พี. จัดให้เด็กที่เกาะบราวน์ซีได้กระทำในครั้งนั้น มีจุดเน้นอยู่ที่การเรียนรู้ด้วยการกระทำ ความกล้าที่จะแสดงออก การช่วยเหลือตนเอง ความมีระเบียบวินัย การฝึกเป็นผู้นำ และผู้ร่วมงานที่ดี การผจญภัย การใช้ชีวิตกลางแจ้งและตามธรรมชาติ การเดินทางไปตามป่าเขา การรู้จักสังเกตและจำ การเลียนแบบเสียงสัตว์ การทำและใช้แผนที่ การสะกดรอยและวิธีการบุกเบิก เกม การเล่น การฝึกปฏิบัติ การกระทำที่สนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจ ทำทนาย โดยใช้ระบบหมู่ บี.พี. ได้แบ่งเด็ก 20 คน ออกเป็น 4 หมู่ หมู่ละ 5 คน มีหมูนกเคอร์ลิว (หงส์เหลือง) หมูนกดุเหว่า (หงส์แดง) หมูหมาป่า (หงส์น้ำเงิน) หมูวัว (หงส์เขียว) มีนายหมู่ถือพลองติดตรงรูปสัตว์ประจำหมู่ มีการชุมนุมรอบกองไฟ การเล่านิทานและเรื่องราวต่างๆ ที่แสดงออกถึงคุณธรรมและคุณงามความดีเป็นบทเรียนสอนใจให้มีค่านิยมที่ดีในการพัฒนาชีวิตและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม การเล่านิทานหรือเรื่องราวต่างๆในการชุมนุมรอบกองไฟเช่นนี้ บี.พี. เรียกว่าแคมป์ไฟ บี.พี. เล่าเรื่องการผจญภัยในชีวิตของเขาเอง ซึ่งให้เห็นถึงความรักชาติ ความกล้าหาญ ความอดทน ความมีสติ ความมีไหวพริบ ใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา ใช้ความรู้ในวิชาเชิงพรานผจญภัยกับอุปสรรคต่างๆ แคมป์ไฟ ถือเป็นบทเรียนที่สำคัญยิ่งในการฝึกอบรมเด็กๆ ในครั้งนั้นรูปแบบวิธีการเหล่านี้เป็นต้นแบบที่เป็นหลักในการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือให้กับลูกเสือในปัจจุบัน การนำเด็กไปอยู่ค่ายพักแรมที่ เกาะบราวน์ซี ของ บี.พี. ในวันที่ 1 - 9 สิงหาคม พ.ศ. 2450 ถือเป็นค่ายลูกเสือแห่งแรกของโลกและเป็นจุดกำเนิดของกิจการลูกเสือโลก ในปี พ.ศ. 2450 - 2451 นั้นเอง บี.พี. ได้เขียนและจัดพิมพ์หนังสือชื่อว่า การลูกเสือสำหรับเด็กชายขึ้น หนังสือนี้ถือเป็นแบบฉบับของกิจการลูกเสือและเป็นคู่มือในการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือให้กับงานลูกเสือจนถึงปัจจุบัน

คณะอนุกรรมการลูกเสือฝ่ายฝึกอบรม สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ(2550, หน้า 14) ได้กล่าวถึง ประวัติและความเป็นมาของลูกเสือไทย ลูกเสือในประเทศไทย ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชสมภพ

เมื่อวันเสาร์ที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2423 ได้รับพระราชทานนามว่า สมเด็จพระเจ้าฟ้าวิชราวุธ พระองค์ได้เสด็จไปทรงศึกษา ณ ประเทศอังกฤษในสาขาประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย วรรณคดี ที่มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด และวิชาทหารที่โรงเรียนนายร้อยแซนด์เฮิสต์ รวม 9 ปี พระองค์ได้เสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติต่อจากสมเด็จพระบรมชนกนาถ เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ.2453 และพระองค์ได้ดำเนินงานจัดตั้ง กองลูกเสือป่า ขึ้น เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ทรงฝึกพวกผู้ใหญ่ (ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ) เรียกว่าพวกพ่อเสือด้วยพระองค์ ต่อมาได้ทรงมีพระราชดำริว่า เด็กชายที่ยังอยู่ในวัยเด็กก็เป็นผู้สมควรได้รับการฝึกหัดในส่วน และร่างกาย จิตใจ ให้มีความรู้ในวิชาเสือป่าตั้งแต่ยังเยาว์ จึงโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกองลูกเสือขึ้นตามโรงเรียนและสถานที่อันควร มีการกำหนดข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือขึ้นไว้ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2454 พระราชประสงค์ที่ได้คิดจัดให้มีลูกเสือขึ้นนั้น โดยปรารถนาที่จะให้เด็กไทยได้ศึกษาจดจำข้อสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ความจงรักภักดีต่อผู้ทรงดำรงรัฐสีมาอาณาจักรโดยต้องตามนิติธรรมประเพณี 2) ความรักชาติบ้านเมือง และนับถือศาสนา 3) ความสามัคคี ในคณะและไม่ทำลายซึ่งกันและกัน กองลูกเสือของประเทศไทยได้ตั้งขึ้นเป็นลำดับที่ 3 ของประเทศที่มีการจัดกิจกรรมลูกเสือในโลกและกองลูกเสือกองแรกตั้งขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง ปัจจุบันนี้คือโรงเรียนวิชราวุธวิทยาลัย ลูกเสือคนแรก คือ นายชัพน์ บุณนาค นักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ซึ่งถือว่าได้แต่งเครื่องแบบลูกเสือเป็นคนแรกและเป็นผู้ที่ได้กล่าวคำปฏิญาณของลูกเสือเป็นคนแรกโดยพระองค์ได้มีพระราชโองการว่า “อ้ายชัพน์ เอ็งเป็นลูกเสือแล้ว” ต่อมากิจการลูกเสือก็ได้แพร่หลายไปยังท้องถิ่นต่างๆ ในประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน

4. ความหมายและความสำคัญของงานลูกเสือ

4.1 ความหมายของงานลูกเสือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 1028) ได้ให้ความหมาย งานลูกเสือ หมายถึงสมาชิกแห่งองค์การที่มีวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมเด็กชายให้เป็นพลเมืองดีตามจารีตประเพณี มีอุดมคติ และความรับผิดชอบตัวเอง และต่อผู้อื่นเป็นต้น

คณะอนุกรรมการลูกเสือฝ่ายฝึกอบรม สำนักคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (2550, หน้า 18) ได้ให้ความหมาย งานลูกเสือ หมายถึง ขบวนการเยาวชนมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมให้การศึกษาและพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งนี้เป็นไปตามความมุ่งประสงค์ หลักการ และวิธีการ ซึ่งผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกได้ให้ไว้

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2551, หน้า 1) กล่าวว่า พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติความหมาย ลูกเสือและบุคลากรทางลูกเสือ ไว้ในมาตรา 4 ดังนี้ ลูกเสือ หมายถึงเด็กและเยาวชนทั้งชายหญิงที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ส่วนลูกเสือที่เป็นหญิงให้เรียกว่า เนตรนารี บุคลากรทางการลูกเสือ หมายถึงผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ งานลูกเสือ คือ ขบวนการอาสาสมัครที่ให้การศึกษาแก่

เยาวชนโดยทั่วหน้า ไม่แบ่งแยก และกีดกันในเรื่องเชื้อชาติ ผิวพรรณ วรรณะ ตลอดจนลัทธิทางศาสนาใดๆ ทั้งสิ้น ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองและยึดถือปฏิบัติตามอุดมการณ์ของผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก

สุชาติ กลศาสตร์เสนี (2551, หน้า 5) ได้ให้ความหมาย งานลูกเสือ หมายถึง งานของผู้สอดแนม

กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2553, ย่อหน้า 3) ได้ให้ความหมายของงานลูกเสือ หมายถึง เยาวชนชายและหญิงอายุระหว่าง 8 – 25 ปี ที่รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรวิชาลูกเสือ โดยยึดมั่นในหลักการ วิธีการ และวัตถุประสงค์ ของการลูกเสือ อย่างเคร่งครัดตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 และข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ.2509ได้กำหนดประเภทและเหล่าลูกเสือว่าลูกเสือมี 4 ประเภท คือ 1) สำรอง 2) สามัญ 3) สามัญรุ่นใหญ่และ 4) วิสามัญ อาจจัดให้มีลูกเสือเหล่าเสนา เหล่าสมุทรและลูกเสือเหล่าอากาศได้ สำหรับลูกเสือที่เป็นหญิง อาจใช้ชื่อเรียกว่า เนตรนารี หรือชื่ออื่นซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติให้ หมายถึง ลูกเสือที่เป็นหญิงด้วย

กรมส่งเสริมสุขภาพจิต (2553, หน้า 95) ได้ให้ความหมายงานลูกเสือ หมายถึง เยาวชนชายและหญิงอายุระหว่าง 8 – 25 ปี ที่รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรวิชาลูกเสือ โดยยึดมั่นในหลักการ วิธีการ และวัตถุประสงค์ของการลูกเสือ อย่างเคร่งครัดตามพระราชบัญญัติลูกเสือ

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย (2553ก, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของลูกเสือ หมายถึง บรรดาลูกเสือทั้งปวงและบุคลากรทางการลูกเสือ มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ

ชัยวิชญ์ ภูงามทอง (2555, ย่อหน้า 3) ได้ให้ความหมาย ลูกเสือ หมายถึง โรงเรียนสอนหน้าที่พลเมือง โดยการให้ความรู้ในวิชาเชิงพราน ตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษมาจากสองทางคือ 1) สง่าผ่าเผย (smartness : s) 2) สุภาพ (courtesy : c) 3) เชื่อฟัง (obedience : o) 4) เป็นผู้มีประโยชน์ (usefulness : u) 5) ไว้วางใจได้ (trustworthy : t) และ 1) ความจริงใจ (sincerity : s) 2) ความสุภาพอ่อนโยน (courtesy : c) 3) การเชื่อฟัง (obedience : o) 4) ความเป็นใจเดียวกัน (unity : u) 5) ความประหยัด (thrifty : t)

กอลด์ บราวน์ และเจมส์ เฮอร์เบิร์ต (Galt-Brown, & James Herbert, 2003, p.13)ได้ให้ความหมายของลูกเสือ หมายถึง งานและคุณสมบัติพิเศษของคนที่อยู่ในป่า ผู้สำรวจและคนที่อยู่ในชายแดน งานลูกเสือเป็นเพียงคำแนะนำ ซึ่งได้ลองใช้ สำหรับฝึกฝนหย่อนใจกลางแจ้งที่สนุกสนาน โดยมุ่งพัฒนาสมรรถภาพของเด็กแต่ละคนในแต่ละด้าน ได้แก่ นิสัยใจคอ สุขภาพ การฝีมือและหน้าที่พลเมือง

กู๊ด (Good,2010, p. 95) กล่าวถึงความหมายของลูกเสือไว้ว่า ลูกเสือนั้นเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นให้เด็กมีความรู้ ความสามารถ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การข่าวสาร การใช้อุปกรณ์ ตลอดจนการฝึกให้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา

เบเดน โปเฮอร์ส (Baden Powell,2555, หน้า 135) ได้ใช้คำว่า สเกาต์ (scout) เป็นคำเรียกผู้ที่เป็นลูกเสือ ซึ่งมีที่มาจาก 1) ส่างผ่าเผย (smartness : s) 2) สุภาพ (courtesy : c) 3) เชื่อฟัง (obedience : o) 4) เป็นผู้มีประโยชน์ (usefulness : u) 5) ไว้วางใจได้ (trustworthy : t)

องค์การลูกเสือโลก (World Organization of the Scout Movement,2012, p. 1) ลูกเสือ คือ ขบวนการอาสาสมัครที่ให้การศึกษาแก่เยาวชนโดยตัวหน้า ไม่มีการแบ่งแยกและกีดกันในเรื่องเชื้อชาติ ผิวพรรณ วรรณะ ตลอดจนลัทธิทางศาสนาใดๆทั้งสิ้น ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของการเมืองและยึดถือปฏิบัติตามอุดมการณ์ของผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ คือ วัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการ อย่างแน่วแน่และมั่นคง ในวงการศึกษาทั่วโลก ถือว่า ขบวนการลูกเสือเป็นขบวนการที่ให้การศึกษาแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน

สรุปได้ว่าลูกเสือ หมายถึง เด็กและเยาวชนทั้งชายหญิงที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาโดยยึดมั่นในวัตถุประสงค์ หลักการ และวิธีการของลูกเสือ

4.2 ความสำคัญของลูกเสือ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการลูกเสือ สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานลูกเสือไว้ 8 ประการ ดังนี้ 1) หลักการดำรงชีวิต (scouting is code of life) 2) ต้องตอบสนองความต้องการ (scouting are meeting real needs) 3) การศึกษาเพื่อชีวิต การลูกเสืออยู่ในโรงเรียนและครอบครัว เต็มเต็มความต้องการ ด้วยตนเอง พัฒนาองค์ความรู้ ต้องการสำรวจค้นหาและเรียนรู้ (scouting is education for life) 4) ขบวนการเพื่อ เยาวชน การลูกเสือ คือ ขบวนการที่เคลื่อนไหว มีวิวัฒนาการและปรับตัวทุกหนทุกแห่งโดย ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแต่ละท้องถิ่น และสนองความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ (scouting is a movement for youth) 5) เป็นองค์กรระดับนานาชาติ มีประเทศสมาชิกมากกว่า 180 ประเทศ และเขตปกครองพิเศษ มีสมาชิกกว่า 28 ล้านคน ทั้งหญิงและชาย (scouting is international) 6) เปิดสำหรับทุกคน ไม่ต้องคำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ปฏิบัติตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์และหลักการของเบเดน โปเฮอร์ส ผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก (scouting is open to all) 7) เป็นงานที่ทำทนายของผู้ใหญ่ เป็นโอกาสที่จะช่วยพัฒนาเยาวชน เพื่อสร้างความเข้าใจเป็นงานอาสาสมัครไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง (scouting also a challenge for adult) และ 8) การลูกเสือ มีระเบียบแบบแผน ปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ เรียนรู้โดยการกระทำ ทำงานในกลุ่มเด็กๆ และมีกิจกรรมที่น่าสนใจ

ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมในด้านการพัฒนาชุมชน เช่น เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกเสือที่จะช่วยพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัย ร่วมทำงานกับกลุ่มเพื่อน ญาติพี่น้อง และผู้นำชุมชน และองค์กรต่างๆ บางโครงการเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนากับประเทศที่พัฒนาแล้วและที่สำคัญ การลูกเสือยังเกี่ยวข้องกับพลานามัย การป้องกันสารเสพติด การศึกษา และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เรียนรู้เทคโนโลยี ความมั่งคั่ง การฝึกทักษะเพื่อการทำงาน การศึกษาเพื่อสันติภาพ (scouting is a method)

สุชาติ กลศาสตร์เสนี (2551, หน้า 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญที่ เด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครองสังคม และประเทศชาติ ที่ได้จากงานลูกเสือ ไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) พัฒนาระเบียบวินัยและความเป็นผู้นำ เบเดน โพเอลล์ ผู้ให้กำเนิดลูกเสือ ซึ่งเป็นทหารบกอังกฤษ ดังนั้น แนวทางการฝึกอบรมลูกเสือ จึงเอาวิธีการฝึกอบรมของทหารบกอังกฤษโดยมาประยุกต์ให้เหมาะสมซึ่งเน้นปลูกฝังระบบหมู่ ความมีระเบียบวินัย และควมมีลักษณะผู้นำให้กับเด็กเป็นหลัก เริ่มจากการฝึกระเบียบแถว แต่งเครื่องแบบที่เรียบร้อยสง่างาม การแสดงความเคารพ การปกครองบังคับบัญชาตามลำดับชั้น เป็นต้น เด็กที่มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำที่รู้จักการทำงานเป็นทีม จะช่วยแก้ปัญหาของชาติได้ 2) ปลูกฝังให้เด็กบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคม ถ้าสามารถปลูกฝังอุดมการณ์นี้ให้แก่เด็กตั้งแต่เล็กๆ จะมีคุณประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติอย่างมหาศาล เพราะเมื่อโตขึ้นจะเป็นคนที่มีจิตใจเป็นสาธารณะเห็นประโยชน์ของสังคมส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน จะช่วยลดการฉ้อราษฎร์บังหลวงลงได้ นอกจากนี้อุดมการณ์ลูกเสือเน้นเรื่องความซื่อสัตย์ ความมีศีลธรรมจริยธรรมอยู่แล้วด้วย นอกจากนี้ขบวนการลูกเสือที่เข้มแข็งจะเป็นการสร้างพลังมวลชนที่เข้มแข็งไปด้วย พลังมวลชนเป็นล้านคนย่อมจะสามารถสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ให้แก่สังคมได้มากและ 3) ปลูกฝังความคิดริเริ่มและการรู้จักคิดแก้ปัญหา กิจกรรมของลูกเสือมีความหลากหลายและน่าสนใจที่ลูกเสือสามารถจะเลือกได้ตามความชอบตามความถนัดของตน นอกจากจะช่วยส่งเสริมศักยภาพส่วนบุคคลแล้วกิจกรรมเหล่านี้ล้วนช่วยสร้างเสริมความคิดริเริ่ม การรู้จักคิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้แก่ลูกเสือเกือบทั้งสิ้น โดยเฉพาะกิจกรรมหลัก อย่างเช่นเดินทางไกล การเข้าค่ายพักแรม เป็นต้น

ชินวรณ์ บุญยเกียรติ (2554, หน้า ข) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของงานลูกเสือว่า หลังจากองค์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ได้ทรงมีพระราชวินิจฉัยเห็นว่างานลูกเสือเป็นงานที่มีความสำคัญ มีสาระ รูปแบบเหมาะสมที่จะเป็นขบวนการเพื่อใช้สำหรับพัฒนาพลเมืองในชาติให้เป็นพลเมืองดี มีความรักชาติบ้านเมือง หวงแหนแผ่นดินเกิด มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและที่สำคัญเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นเครื่องมือบ่มเพาะเยาวชนของชาติ ตั้งแต่เยาว์วัยจนเติบโตใหญ่

เฉลียว อยู่สมารักษ์ (2554, หน้า ค) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานลูกเสือว่า ลูกเสือถือเป็นงานที่ทรงคุณค่ายิ่งมีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาเยาวชนทั้งชายและหญิง โดยเฉพาะประเทศต่างๆ ทั่วโลกที่มีสถานภาพเป็นสมาชิกองค์การลูกเสือโลก ต่างเล็งเห็น

ความสำคัญของงานลูกเสือที่เป็นแรงผลักดันให้บรรดาประเทศต่าง ๆ ที่มีงานลูกเสือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี ได้ร่วมมือกันพัฒนางานลูกเสือให้เป็นที่ยอมรับของบรรดาเยาวชนในทุกวัย ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยหนุ่มสาว ให้เกิดความรัก ความศรัทธาและชื่นชมเข้าถึงความสำคัญของกิจการลูกเสือ อีกทั้งเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณลักษณะและศักยภาพของคนในชาติ

นิวัตร นาเคเวซ (2554ก, หน้า ง) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานลูกเสือว่า งานลูกเสือ เป็นกระบวนการที่มากค่า และบริสุทธิ์ เหมาะสมสำหรับที่จะนำไปใช้บูรณาการ เพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ศุภกร วงศ์ปราชญ์ (2554, หน้า จ) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานลูกเสือว่า งานลูกเสือสามารถพัฒนาเยาวชนทั้งหญิงและชาย ให้เป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ ได้โดยผ่านกระบวนการลูกเสือ และการจัดกิจกรรม

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน (2555, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานลูกเสือว่า กิจกรรมลูกเสือมีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับแล้วว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยอบรมบ่มนิสัยให้เยาวชนเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคี รู้จักบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

เบเดน โปเฮลล์ (2555, หน้า 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานลูกเสือไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) พัฒนาความมีระเบียบวินัยและความเป็นผู้นำ ซึ่งเน้นปลูกฝังระบบหมู่ ความมีระเบียบวินัย และความมีลักษณะผู้นำให้กับเด็กเป็นหลัก เริ่มจากการฝึกระเบียบแถว การแต่งเครื่องแบบที่เรียบร้อยสง่างาม การแสดงความเคารพ การปกครองบังคับบัญชาตามลำดับชั้น เป็นต้น เด็กที่มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำที่ดีรู้จักการทำงานเป็นทีม จะช่วยแก้ปัญหาของชาติได้ 2) ปลูกฝังเพื่อบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคม ถ้าสามารถปลูกฝังอุดมการณ์นี้ให้แก่เด็กตั้งแต่เล็ก ๆ จะมีคุณประโยชน์ต่อสังคม และต่อประเทศชาติอย่างมหาศาลเพราะเมื่อโตขึ้นจะเป็นที่มีคนจิตใจดีเป็นสาธารณะเห็นประโยชน์ของสังคมส่วนมากกว่าประโยชน์ส่วนตน จะช่วยลดการฉ้อราษฎร์บังหลวงลงได้ นอกจากนี้อุดมการณ์ลูกเสือเน้นความซื่อสัตย์ ความมีศีลธรรม จริยธรรมอยู่แล้วด้วย และขบวนการลูกเสือที่เข้มแข็งจะเป็นการสร้างพลังมวลชนที่เข้มแข็งไปด้วย พลังมวลชนเป็นล้านคนย่อมจะสามารถสร้างสรรค์ และ 3) ปลูกฝังความคิดริเริ่มและรู้จักคิดแก้ปัญหา กิจกรรมลูกเสือมีความหลากหลายน่าสนใจ ที่ลูกเสือสามารถเลือกได้ตามความชอบ ตามความถนัดของตน นอกจากจะช่วยส่งเสริมศักยภาพส่วนบุคคลแล้ว กิจกรรมเหล่านี้ล้วนช่วยเสริมสร้างความคิดริเริ่ม การรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้แก่ลูกเสือเกือบทั้งสิ้น โดยเฉพาะกิจกรรมหลักอย่างเช่นการเดินทางไกล การเข้าค่ายพักแรม เป็นต้น

สรุปได้ว่าความสำคัญของงานลูกเสือไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) ปลูกฝังวินัยและความเป็นผู้นำ โดยผ่านระบบหมู่ ความมีระเบียบวินัย และความมีลักษณะผู้นำให้กับเด็กเป็น

หลัก เริ่มจากการฝึกระเบียบแถว การแต่งเครื่องแบบที่เรียบร้อยสง่างาม การแสดงความเคารพ การปกครองบังคับบัญชาตามลำดับชั้น 2) ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 3) ใ้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ต่อส่วนรวม 4) ใ้รู้จักทำการฝีมืออันเป็นรากฐานในการดำรงชีวิตและ 5) พัฒนาในทางกาย จิตใจ และศีลธรรม

5. วัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการของลูกเสือ

5.1 วัตถุประสงค์ของลูกเสือ

มูลนิธิคณะลูกเสือแห่งชาติ (2550, หน้า 1) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์สำคัญของลูกเสือ ดังนี้ งานลูกเสือ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมมุ่งเสริมสร้างเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ ส่งเสริมผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 3,80,197) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของงานลูกเสือแต่ละประเภทไว้ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ของลูกเสือสำรอง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กในอายุ 6 ถึง 10 ปี ทั้งในทางกาย สติปัญญา จิตใจ ศีลธรรม และสังคมด้วยกระบวนการลูกเสือ มุ่งให้มีพื้นฐานความเป็นลูกเสือ ฝึกให้กระทำความดีต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน สถานศึกษา ชุมชน ชาติบ้านเมือง และโลกด้วยกิจกรรมลูกเสือที่เหมาะสมกับวัย 2) ลูกเสือสามัญมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาเยาวชนในช่วงอายุ 11 – 15 ปี ทั้งในทางกาย สติปัญญา จิตใจ ศีลธรรม และสังคม ให้มีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ป้องกันตนเองให้พ้นจากภัยอันตรายต่างๆ รู้จักวางแผนพัฒนาชีวิต มีระเบียบวินัยมีคุณธรรมจริยธรรมตามกฎลูกเสือ เน้นใ้รู้จักช่วยเหลือครอบครัว ผู้อื่น สถานศึกษา ชุมชน ชาติบ้านเมืองและสังคมโลก มีจิตสำนึกในประโยชน์ของประเทศชาติและส่วนรวมเป็นสำคัญ ได้เรียนรู้วิชาการตามความถนัด ความสนใจและพัฒนาสู่ระดับสูงเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพในภายหลัง 3) ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาเยาวชนในช่วงอายุ 14 – 18 ปี ทั้งในทางกาย สติปัญญา จิตใจ ศีลธรรม และสังคม ให้มีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ป้องกันตนเองให้พ้นจากโรคและภัยอันตรายต่างๆ สามารถพัฒนาตนเองได้ รู้จักวางแผนพัฒนาชีวิต ชุมชน สิ่งแวดล้อม ชาติบ้านเมือง เหนือประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ได้เรียนรู้วิชาการตามความสนใจ ความถนัด และพัฒนาสู่ระดับสูง เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในภายหลัง

กรมส่งเสริมสุขภาพจิต (2551, หน้า 199) กล่าวว่าถึงวัตถุประสงค์ของงานลูกเสือว่าเป็นกระบวนการทางการศึกษาส่วนหนึ่ง ซึ่งมุ่งพัฒนา สมรรถภาพของบุคคล ทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีงาม ไม่กระทำตนเป็นปัญหาของสังคม และดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย และสุขสบาย

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย (2553ข, หน้า 9) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ ของงานลูกเสือว่า เป็นขบวนการทางการศึกษาสำหรับเยาวชน ที่มีวัตถุประสงค์จะ สร้างบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางสังคมให้กับเยาวชนเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศ โดยใช้ วิธีการของลูกเสือ ยึดมั่นในกฎและคำปฏิญาณ เรียนรู้โดยการกระทำเน้นการปฏิบัติกิจกรรม กลางแจ้ง การใช้ระบบหมู่ และความก้าวหน้าของบุคคล โดยใช้หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 ข, หน้า 29) ได้กำหนด วัตถุประสงค์ของงานลูกเสือ เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรมให้เป็น พลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทาง 5 ประการ ดังนี้ 1) ให้มี นิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟังและพึ่งตนเอง 2) ให้มีความซื่อสัตย์สุจริตมีระเบียบวินัยและ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น 3) ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ 4) ให้รู้จักการทำฝีมือและ ฝึกฝนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและ 5) ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรมและความมั่นคงของประเทศชาติ

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 2) ได้กล่าวว่างานลูกเสือมี วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบและช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี มีความเจริญก้าวหน้า เพื่อ ความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติ

อาทร จันทรวิมล (2554, หน้า ก) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของงานลูกเสือ คือ การฝึกฝนเยาวชนให้มีความจงรักภักดี มีระเบียบวินัย และรู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อบุคคลอื่น

ชัยนิตย์ พรธนะวาร (2555, หน้า 45) ได้กล่าวว่า คณะลูกเสืออเมริกา มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือมุ่งให้การศึกษาแก่เยาวชน ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดี พัฒนาการทาง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม เพื่อให้เยาวชนเป็นพลเมืองดี และมีความ รับผิดชอบ

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2555ก, หน้า 6) ได้กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของงาน ลูกเสือ คือ การฝึกอบรมบ่มนิสัยลูกเสือให้เป็นพลเมืองดีตามจารีตประเพณีบ้านเมือง และอุดมคติ 5 ประการ ดังนี้ 1) ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟังและพึ่งตนเอง 2) ให้ ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 3) ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ 4) ให้รู้จักทำการฝีมือ และ 5) ให้มีการพัฒนาในทางกาย จิตใจ และศีลธรรม ทั้งนี้โดยไม่ เกี่ยวข้องสิทธิการเมืองใด ๆ

องค์การลูกเสือโลก (World Organization of the Scout Movement, 2012, p. 4) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของงานลูกเสือ คือ การช่วยให้เยาวชนได้รับการพัฒนาศักยภาพ ทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคมให้สมบูรณ์อย่างเต็มที่และเป็นรายบุคคล เพื่อให้เป็น

พลเมืองดีที่มีความรับผิดชอบ เป็นสมาชิกที่ดีของท้องถิ่น ของชาติและของชุมชนระหว่างประเทศ

สรุปได้ว่าวัตถุประสงค์ของงานลูกเสือ คือ การฝึกอบรมลูกเสือเพื่อพัฒนา ศักยภาพทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม ให้สมบูรณ์อย่างเต็มที่และเป็นรายบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความก้าวหน้าเพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติ มี 5 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟังและพึ่งตนเอง
- 2) ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- 3) ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
- 4) ให้รู้จักทำการฝีมือและฝึกฝนให้ทำกิจการต่างๆ ตามความเหมาะสม และ
- 5) ให้มีการพัฒนาในทางกาย จิตใจและศีลธรรม ทั้งนี้โดยไม่เกี่ยวข้องกับสิทธิทางการเมืองใดๆ

5.2 หลักการของลูกเสือ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (2554ก, หน้า ก) พระราชทานพระบรมราโชวาทในงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 3 พ.ศ. 2447 ความว่า

“หลักการและจรรยาของคณะลูกเสือ นั้น มิใช่จะเป็นประโยชน์หรือเป็นสิ่งสำคัญ เฉพาะแก่ตัวลูกเสือฝ่ายเดียว หากแต่เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนทุกคนด้วย กล่าวแต่เฉพาะหลักการข้อที่สำคัญเพียงข้อเดียว คือการบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือผู้อื่น ก็เห็นว่ามีคุณค่ามหาศาลแล้ว เพราะการบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือกัน เป็นปัจจัยที่จะสร้างสรรค์ความมั่งคั่งเจริญต่อกัน ความรักใคร่ เผื่อแผ่ในกันและกัน ซึ่งในที่สุด จะก่อเกิดเป็นความสามัคคีเป็นปึกแผ่นของคนทั้งชาติ ในอันที่จะช่วยเหลือสนับสนุนกันนี้ คือพลังอันยิ่งใหญ่ ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถรักษาความเป็นอิสระ ความมั่นคง ของคนทั้งชาติไทยและบ้านเมืองไทย เอาไว้ให้ยืนยงอยู่ตลอดไป”

มูลนิธิคณะลูกเสือแห่งชาติ (2547, หน้า 33) ได้กล่าวว่า สมัชชาลูกเสือโลก ได้กำหนดธรรมนูญของสมัชชาลูกเสือโลกมีบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักการสำคัญของลูกเสือ 8 ประการ ดังนี้ 1) หน้าที่ต่อพระผู้เป็นเจ้าหรือศาสนา 2) ความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ 3) มีความศรัทธาในมิตรภาพ และความเป็นพี่น้องของลูกเสือโลก 4) การบำเพ็ญประโยชน์และการช่วยเหลือผู้อื่น 5) การยอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ 6) การเข้าเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ 7) มีความเป็นกลางไม่ขึ้นกับอิทธิพลทางการเมือง 8) มีกำหนดการพิเศษสำหรับการฝึกอบรมโดยอาศัยหลัก 4 ประการ ดังนี้ (1) ระบบหมู่ กลุ่ม (2) การทดสอบเป็นขั้นๆ (3) เครื่องหมายวิชาพิเศษและ (4) กิจกรรมกลางแจ้ง

คณะอนุกรรมการฝ่ายฝึกอบรมลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2553, หน้า 45) กล่าวว่าหลักการสำคัญไว้ 9 ประการ ดังนี้ คือ 1) เครื่องแบบลูกเสือ ผู้กำกับต้องฟังสอนให้ลูกเสือเข้าใจว่าเครื่องแบบลูกเสือเป็นเครื่องแบบที่มีเกียรติ เป็นที่รู้จักกันทั่วโลก

และเป็นเครื่องหมายแห่งการทำดี ดังนั้นลูกเสือต้องพิถีพิถันในการแต่งเครื่องแบบลูกเสือ เพื่อรักษาชื่อเสียงของตนเอง และของคณะลูกเสือแห่งชาติ ส่วนเจ้าหน้าที่ลูกเสือทุกคนก็ควรแต่งเครื่องแบบลูกเสือในโอกาสอันควร และถือว่าเครื่องแบบลูกเสือเป็นเครื่องแบบแห่งการเสียสละในการที่ตนมีบทบาทในการฝึกอบรมเด็กให้เป็นพลเมืองดี 2) คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ผู้กำกับลูกเสือพึงหมั่นฝึกอบรมให้เด็กเข้าใจและปฏิบัติตามกฎและคำปฏิญาณทุกเมื่อ โดยเฉพาะความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ความเป็นพี่น้องของลูกเสือทั่วโลก และการกระทำดีต่างๆ โดยเน้นให้เห็นว่าผู้เป็นพลเมืองดีนั้น จะต้องกระทำความดี และมีใช่เป็นคนดีโดยการนิ่งเฉยไม่ทำอะไรให้เกิดประโยชน์ 3) การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น เรื่องนี้เป็นเรื่องหนึ่งที่ทำให้กิจการลูกเสือมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป การบำเพ็ญประโยชน์นี้เป็นรากฐานของคติพจน์ของลูกเสือทั้ง 4 ประเภทดังนี้ 3.1) ทำดีที่สุด คือ การทำเพื่อคนอื่นหรือเพื่อส่วนรวม เป็นการกระทำที่ดีที่สุด 3.2) จงเตรียมพร้อม คือ พร้อมที่จะทำความดี พร้อมเพื่อสร้าง พร้อมเพื่อส่วนรวม 3.3) มองไกล คือ มองให้เห็นเหตุผล มองให้เห็นคนอื่น มองให้เห็นส่วนรวม มิใช่มองแต่ตัวเองหรือประโยชน์ของตนเอง 3.4) บริการ คือ การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นแก่ส่วนรวมและยังเป็นส่วนสำคัญในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ การบำเพ็ญประโยชน์ควรเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวเด็กก่อน แล้วจึงขยายให้กว้างออกไป ตามวัยและความสามารถของเด็ก คือ เริ่มจากบ้าน โรงเรียน บริเวณใกล้โรงเรียน งานสาธารณะงานส่วนรวมและช่วยเหลือผู้ประสบเหตุ 4) วิธีการฝึกอบรม 5 ชั้น ตามหลักการของ บี.พี. ซึ่งได้เสนอแนะดังนี้ คือ ชั้นที่ 1 การเตรียมการ มีแผนกำหนดงานและอุปกรณ์พร้อม ชั้นที่ 2 การสาธิต แสดงให้เห็นการกระทำและผลที่ได้รับ ชั้นที่ 3 การอธิบาย บรรยายให้ทราบว่าต้องทำอะไร ชั้นที่ 4 การออกแบบ ลูกเสือลงมือทำด้วยตนเอง และชั้นที่ 5 การซักถาม ผู้สอนถามเด็กหรือให้เด็กถาม 5) ระบบหมู่ การฝึกอบรมลูกเสือ ต้องจัดแบ่งลูกเสือออกเป็นกอง และแต่ละกองจะแบ่งออกเป็นหมู่ หมู่ลูกเสือเป็นหน่วยสำคัญในการดำเนินงานของลูกเสือ ทั้งในด้านการทำงานร่วมกัน การละเล่น การฝึกนิตย หน้าที่ความรับผิดชอบมีการแต่งตั้งนายหมู่ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลมาตรฐานความประพฤติ และการปฏิบัติ งานของลูกเสือในขณะเดียวกันก็จะมี การฝึกสอนสมาชิกใหม่ให้มีความร่วมมือกันในการทำงาน เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี 6) ระบบเครื่องหมาย ลูกเสือทุกคนจะได้รับการฝึกอบรมตามวิธีการลูกเสือ และเมื่อผ่านการทดสอบตามที่กำหนดไว้ จะได้รับเครื่องหมายซึ่งนำมาติดกับเครื่องแบบเป็นการเชิดชูเกียรติ และแสดงถึงสมรรถภาพของตนเอง ลูกเสือ ส่วนมากจะรู้สึกพอใจและภูมิใจที่จะพยายามให้ได้เครื่องหมายสูงขึ้นไป นับว่าเป็นสิ่งที่จูงใจเสริมแรงให้เป็นอย่างดี 7) กิจกรรมกลางแจ้ง บี.พี.ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับธรรมชาติของเด็กที่เป็นลูกผู้ชายทุกคนว่าชอบการผจญภัยและใช้ชีวิตกลางแจ้ง ดังนั้นในการฝึกอบรมลูกเสือทุกประเภท จึงถือว่าการกิจกรรมกลางแจ้งเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งและควรได้รับการส่งเสริมให้มาก เห็นได้จากกิจกรรมที่ลูกเสีอรอคอยมาแสนนานในรอบปีคือการอยู่ค่ายพักแรมซึ่งตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ ข้อ 273 ระบุว่า ให้ผู้กำกับกลุ่มหรือผู้กำกับลูกเสือ ไปฝึกเดิน

ทางไกลและแรมคืนในปีหนึ่งไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ครั้งหนึ่งให้พักอย่างน้อย 1 คืน บี.พี. กล่าวถึง การอยู่อาศัยพักแรมว่า “ลูกเสือผู้ใดไม่เคยไปอยู่อาศัยพักแรมลูกเสือผู้นั้นไม่เป็นลูกเสืออันแท้จริง” การเดินทางไกลแรมคืนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้ลูกเสือมีความอดทนอยู่ในระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือตนเอง รู้จักอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นตลอดจนมีโอกาสได้เรียนรู้และเข้าใจวิชาลูกเสืออย่างแจ่มแจ้งด้วยการปฏิบัติจริง 8) เกมการเล่นเกมลูกเสือ เป็นอุปกรณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในการอบรมลูกเสือทุกประเภท ฝึกทางด้านจิตใจและการบริหารร่างกาย ช่วยบริหารเด็กในเรื่อง วินัย ใจคอ ฝึกให้มีความเป็นนักกีฬา มีความกล้าหาญ กระตือรือร้น รักหมู่คณะ อดทน มีการสังเกตและจดจำ ระเบียบวินัย ความไม่เห็นแก่ตัว การบังคับใจตนเอง และเป็นผู้นำ ทุกครั้งที่มีการฝึกอบรมลูกเสือ หรือที่เรียกว่าการประชุมกอง จะต้องจัดให้มีการเล่นเกม เพื่อบริหารร่างกาย เป็นการอบรมเด็กในทางจิตใจไปในตัวอีกทางหนึ่งด้วยและ 9) การร้องเพลงและการเล่นรอบกองไฟ บี.พี. ได้ให้ทัศนะในการร้องเพลงและการเล่นรอบกองไฟว่า จะกระทำในตอน กลางคืน ระหว่างที่ลูกเสือเดินทางไกลอยู่อาศัยพักแรมทุกครั้งที่มีการชุมนุมรอบกองไฟ จะต้องมีการร้องเพลง นำเพลงมาสลับกับการแสดงพร้อมทั้งมีบทเรียนสอดแทรกด้วย การร้องเพลงของ ลูกเสือ ส่วนใหญ่จะร้องเพลงหมู่หรือร้องพร้อมๆ กัน เพื่อเป็นการส่งเสริมความสามัคคี ช่วยให้เด็กกล้าร้องเพลงและปลุกใจให้รักชาติบ้านเมืองอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 ข, หน้า 28) ได้กล่าวว่า ว่างานลูกเสือมีหลักการสำคัญไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) มีศาสนาเป็นหลักยึดทางจิตใจ จงรักภักดี ต่อศาสนาที่ตนเคารพนับถือ และพึงปฏิบัติศาสนกิจด้วยความจริงใจ 2) จงรักภักดีต่อ พระมหากษัตริย์และประเทศชาติของตน พร้อมด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสันติสุขและ สันติภาพ มีความเข้าใจที่ดี ร่วมมือซึ่งกันและกัน นับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับ นานาชาติ 3) เข้าร่วมในการพัฒนาสังคม ยอมรับและให้ความเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของ ผู้อื่นและเพื่อนมนุษย์ทุกคน รวมทั้งธรรมชาติและสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก 4) มีความรับผิดชอบ ต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และ 5) ลูกเสือทุกคนต้องยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎของ ลูกเสือ

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย (2553ค, หน้า 9) ได้กล่าวว่า หลักการสำคัญ ของงานลูกเสือ คือ การอาสาสมัครทำงานให้การศึกษาพัฒนาเยาวชนโดยทั่วไป ไม่มีการแบ่งแยกกันในเรื่องเชื้อชาติ ผิวพรรณ วรรณะ ลัทธิทางศาสนาใดๆ และไม่อยู่ภายใต้ อิทธิพล หรือเกี่ยวข้องกับการเมือง โดยยึดปฏิบัติตามอุดมการณ์ของผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกอย่าง มั่นคง วงการศึกษาทั่วโลกถือว่าการลูกเสือ เป็นขบวนการที่ให้การศึกษาแก่เยาวชนนอกระบบ โรงเรียน ภายใต้พื้นฐาน 5 ประการ ดังนี้ 1) มีหน้าที่ต่อศาสนาที่ตนเคารพนับถือ 2) มีความ จงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง 3) มีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง 4) เข้าร่วมในการพัฒนา สังคมด้วยการยกย่องและเคารพในเกียรติของบุคคลอื่นและ 5) ช่วยส่งเสริมสร้างสันติความ เข้าใจอันดี เพื่อความมั่นคงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วโลก

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2553, หน้า 30) ได้กล่าวว่าหลักการของลูกเสือ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญและเหมาะสมอย่างยิ่งในการฝึกอบรมเยาวชนในทุกระดับตามวัยได้เป็นอย่างดี เพราะลูกเสือเป็นการฝึกให้เด็กได้ปฏิบัติตามความสนใจและสอดแทรกคุณธรรมได้ทุกเรื่อง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ จัดตั้งกองลูกเสือขึ้น โดยปรารถนาที่จะให้เด็กไทยได้ศึกษาและจดจำ ข้อสำคัญ 3 ประการ ดังนี้ 1) ความจงรักภักดีต่อผู้ดำรงรัฐสีมาอาณาจักร โดยถูกต้องตามนิติธรรมประเพณี 2) รักชาติบ้านเมือง และนับถือศาสนาและ 3) สามัคคีในคณะไม่ทำลายซึ่งกันและกันกระบวนการลูกเสือสร้างเสริมคุณธรรมนานาประการ อาทิ ความใฝ่รู้ ความขยันหมั่นเพียร อดทน อดกลั้น ประหยัด ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย เสียสละ เมตตากรุณา กตัญญูทเวทิต์ ตรงต่อเวลา สามัคคี ยุติธรรม เป็นผู้มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

สำนักงานลูกเสือโลก (2553ข, หน้า 9) ได้กำหนดหลักการลูกเสือ มี 3 ประการ ดังนี้ 1) ต่อตนเอง พัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จริยธรรม จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ 2) ต่อผู้อื่น คือการเคารพ ให้เกียรติ ช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงสังคมและสิ่งแวดล้อม และ 3) ต่อพระเจ้า (จิตวิญญาณ) คือการแสวงหาและการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า และมีความหมาย

อาทร จันทรวิมล (2554, หน้า ก) กล่าวว่า หลักการของลูกเสือฝึกให้เด็กเป็นคนดี รู้จักช่วยตนเองและคนอื่น หมั่นสังเกตระมัดระวัง มีเมตตากรุณาต่อสัตว์ มีเกียรติ เชื้อถือได้ได้ ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

สายัณห์ สันทัด (2554, หน้า ข) กล่าวว่า หลักการสำคัญของลูกเสือ คือหน้าที่ต่อผู้อื่น หมายถึง การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งปรากฏอยู่ในคำปฏิญาณของลูกเสือข้อสอง คือข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ และข้อสาม ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น

ชัยนิตย์ พรรณาวร (2555, หน้า 2) ได้กล่าวว่า หลักการสำคัญของลูกเสือ มี 9 ประการ ดังนี้ 1) เครื่องแบบลูกเสือ ถือว่าเป็นเครื่องแบบที่มีเกียรติ เป็นเครื่องหมายแห่งความดี ดังนั้นลูกเสือจะต้องพิถีพิถันในการแต่งเครื่องแบบลูกเสือที่ถูกต้อง และสะอาดเรียบร้อย อยู่เสมอ อีกทั้งจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นลูกเสือ เพื่อเป็นการรักษาชื่อเสียงของตนและคณะลูกเสือแห่งชาติ ส่วนเจ้าหน้าที่ทุกคนก็ควรแต่งลูกเสือในโอกาสอันควร และถือว่าเครื่องแบบลูกเสือเป็นเครื่องหมายแห่งความเสียสละ ในการที่ตนได้มีบทบาทในการฝึกอบรมเด็กให้เป็นพลเมืองดี 2) คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ผู้กำกับพึงหมั่นฝึกอบรมให้เด็กเข้าใจและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสืออยู่เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเป็นพี่น้องของลูกเสือทั่วโลกและการกระทำ ความดีต่าง ๆ โดยเน้นให้เห็นว่าผู้พลเมืองดีนั้นจะต้องเป็นผู้กระทำความดี และใช้ความดีนั้นให้เป็นประโยชน์ มิใช่เป็นคนดีอยู่เฉยๆไม่ทำอะไรเลย 3) การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นเรื่องนี้เป็น

เรื่องที่ทำให้กิจการลูกเสือมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป รากฐานของคตินิยมของลูกเสือทั้ง 4 ประเภท เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ของลูกเสือในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น “ทำดีที่สุจริต” คือการทำเพื่อคนอื่นหรือเพื่อส่วนรวมเป็นการกระทำที่ดีที่สุจริต “จงเตรียมพร้อม” คือพร้อมที่จะทำความดี พร้อมเพื่อสร้าง พร้อมเพื่อส่วนรวม “มองไกล” คือมองให้เห็นเหตุผล มองให้เห็นคนอื่น มองให้เห็นส่วนรวม มีใจมองแต่ตัวเองหรือประโยชน์ของตนเอง “บริการ” คือการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น แก่ส่วนรวม นอกจากนี้ ในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ก็ได้ระบุถึงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นโดยถือว่าสำคัญมาก แหล่งหรือโอกาสที่ลูกเสือจะบำเพ็ญประโยชน์นั้น ควรเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัวก่อนแล้วขยายให้กว้างขวางออกไปตามวัยและความสามารถของเด็ก 4) การฝึกอบรมที่ต่อเนื่องกันและก้าวหน้าสูงขึ้น 5) ระบบหมู่ ฝึกความรับผิดชอบ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การปกครองระบอบประชาธิปไตย 6) ระบบเครื่องหมายวิชาพิเศษ มีมากมายหลายอย่างซึ่งลูกเสืออาจเลือกเรียนเรื่องที่ตนสนใจได้และเมื่อได้ผ่านการทดสอบแล้วก็จะได้รับเครื่องหมายซึ่งนำมาประดับกับเครื่องแบบเป็นการเชิดชูเกียรติและแสดงสมรรถภาพของตนส่วนหนึ่ง 7) กิจกรรมโดยเฉพาะกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น เดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม 8) การเล่นเกมต่างๆ 9) การร้องเพลงและการชุมนุมรอบกองไฟ

องค์การลูกเสือโลก (World Organization of the Scout Movement, 2012, p. 4) ได้กล่าวว่าลูกเสือยึดมั่นในหลักการ 5 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) มีศาสนาเป็นหลักยึดทางจิตใจ จงรักภักดีต่อศาสนาที่ตนเคารพนับถือและพึงปฏิบัติศาสนกิจด้วยความจริงใจ 2) จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และประเทศชาติของตน พร้อมด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนความสันติสุข และสันติภาพ ความเข้าใจที่ดีซึ่งกันและกัน ความร่วมมือซึ่งกันและกัน นับตั้งแต่วัยระดับท้องถิ่น ระดับชาติ จนถึงระดับนานาชาติ 3) การเข้าร่วมในการพัฒนาสังคม ยอมรับและให้ความเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่น และเพื่อนมนุษย์ทุกคน รวมทั้งการยอมรับและให้ความเคารพและความเป็นธรรมต่อธรรมชาติ และสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก 4) มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและ 5) ลูกเสือต้องยึดมั่นในคำปฏิญาณของลูกเสือ และกฎของลูกเสือ ซึ่งบัญญัติไว้ในภาษาของแต่ละประเทศ ตามความเหมาะสมกับวัฒนธรรมของตน

เบเดน โพเอลล์ (Baden Powell, 2555, หน้า 6) ได้กล่าวว่า หลักการที่นำมาใช้ในงานลูกเสือคือมีการศึกษาถึงแนวคิดของเด็กและส่งเสริมให้เด็กสอนตนเองแทนที่จะถูกสอนซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของนักการศึกษา ที่ค่อยๆ สูงขึ้นและจัดให้เหมาะสมกับจิตใจของเด็กที่กำลังเติบโต คือลูกเสือสำรอง ได้รับการส่งเสริมพัฒนาตนเองฐานะที่เป็นเอกัตบุคลทั้งในทางใจและร่างกาย ลูกเสือสามัญพัฒนานิสัยใจคอและให้รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ ลูกเสือวิสามัญปฏิบัติตามอุดมคติของงานลูกเสือในเรื่องการบำเพ็ญประโยชน์ในฐานะพลเมือง ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาของเด็ก ไม่ว่าเด็กจะนับถือศาสนาใดแต่สนับสนุนให้เด็กปฏิบัติตามศาสนาที่นับถือ การฝึกอบรมของลูกเสือแบ่งออกเป็น 4 ประการ ดังนี้ 1) การฝึกนิสัยใจคอของแต่ละคนให้มีนิสัยรอบคอบ รู้จักสังเกตและเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อจะได้เครื่องหมายของลูกเสือ 2) การฝึมือและ

งานอดิเรก ซึ่งอาจช่วยเด็กในการหาหนทางดำเนินชีวิต ในเรื่องนี้ให้เครื่องหมายวิชาพิเศษ 3) สุขภาพกาย โดยสนับสนุนเด็กให้ออกกำลังกายมากๆ และรู้จักรักษาตัวและ 4) บำเพ็ญประโยชน์เพื่อรัฐ เช่น การดับเพลิง การพยาบาล การเผยแพร่ศาสนา การช่วยชีวิตหรืองานสาธารณะอย่างอื่นที่กองลูกเสือปฏิบัติร่วมกัน

สรุปได้ว่าหลักการของลูกเสือ มี 5 ประการ ดังนี้ 1) มีศาสนาเป็นหลักยึดทางจิตใจ จงรักภักดีต่อศาสนาที่ตนเคารพนับถือ และพึงปฏิบัติศาสนกิจด้วยความจริงใจ 2) จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และประเทศชาติของตน พร้อมด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนความสันติสุข และสันติภาพ ความเข้าใจที่ดีซึ่งกันและกัน ความร่วมมือซึ่งกันและกัน นับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ จนถึงระดับนานาชาติ 3) การเข้าร่วมในการพัฒนาสังคม ยอมรับและให้ความเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่น และเพื่อนมนุษย์ทุกคน รวมทั้งการยอมรับและให้ความเคารพและความเป็นธรรมต่อธรรมชาติ และสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก 4) มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและ 5) ลูกเสือต้องยึดมั่นในคำปฏิญาณของลูกเสือและกฎของลูกเสือ ซึ่งบัญญัติไว้ในภาษาของแต่ละประเทศตามความเหมาะสมกับวัฒนธรรมของตน

5.3 วิธีการของลูกเสือ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 80) ได้อธิบายถึงวิธีการลูกเสือไทยตามหลักสูตรแกนกลาง 2551 มี 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม 2) การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่ 3) ยึดมั่นต่อคำปฏิญาณและกฎ 4) การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน 5) ระบบหมู่ 6) การศึกษาธรรมชาติและ 7) เรียนรู้จากการกระทำ

สำนักงานลูกเสือโลก (2553ข, หน้า 200) ได้กำหนดวิธีการลูกเสือโลก (Scout method) มี 8 องค์ประกอบ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เยาวชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีผู้ใหญ่ มีหน้าที่ช่วยเหลือและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่ม กลุ่มที่ 2 มีกิจกรรมที่บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ กลุ่มที่ 3 มี 6 องค์ประกอบได้แก่ 1) ยึดมั่นต่อคำปฏิญาณและกฎ 2) ใช้ระบบสัญลักษณ์เป็นแรงกระตุ้นไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาตนเอง 3) ระบบหมู่ กลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน 4) เรียนรู้ใกล้ชีวิตธรรมชาติ 5) เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เกม 6) เรียนรู้จากการบริการผู้อื่น

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย (2553ข, หน้า 201) ได้กล่าวถึงวิธีการลูกเสือมีองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้ 1) คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ 2) ตระหนักรู้ในตนเอง เข้าใจ เห็นใจผู้อื่น 3) เห็นคุณค่าของตนเอง 4) สื่อสารและสร้างสัมพันธภาพและ 5) ตัดสินใจ และแก้ปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553ข, หน้า 30) ได้กล่าวว่า กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกัน ให้รู้จักการเสียสละและบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

รวมทั้งให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี มีแนวทางการจัดกิจกรรมตามวิธีการลูกเสือ ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้ 1) คำปฏิญาณและกฎ ถือเป็นหลักเกณฑ์ที่ลูกเสือทุกคนให้คำมั่นสัญญาว่าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ กฎของลูกเสือมิไว้ให้ลูกเสือเป็นหลักในการปฏิบัติ ไม่ได้ ห้ามทำ หรือบังคับ ให้ทำ แต่ถ้า ทำ ก็จะทำให้เกิดผลดีแก่ตนเอง เป็นคนดี ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีเกียรติเชื่อถือได้ 2) การเรียนรู้ด้วยการกระทำ เป็นการพัฒนาส่วนบุคคล ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของผลงานอยู่ที่การกระทำของตนเองทำให้มีความรู้ที่ชัดเจนและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองได้และทำทลายความสามารถของตนเอง 3) ระบบหมู่เป็นรากฐานอันแท้จริงของการลูกเสือ เพื่อเป็นฐานในการอยู่ร่วมกัน การยอมรับซึ่งกันและกัน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ใช้ประชาธิปไตยเบื้องต้น 4) การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ผูกให้มีความเป็นหนึ่งเดียวในการเป็นสมาชิกลูกเสือด้วยการใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ได้แก่ เครื่องแบบ เครื่องหมาย การทำความเคารพ รหัส คำปฏิญาณ กฎ คติพจน์ คำขวัญ ธง เป็นต้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือโลก ซึ่งมีสมาชิกอยู่ทั่วโลกและเป็นองค์กรที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในโลก 5) การศึกษาธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญอันดับหนึ่งในกิจกรรมลูกเสือ ธรรมชาติอันโปร่งใสตามชนบท ป่าเขา ป่าละเมาะและพุ่มไม้ เป็นที่ปรารถนาอย่างยิ่งในการไปทำกิจกรรมกับธรรมชาติ การปีนเขาตั้งค่ายพักแรมในสุดสัปดาห์หรือตามวาระของการอยู่ค่ายพักแรม 6) ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้เด็กทำต้องมีความก้าวหน้าและดึงดูดใจ สร้างให้เกิดความกระตือรือร้นอยากจะทำและ 7) การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ชี้แนะหนทางที่ถูกต้องให้แก่เด็ก เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใด ๆ ลงไป

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2555ง, หน้า 30-32) ได้กล่าวว่าข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญ วิธีการฝึกอบรมลูกเสือมี 3 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) เป็นสมาชิกของกองลูกเสือตามความสมัครใจ โดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้แนะนำสั่งสอนอบรมฝึกการปกครองกันเองภายในกองของตนและเพิ่มวิธีการฝึกอบรมดังกล่าวให้มากขึ้นตามลำดับอายุ 2) ได้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ตนถนัดในทีกลางแจ้งเป็นส่วนใหญ่และให้มีโอกาสบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นด้วย 3) ได้ฝึกหัดการรับผิดชอบตัวเองและต่อผู้อื่นเป็นขั้นๆ และเพิ่มการฝึกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อว่าจะได้เกิดความสามารถ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีนิสัยใจคอดีเป็นที่ไว้วางใจได้ สามารถในการเป็นผู้นำและปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น อุดมการณ์ของลูกเสืออยู่กับการปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

ชัยนิตย์ พรรณาวร (2555, หน้า 2) ได้กล่าวว่า วิธีการที่จะบรรลุถึงจุดหมายหรืออุดมการณ์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ คือการจัดให้มีการฝึกอบรมที่ก้าวหน้า สนุกสนาน ดึงดูดใจ โดยอาศัยคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือเป็นบรรทัดฐาน มีผู้ใหญ่เป็นผู้คอยให้คำแนะนำ

องค์การลูกเสือโลก (2555, หน้า 6) กล่าวว่า วิธีการลูกเสือ คือระบบ การศึกษาด้วยตนเอง ให้เกิดความก้าวหน้าตามลำดับขั้น โดยอาศัย วิธีการ 10 ประการ ดังนี้ 1) คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ 2) การเรียนรู้ด้วยการกระทำ 3) ระบบหมู่หรือกลุ่มย่อย โดยมี ผู้ใหญ่เป็นผู้นำ สั่งสอน ผูกอบรมให้มีความรับผิดชอบทีละน้อย แล้วเพิ่มความรับผิดชอบให้มากขึ้นตามลำดับอายุ ผูกให้รู้จักปกครองตนเองจนเป็นลักษณะนิสัยประจำตัว เพื่อให้มีความสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นผู้นำและผู้ให้ความร่วมมือที่ดี 4) การทดสอบความก้าวหน้าตามลำดับขั้น ปรับระดับของการผูกอบรมลูกเสือให้สูงขึ้นตามระดับอายุ 5) ระบบเครื่องหมาย 6) การจัดหลักสูตรของการผูกอบรมเด็กและวิชาที่เรียนตามความสนใจของผู้เรียนเป็นหลักเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความก้าวหน้าเป็นรายบุคคล 7) การใช้เพลงการเล่น การเล่านิทานขลุ่ย ประกอบในการผูกอบรมลูกเสือ 8) พิธีการต่างๆ ในการผูกอบรมลูกเสือรวมถึงเครื่องแบบลูกเสือตามแบบฉบับที่องค์การลูกเสือแห่งชาติกำหนดไว้ 9) เน้นเรื่องการใช้ชีวิตกลางแจ้ง ธรรมชาติศึกษาและการชุมนุมรอบกองไฟซึ่งถือเป็นหัวใจของกิจกรรมลูกเสือทุกประเภทและ 10) ประเด็นสำคัญสุดยอดของการผูกอบรมคือเน้นการฝึกทักษะที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต เพื่อการให้บริการต่อชุมชนและผูกให้เยาวชนนิยมชีวิตกลางแจ้งให้สัมพันธ์กับธรรมชาติ โดยใช้กิจกรรมกลางแจ้งเป็นส่วนใหญ่

สรุปได้ว่า วิธีการของลูกเสือ คือระบบการศึกษาด้วยตนเอง ให้เกิดความก้าวหน้าตามลำดับขั้น โดยอาศัยวิธีการ 7 ประการ ดังนี้ 1) คำปฏิญาณและกฎ 2) การเรียนรู้ด้วยการกระทำ 3) ระบบหมู่ 4) การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน 5) การศึกษาธรรมชาติ 6) ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรมและ 7) การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่

5.4 ประเภทของลูกเสือ

เพื่อความสะดวกในการผูกอบรมและการจัดกิจกรรมของลูกเสือ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ หลักการ และวิธีการ ขององค์การลูกเสือโลก องค์การลูกเสือแห่งชาติหรือสมาคมลูกเสือประเทศต่าง ๆ จึงได้มีระบบในการแบ่งประเภทของลูกเสือตามความเหมาะสม ความจำเป็นและความสะดวกของตน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีระบบการแบ่งประเภทของลูกเสือคล้ายกันจะแตกต่างกันบ้างไม่มาก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553ข, หน้า 30) โดยกำหนดหลักสูตรเป็น 4 ประเภท ดังนี้ 1) ลูกเสือสำรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 2) ลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 3) ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และ 4) ลูกเสือวิสามัญ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552ข, หน้า 200) ได้กล่าวว่า สำหรับประเทศไทย งานลูกเสือได้เกิดขึ้นตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้กำหนดประเภทของลูกเสือไว้ในข้อบังคับลักษณะการปกครองลูกเสือได้ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 1

กรกฎาคม ร.ศ.130 (พ.ศ.2454) หมวดที่ 5 ว่าด้วยลูกเสือ ลูกเสือมี 3 ชั้น คือ 1) ลูกเสือเอก คือลูกเสือที่ได้สอบไล่ความรู้พอให้แลเห็นได้ว่าต่อไปจะเป็นผู้ช่วยป้องกันชาติบ้านเมืองได้ 2) ลูกเสือโท คือลูกเสือที่ยังมิได้สอบไล่เป็นลูกเสือเอกแต่ได้สอบไล่ความรู้ขั้นต้นแล้วและเข้าประจำกองแล้ว 3) ลูกเสือสำรอง คือเด็กที่กองได้รับไว้ฝึกหัดสำหรับเป็นลูกเสือโทต่อไปผู้ที่ได้รับเข้าเป็นลูกเสือสำรองได้ มีคุณสมบัติ 4 ประการ ดังนี้ 3.1) เด็กชายที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 11 ปีเต็ม (คือย่างเข้าปีที่ 12) เข้าประเภทของลูกเสือและไม่สูงกว่า 18 ปีเต็ม (คือย่างเข้าปีที่ 19) และร่างกายสมประกอบ 3.2) เป็นนักเรียนอยู่ในโรงเรียนซึ่งเป็นที่ตั้งกองหรือเป็นบุตรที่มีหลักฐาน 3.3) ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ความยินยอมอันนี้ต้องให้ผู้สมัครนำมาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดต่างๆ 3.4) ต้องเข้าใจว่าการที่เป็นลูกเสือนั้นโดยความมุ่งหมายจะสนองพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและจะรักชาติบ้านเมือง เมื่อเข้าใจความ 4 ข้อนี้แล้ว จึงจะรับเข้าเป็นสำรองได้ ต่อมาประเภทลูกเสือได้มีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนจนมาถึงปัจจุบันลูกเสือไทยมี 4 ประเภทคือ 1) ลูกเสือสำรอง อายุ 8 – 11 ปี หรือกำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 2) ลูกเสือสามัญ อายุ 11 – 16 ปี หรือกำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 3) ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ อายุ 14 – 18 ปี หรือกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 4) ลูกเสือวิสามัญ อายุ 16 – 25 ปี หรือ กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 หรือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ระดับอุดมศึกษา

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2555ข, หน้า 11) ได้จัดประเภทของลูกเสือ 4 ประเภทไว้ดังนี้ 1)ลูกเสือสำรองระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 2) ลูกเสือสามัญระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 3) ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และ 4) ลูกเสือวิสามัญ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

เบเดน โพเอลล์ (Baden Powell,2012, p. 448) ได้จัดประเภทของลูกเสือไว้ 3 ประเภท คือ 1) ลูกเสือสำรอง (cup) 2) ลูกเสือสามัญ (scout) 3) ลูกเสือวิสามัญ (rover)

สรุปได้ว่าลูกเสือมี 4 ประเภท ดังนี้ 1) ลูกเสือสำรองชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 2) ลูกเสือสามัญชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 3) ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 4) ลูกเสือวิสามัญชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

แนวคิดในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา

1. ความจำเป็นในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติลูกเสือ (2553, หน้า 30) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการดำเนินงานลูกเสือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญ และเหมาะสมอย่างยิ่งในการฝึกอบรมเยาวชนในทุกระดับตามวัยได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นการฝึกให้เด็กได้ปฏิบัติตามความสนใจและสอดคล้องแก่คุณธรรมได้ทุกอย่าง ตามที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงโปรดเกล้าฯ จัดตั้งกองลูกเสือขึ้น โดยปรารถนาที่จะให้เด็กไทยได้ศึกษาและจดจำข้อสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ความจงรักภักดีต่อผู้ดำรงรัฐสีมาอาณาจักรโดยต้องตามนิติธรรม ประเพณี 2) รักษาดีบ้านเมืองและนับถือศาสนาและ 3) ความสามัคคีในคณะและไม่ทำลายซึ่งกันและกัน งานลูกเสือสามารถสร้างเสริมคุณธรรมหลายประการ อาทิ ความใฝ่รู้ ขยันหมั่นเพียร อดทน อดกลั้น ประหยัด ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย เสียสละ เมตตากรุณา กตัญญูกตเวที ตรงต่อเวลา สามัคคี ยุติธรรม เป็นผู้มิวัณชนกรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2553, หน้า 1) ได้กล่าวว่า งานลูกเสือ เป็นการเสริมการฝึกอบรมที่เด็กได้รับจากที่บ้าน ทางโรงเรียนและวัด และ งานลูกเสือ คือ โรงเรียนสอนวิชาหน้าที่พลเมือง สอนความรู้เกี่ยวกับสัตว์และธรรมชาติ กิจกรรมลูกเสือจะสร้างสมรรถภาพของเด็กแต่ละคน โดยการพัฒนาในเรื่องนิสัยใจคอและสติปัญญา สุขภาพและพลัง การฝึมือและการทักษะ ตลอดจนการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ในส่วนที่เกี่ยวกับชาติบ้านเมือง ความมุ่งหมายของการลูกเสือมีเพียงเพื่อจะทำให้เด็กรุ่นหลังเป็นพลเมืองดี ซึ่งตามคติของลูกเสือ พลเมืองดีคือบุคคลที่มีเกียรติเชื่อถือได้ มีระเบียบวินัย สามารถบังคับใจตนเอง สามารถพึ่งตนเองและสามารถที่จะช่วยเหลือชุมชนและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2553, หน้า 11) ได้กล่าวว่า งานลูกเสือเป็นขบวนการทางการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ การศึกษาด้วยวิธีการของลูกเสือ จะช่วยให้เยาวชนมีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ เช่น มีลักษณะของผู้นำที่ดี เป็นผู้ มีประชาธิปไตย มีคุณธรรม จริยธรรม มีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย ที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคม กระบวนการและวิธีการของลูกเสือที่เด็กได้รับ เป็นกระบวนการทางธรรมชาติ ที่สอดคล้องกับหลักการการศึกษา และตรงกับความต้องการของเด็ก คือการเรียนรู้ผ่านการศึกษาดูตัวอย่าง การกระทำ และการศึกษาเพื่อจัดประสบการณ์ซึ่งเป็นคุณลักษณะพิเศษ กิจกรรมลูกเสือควรเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการสร้าง ความเจริญก้าวหน้า การลูกเสือไม่ใช่การปฏิบัติทางการศึกษา การลูกเสือเป็นเพียงคำแนะนำ เป็นการช่วยศึกษาในทางปฏิบัติ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการ

สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาชัชวาท (2553, หน้า 4) ได้กล่าวว่า ลูกเสืออยู่ในหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้ทำให้เด็กเกิดสุขภาพทางกายและการเจริญเติบโต สอนให้เกิดพลัง ความรอบคอบและการฝึมือ ลูกเสือทำให้เด็กมีระเบียบวินัย รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ พัฒนา นิสัยใจคอ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2554ข, หน้า ข) มีพระบรมราโชวาท ในงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ พ.ศ. 2512 ความว่า

“ ข้าพเจ้าได้เคยกล่าวแก่คณะลูกเสือในโอกาสอื่นมาแล้วว่าการลูกเสือนั้นเป็นกิจการที่ผู้ใหญ่จัดขึ้นสำหรับเด็ก เพื่อชักจูงและฝึกฝนให้เติบโตเป็นคนดี

มีความซื่อสัตย์และเป็นผู้สามารถเหมาะสมที่จะอยู่ในสังคม ดังนั้นจึงเป็นที่เข้าใจและเป็นที่หวังว่า ต่อไปข้างหน้าลูกเสือจะเป็นคนสำคัญของชาติ คือจะเป็นผู้บริหารปกครองบ้านเมืองได้ ขอให้ลูกเสือทราบสิ่งสำคัญในการปกครองไว้ว่า ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่เป็นการทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้ ลูกเสือทุกคนจงหมั่นฝึกฝนตนเองให้มาก เพื่อให้พร้อมและให้เหมาะต่อภาระหน้าที่อันจะมีมาข้างหน้า ”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2554ก,หน้า 8) ได้ทรงมีพระบรมราโชวาท ในงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ พ.ศ.2447 ความว่า

“ ข้าพเจ้าตระหนักในความสำคัญและประโยชน์ในการลูกเสือเป็นอย่างมากทั้งมีความชื่นชมยินดีที่ได้ฟังคำกล่าวขวัญถึงกรณียกิจและความเสียสละที่ลูกเสือได้บำเพ็ญในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ในคราวประสบภัยอยู่เนืองๆ แต่ประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของการลูกเสือนั้น ย่อมได้แก่ตัวเยาวชนผู้เป็นลูกเสือเองที่ได้รับการฝึกฝนอบรมให้เป็นผู้เลี้ยงตัวเอง ฟังตนเอง ทำอะไรได้เอง มีความแข็งแกร้ง สามารถเผชิญชีวิตในอนาคตทุกวิถีทาง รวมความว่าเพื่อเป็นพลเมืองดีเป็นประโยชน์แก่ตนเองและเพื่อนมนุษย์นั่นเอง ”

และในพิธีตรวจพล ทบทวนคำปฏิญาณของลูกเสือและสวนสนาม พระองค์ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่คณะลูกเสือ ดังนี้

“ ข้าพเจ้าถือโอกาสเตือนลูกเสือทั้งหลายว่าจงยึดมั่นในคำขวัญของลูกเสือที่ว่า เสียชีพอย่าเสียสัตย์ หมายความว่า เมื่อได้ให้คำมั่นสัญญาไว้ว่าจะทำอย่างไรแล้ว ต้องทำเหมือนปากพูด ทุกอย่างในเรื่องนี้ข้าพเจ้าใคร่ของย้าว่า ขอให้ลูกเสือทุกคนจงยึดมั่นอยู่ในเกียรติและหน้าที่และจงเป็นพลเมืองดีของชาติ กล่าวคือจะต้องประกอบด้วยศีลธรรม จรรยา มารยาทอันดีงาม เป็นผู้ที่มีความสุขภาพและอนามัยสมบุรณ์ มีความรู้ ความสามารถในการงาน และรู้จักเสียสละที่จะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ตลอดจนประเทศชาติของตน จงจำไว้ว่าอนาคตของชาติจะเจริญหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเยาวชนเช่นท่านทั้งหลายนี้ ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ”

สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 (2554ก,หน้า 2) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันการพัฒนาเยาวชนของชาติมีปัญหาที่สมควรได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษอยู่หลายประการ โดยเฉพาะในด้านการสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง เหมาะสมต่อการดำรงความเป็นไทย ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย การพัฒนาบุคลิกภาพ การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การสร้าง

ภูมิคุ้มกันต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนปรับตัวให้เข้ากับสภาวะของสังคมและของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในวัยเรียน คือ การสร้างผู้นำเยาวชนควบคู่ไปกับการเรียนการสอนทางวิชาการ และการนำเอาวิธีการ กระบวนการหลักการและอุดมการณ์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ของลูกเสือเพื่อให้ได้ผู้นำเยาวชนที่เป็นต้นแบบที่ถูกต้อง เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เพื่อนเยาวชนในวัยเดียวกัน รู้จักทำงานเป็นระบบหมู่ ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ เสียสละ เป็นผู้มีความคุณธรรมและจริยธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2554ค,หน้า ก) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของงานลูกเสือไว้ว่า กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป็นนโยบายให้มีโครงการการเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทยเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งกระบวนการจัดการศึกษาที่สมบูรณ์เปรียบเสมือนเหรียญสองด้าน คือ ด้านหนึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาแต่ละช่วงชั้น เป็นการสร้างองค์ความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ มีทักษะการดำรงชีวิตที่เกิดจากการฝึกหัด สามารถใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพ อีกด้านหนึ่งคือเป็นการบ่มเพาะ กล่อมเกลา ปลูกฝังปลูกจิตสำนึก เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง สังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่ขึ้นในจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้โดยอย่างมีความสุข สถานศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัด และหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมจัดการศึกษา จึงมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งปลูกฝังคุณธรรมให้กับคนในชาติโดยเริ่มตั้งแต่เด็ก ลูกเสือเป็นขบวนการทางการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ การศึกษาด้วยวิธีการของลูกเสือ จะช่วยให้เยาวชนมีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ เช่น มีลักษณะของผู้นำที่ดีเป็นผู้มีประชาธิปไตย มีคุณธรรมจริยธรรม มีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคม กระบวนการและวิธีการของลูกเสือที่เด็กได้รับเป็นกระบวนการทางธรรมชาติที่สอดคล้องกับหลักการศึกษาและตรงกับความต้องการของเด็ก คือการเรียนปนเล่น การศึกษาด้วยการกระทำและการศึกษาเพื่อจัดประสบการณ์ซึ่งเป็นคุณลักษณะพิเศษ กิจกรรมลูกเสือควรเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการสร้างความเจริญก้าวหน้า การลูกเสือไม่ใช่การปฏิบัติทางการศึกษา การลูกเสือเป็นเพียงคำแนะนำเป็นการช่วยศึกษาในทางปฏิบัติเพื่อให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการ การพัฒนาส่งเสริมทักษะชีวิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติพิจารณาเห็นว่า กิจกรรมลูกเสือ เป็นกิจกรรมอันเหมาะสมที่จะช่วยให้นักเรียนหรือเยาวชนมีระเบียบวินัยมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีเกียรติเชื่อถือได้ ดังพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระกรุณาโปรด

เกล้าฯ ตั้งกองลูกเสือขึ้น เพราะทรงหวังประโยชน์เพื่อจะฝึกหัดเยาวชนเป็นผู้ประพฤติและเป็นพลเมืองดีของชาติบ้านเมืองในอนาคต ในปัจจุบันการดำเนินงานลูกเสือลดน้อยลง ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติอย่างแท้จริง กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายที่จะช่วยพัฒนา และส่งเสริมวินัยลูกเสือด้วยกระบวนการลูกเสือในสถานศึกษา 3 ประการ ดังนี้

- 1) ให้สถานศึกษาในระบบและนอกระบบดำเนินงานจัดตั้งกลุ่ม กองลูกเสือให้ถูกต้องตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ
- 2) ให้สถานศึกษาดำเนินงานแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติพร้อมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือมีวุฒิทางลูกเสือ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะทางลูกเสือและการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมลูกเสือให้เจริญก้าวหน้า
- 3) มอบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดแผนพัฒนากิจการลูกเสือในเขตที่รับผิดชอบ โดยให้สถานศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ จัดกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรของข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2554 ข, หน้า 11) ได้นำแนวคิดของ ชวน หลีกภัย (2528, หน้า 3-4) ซึ่งได้กล่าวถึงความจำเป็นไว้ดังนี้ การพัฒนาคนในด้านความรู้ ความสามารถ อาชีพ ค่านิยม อุดมการณ์ และการปรับตัวให้เข้ากับสังคม ความต้องการของสังคม ส่วนการลูกเสือเป็นเรื่องของการนำความรู้ ความสามารถจากการศึกษาไปใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทำให้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น การศึกษาและการลูกเสือจึงต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นจะต่างคนต่างทำไม่ได้ ต้องสอดคล้องกันทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ กระทรวงศึกษาธิการได้ใช้หลักสูตรบังคับให้นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเรียนเพราะต้องการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ตลอดจนความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นพื้นฐานแห่งความมั่นคงของประเทศชาติ

ชัยนิตย์ พรรณาวร (2555, หน้า 30) ได้กล่าวว่าบุคคลทั่วไปและผู้ปกครองส่วนหนึ่ง ได้ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทย โดยประเมินจากพฤติกรรมของเยาวชนไทย อันเป็นผลผลิตของกระบวนการจัดการศึกษา และได้เสนอด้านคุณภาพ ซึ่งรอการปรับปรุงพัฒนาไว้อย่างน่าสนใจ เยาวชนไทยยุคใหม่ มีจุดอ่อนในลักษณะ 14 ประการ ดังนี้

- 1) รู้แต่ทฤษฎีแต่ทำไม่เป็นขาดการฝึกปฏิบัติจริง
- 2) ไม่มีเหตุผลจึงใช้ความรู้สึกตนเองเป็นจุดยืน
- 3) ขาดความเชื่อมั่นไม่กล้าแสดงออก
- 4) โลกทัศน์แคบสนใจแต่ตัวเอง
- 5) ขาดความรับผิดชอบ
- 6) ขาดความคิดริเริ่ม
- 7) ไม่มีความอดทนอดกลั้น
- 8) ทำงานเป็นทีมไม่ได้ไม่เคยฝึกทำงานร่วมกัน จึงตัดสินใจด้วยอารมณ์
- 9) ใช้ภาษาไม่ถูกต้องทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน
- 10) ขาดความกระตือรือร้น
- 11) ขาดทักษะการทำงาน
- 12) ขาดการพัฒนาบุคลิกภาพ จึงไม่รู้จักร่างกายผู้อาวุโส
- 13) ไม่มีความอดทนในการทำงาน
- 14) ย่อหย่อนในคุณธรรม เมื่อประเมินจากคุณภาพของเยาวชนไทย จากคุณลักษณะดังกล่าวแล้ว จะพบข้อสังเกตที่น่าสนใจมากกว่าปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาหลายประการ สามารถแก้ไขและปรับปรุงได้ หากใช้กระบวนการ

ลูกเสือซึ่งเน้นการฝึกอบรมในเรื่องการทำงานกลุ่ม การพัฒนาศักยภาพของตนเอง การเคารพกฎกติกาของสังคมและการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

เบเดน โพเอลล์ (2555, หน้า 5,442) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการดำเนินงานลูกเสือไว้ว่าในการสอนสิ่งต่างๆให้แก่เด็กใช้วิธีให้เล่นเกมและทำงานปฏิบัติต่างๆ ซึ่งตรงกับความต้องการและอุปนิสัยของเด็ก ทั้งเป็นการให้การศึกษากับเด็กในเวลาเดียวกัน ในทัศนะของเด็ก ลูกเสือได้ทำให้เด็กอยู่ในหมู่เพื่อนอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ซึ่งก็เป็นการจัดตามธรรมชาติของเด็กไม่ว่าสำหรับเล่นเกม ทำเรื่องไม่ดี หรือไม่ได้ทำอะไรเลย ลูกเสือทำให้มีระเบียบและอุปกรณ์ที่กะทัดรัด เป็นการสอดคล้องกับความคิดคำนึง และความโลดโผนของเด็ก ทั้งเป็นเรื่องที่สอนให้เด็กดำรงชีวิตกลางแจ้งโดยไม่นิ่งเฉย ในทัศนะของผู้ปกครอง ลูกเสือทำให้เกิดสุขภาพทางกายและการเจริญเติบโต สอนให้เกิดพลัง ความรอบคอบ และการมีมือ ลูกเสือทำให้เด็กมีวินัย มานะ รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ สรุปลือคือลูกเสือพัฒนา นิสัยใจคอ ซึ่งเป็นของสำคัญกว่าสิ่งอื่นใดสำหรับเด็กในการที่จะหาทางดำรงชีวิตและได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชนพร้อมทั้งสาเหตุ ต้นเหตุพื้นฐาน การแก้ไข แก้ไขโดยการใช้ลูกเสือ

2. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา

ชลอ กงสุทธีใจ (2546, หน้า 263) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาคงจะต้องมีการปฏิรูปพร้อมไปกับการปฏิรูปการศึกษาด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามการปฏิรูปการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ และต้องยอมรับว่ากิจกรรมลูกเสือก็เป็นขบวนการพัฒนามนุษย์เช่นเดียวกัน เมื่อนำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 1 มาตราที่ 6 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2551 ว่า คณะลูกเสือแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเยาวชนทั้งร่างกายสติปัญญา จิตใจและศีลธรรม เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าเพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติ ดังนั้นมาตรา 6 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กับวัตถุประสงค์ ของคณะลูกเสือแห่งชาติจึงมีความสอดคล้องกันอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุกคนที่มีส่วนในการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553ก, หน้า 14 - 16) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) บทบาทของผู้บริหาร มี 6 ประการ ดังนี้ (1) กำหนดแผนการดำเนินงานลูกเสือไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (2) ผู้บริหารชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้กับครู บุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนให้เห็นคุณค่าและร่วมมือใน

การดำเนินงานลูกเสือ (3) พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและมีความทันสมัยในการดำเนินงานลูกเสือที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (4) สร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม (5) นิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาและ (6) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 2) ครูผู้สอน มีบทบาท 8 ประการ ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวการดำเนินงาน การประเมินผลพัฒนาผู้เรียน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย (2) ชี้แจง ทำความเข้าใจกับผู้เรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินงานลูกเสือ (3) ร่วมกับผู้เรียนออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และเป็นไปตามหลักการ ปรัชญาและแนวการดำเนินงานลูกเสือ (4) ส่งเสริมกระตุ้นและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการจัดทำแผนงาน โครงการ ร่วมปฏิบัติกิจกรรม และการประเมินผล (5) ให้คำปรึกษา ดูแล ติดตาม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมให้เป็นไปตามแผน (6) ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน และซ่อมเสริมกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์พร้อมจัดทำเอกสารหลักฐานการประเมินผล (7) รายงานผลการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบแล้วนำผลการจัดกิจกรรมมาพัฒนา และปรับปรุงแก้ไขและ (8) แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3) บทบาทของผู้เรียน มี 6 ประการ ดังนี้ (1) ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ตนเองและเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถหรือตามข้อเสนอแนะของสถานศึกษา (2) เข้าร่วมการประชุมนิเทศจากครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม (3) ร่วมประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ (4) ร่วมประชุมจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงาน และปฏิบัติกิจกรรม ด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ (5) ร่วมประเมินการปฏิบัติกิจกรรมและนำผลมาพัฒนาตนเองและนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมต่อครูผู้รับผิดชอบและ (6) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดประสบการณ์ ทบทวน และสะท้อนความรู้สึกรายหลังการปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งสร้างเครือข่ายจิตอาสาและขยายผลต่อยอดสู่ความยั่งยืน 4) บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา มี 2 ประการ ดังนี้ (1) ให้ความเห็นชอบและมีส่วนร่วมในการกำหนดวางแผนดำเนินงานลูกเสือตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ (2) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานลูกเสือตามความเหมาะสม 5) บทบาทของผู้ปกครองและชุมชน มี 5 ประการ ดังนี้ (1) มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม และอาสาสมัครกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษาและชุมชน (2) ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียนให้โอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเองเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกแผนการเรียน การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ (3) ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการ

พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาของผู้เรียน (4) เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่
 ดึงมาให้แก่ผู้เรียนและ (5) ร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อติดตามประเมินผลพัฒนาและการปฏิบัติ
 กิจกรรมของผู้เรียน

สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท (2553, หน้า 7) ได้กล่าวว่าการ
 ดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุตามหลักการวัตถุประสงค์ของงานลูกเสือ
 จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากร 5 ฝ่าย ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะ
 ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน 2) คณะกรรมการสถานศึกษา 3) ครู ในฐานะผู้กำกับกองลูกเสือ
 โรงเรียน 3) ผู้เรียนในฐานะลูกเสือ 4) ผู้ปกครองและ 5) ชุมชน

เดช วรเจริญ (2555, หน้า 2) ได้กล่าวว่า งานลูกเสือเปรียบเสมือนเพชรอันล้ำค่าที่
 องค์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้ มีหลายหน่วยงานที่เห็นคุณค่าและ
 ได้นำกระบวนการ วิธีการ และอุดมการณ์ของลูกเสือไปใช้ฝึกอบรมบุคลากร นักศึกษาของ
 ตนเอง เช่น สถาบันพระปกเกล้า วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โรงเรียนนายอำเภอ กรมการ
 ปกครอง กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ แต่ในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา
 คณะครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาทุกฝ่าย ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาให้บรรลุตาม
 วัตถุประสงค์ของการศึกษาแห่งชาติ กลับไม่ได้ให้ความสำคัญกับลูกเสือเท่าที่ควร ทั้งที่ลูกเสือ
 สามารถ พัฒนาทางกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบและ
 ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุขและ
 ความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง
 และพึ่งตนเอง 2) ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 3) ให้รู้จักบำเพ็ญตน
 เพื่อสาธารณประโยชน์ 4) ให้รู้จักทำการฝีมือและฝึกฝนให้ทำกิจการต่างๆ ตามความเหมาะสม
 และ 5) ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรมและความมั่นคงของประเทศชาติ

พนัส บุญวัตินสุนทร (2555, หน้า 3) ได้กล่าวว่า ในฐานะที่ผู้บริหารสถานศึกษา
 คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้จัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา
 กิจกรรมลูกเสือเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของ
 การศึกษาที่ตั้งไว้ ครู และผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ควรนำกระบวนการ
 วิธีการและอุดมการณ์ทางลูกเสือมาใช้ในการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่าบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา
 จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรจากฝ่ายต่างๆ 6 ฝ่าย ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
 ในฐานะผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน 2) คณะกรรมการสถานศึกษา 3) ครู ในฐานะผู้กำกับกอง
 ลูกเสือโรงเรียน 3) ตัวผู้เรียนในฐานะลูกเสือ 4) ผู้ปกครอง 5) ชุมชนและ 6) หน่วยงานที่
 เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาบรรลุตามหลักการวัตถุประสงค์และวิธีการ
 ของงานลูกเสือ

3. แนวคิดในการดำเนินงานลูกเสือ

กลุ่มงานพัฒนาวิชาการ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาลูกเสือ สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 35 - 38) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานลูกเสือ ไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย 4 ประการ ดังนี้ (1) ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นๆ จะต้องเข้าใจและเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือในทุกระดับชั้นและทุกประเภทถึงแม้บางที่ผู้บริหารส่วนหนึ่งอาจจะไม่คอยให้ความสำคัญต่อกิจการลูกเสือเท่าไรนัก แต่ก็ควรจะต้องยอมรับว่ากิจการลูกเสือเป็นขบวนการที่มีความสำคัญในการสร้างพัฒนาการให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเหล่านั้นเป็นพลเมืองดีกระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ จึงกำหนดไว้เป็นนโยบายที่ชัดเจน ดังนั้น ผู้บริหารทุกระดับชั้นควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือเท่าที่จะทำได้ (2) ด้านความรู้ ความเข้าใจในกิจการลูกเสือ ผู้บริหารทุกระดับชั้นควรมหาโอกาสเข้ารับการศึกษาผู้กำกับลูกเสือในประเภทที่โรงเรียนของตนเองเปิดสอนอยู่ในระดับชั้นความรู้ชั้นสูงของแต่ละประเภทจะเป็นผลดีต่อตัวผู้บริหาร เพราะจะได้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี และถูกต้อง (3) ผู้สอน การเตรียมการในเรื่องนี้ ถ้าครูคนใดคนหนึ่งได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้ทำหน้าที่เป็นคนสอนกิจกรรมลูกเสือในด้านนั้นๆ อาจได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับลูกเสือ ครูเหล่านั้นถ้ายังไม่มีคุณสมบัติทางลูกเสือควรต้องหาหนทางเข้ารับการศึกษาผู้กำกับลูกเสืออย่างน้อยขึ้นระดับความรู้เบื้องต้น ในประเภทนั้นๆ จึงจะสามารถทำการสอนได้ และ (4) บุคลากร ที่เป็นอาสาสมัคร เรื่องนี้ไม่ควรมองข้ามด้วยเหตุที่ว่าในปัจจุบัน ได้มีบุคคลทั่วไปที่เป็นประชาชนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่สนใจในกิจการลูกเสือ ต่างพากันเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมลูกเสือประเภทต่างๆ อย่างมากมาย บุคคลเหล่านี้เมื่อสำเร็จและได้เครื่องหมายวุฒิบัตรแล้วก็มีหน้าที่ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนต่องานลูกเสือ ทั้งทางด้านลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์ ลูกเสือพัฒนาชุมชน ลูกเสือป่าไม้ ลูกเสือช่วยเหลือสังคม ฯลฯ แต่บุคคลเหล่านี้ไม่มีกองลูกเสือ ที่จะเข้าไปช่วยสอนและถ่ายทอดงานลูกเสือได้ ทางโรงเรียนหรือสถานศึกษา ควรหาโอกาสเข้าไปเชื้อเชิญให้บุคคลเหล่านั้น เข้ามาช่วยสอนงานลูกเสือในโรงเรียนหรือในสถานศึกษา ได้เป็นอย่างดี และเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้กำกับลูกเสือและรองผู้กำกับอีกทางหนึ่งด้วย 2) ด้านการเตรียมความพร้อมด้านนักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย 2 ประการ ดังนี้ (1) ผู้ปกครองเรื่องนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่ผู้ปกครองนักเรียนคือบุคคลที่ให้ความเห็นชอบและเต็มใจที่จะให้บุตรหลานของตนได้เรียนลูกเสือตามหลักสูตรกำหนด จะเป็นส่วนน้อยที่จะมีติดขัดเรื่องของการค่าใช้จ่ายในเรื่องต่างๆ เช่น ชุดลูกเสือ อุปกรณ์ลูกเสือ ในบางอย่างที่เกี่ยวข้อกับทักษะลูกเสือที่ถือเป็นของส่วนตัว ฉะนั้นทางโรงเรียนต้องแต่งตั้งคณะทำงานและจัดทำรายละเอียดต่างๆ ได้และทำวาระเรื่องการเรียนการสอนลูกเสือ ควรทำการปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนด้วย และที่สำคัญทางโรงเรียนจะต้องทำความเข้าใจกับ

นักเรียนให้เห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ของลูกเสือ และทางโรงเรียนสามารถกำหนดอนาคตได้ว่า เรียนลูกเสือแล้วจะเกิดผลดีต่อนักเรียนอย่างไร และ (2) คู่มือตำรา หลักสูตร พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ฯลฯ ของลูกเสือ รวมทั้งเอกสารต่างๆ ทางโรงเรียนจะต้องจัดหาไว้เป็นส่วนกลาง สามารถที่จะให้ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือจะนำเอาไปเป็นคู่มือการสอนได้ อีกทั้งตัวผู้สอนก็ควรจัดหาไว้เป็นสมบัติส่วนตัวด้วยเหมือนกัน และที่สำคัญทางโรงเรียนควรเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ในทางลูกเสือมาให้คำแนะนำให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ 3) ด้านการเตรียมความพร้อมด้าน สถานที่ ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย 2 ประการ ดังนี้ (1) ด้านสถานที่ถ้าเป็นที่โรงเรียนก็ควรเตรียม ห้องเรียน คูหาลูกเสือ และอุปกรณ์การสอนไว้ (2) สิ่งแวดล้อมควรมีสถานที่ที่เป็นส่วนตัว อาจเป็นที่ว่างเปล่าห่างไกลผู้คน และ 4) งบประมาณ ที่ใช้ในการดำเนินงานลูกเสือ การดำเนิน กิจกรรมต่างๆ

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 7) ได้กล่าวว่า สำนักงานลูกเสือ แห่งชาติ ได้วางระเบียบว่าด้วยการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือเพื่อรับเครื่องหมายวูดแบดจ์ แบ่งออกได้ 5 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ชั้นความรู้ทั่วไป ชั้นที่ 2 ชั้นความรู้เบื้องต้น ชั้นที่ 3 ชั้นฝึกหัดงาน ชั้นที่ 4 ชั้นความรู้ขั้นสูง ชั้นที่ 5 ชั้นปฏิบัติการและประเมินผล ในที่นี้กล่าวถึงรายละเอียดของชั้น ความรู้เบื้องต้น และชั้นความรู้ขั้นสูง ซึ่งมีหลักสูตรดังนี้ 1) ชั้นความรู้เบื้องต้น มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ ดังนี้ 1.1) เพื่อให้มีความเข้าใจว่ากำหนดการของลูกเสือ แต่ละประเภทได้จัดทำเพื่อสนอง ความต้องการของเด็กและคนหนุ่ม กับทั้งสนองวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ 1.2) เพื่อให้มีความรู้ในการจัดวางแผนกำหนดการตามประเภทของลูกเสือที่ตนเกี่ยวข้อง 1.3) เพื่อให้สามารถเป็นผู้กำกับหรือรองผู้กำกับลูกเสือประเภทนั้นๆ ทั้งสามารถกำหนดวางแผน ไว้แล้วใช้ในทางที่ก่อให้เกิดความสนใจ สร้างความกระตือรือร้นและมีความหมายแก่ลูกเสือและ 1.4) เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ผู้กำกับหรือรองผู้กำกับลูกเสือ 2) รายละเอียดที่สำคัญในการ ฝึกอบรมมี 3 ข้อ ดังนี้ 2.1) กำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรม 3 วัน โดยประจำอยู่ค่ายฝึกอบรม 2.2) การจัดฝึกอบรม ให้จัดแยกกันตามประเภทของลูกเสือ 2.3) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมชั้น ความรู้เบื้องต้น ต้องได้รับการฝึกชั้นความรู้ทั่วไปก่อน 3) ชั้นความรู้ขั้นสูง มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ดังนี้ 3.1) เพื่อเป็นการพัฒนาต่อเนื่องกันในการเป็นผู้นำและทักษะการฝึกอบรมเด็กและคนหนุ่ม 3.2) เพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการฝึกอบรมและทักษะที่จำเป็นในการฝึกอบรมเด็ก และคนหนุ่ม รายละเอียดที่สำคัญในการฝึกอบรม มี 3 ประการ ดังนี้ (1) กำหนดระยะเวลาใน การฝึกอบรม 7 - 8 วันโดยประจำอยู่ค่ายฝึกอบรม (2) การจัดฝึกอบรม ให้จัดแยกกันตาม ประเภทของลูกเสือและ (3) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่ผ่านการ ฝึกอบรมชั้นความรู้เบื้องต้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 4 เดือนและได้ผ่านการฝึกงานในกองลูกเสือ มาแล้ว

สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ (2554 ก, หน้า 11) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน

ดังนี้ 1) ด้านคุณลักษณะของลูกเสือ 2) ด้านผู้กำกับลูกเสือ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและ 4) การจัดหมวดกิจกรรมลูกเสือ

พนัส บุญวัตินสุนทร (2555, หน้า 3) ได้กล่าวว่า งานลูกเสือในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บรรจุอยู่ในหลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งทุกสถานศึกษาต้องจัดให้กับนักเรียนทุกคน มีองค์ประกอบ 6 ประการ ดังนี้ 1) ลูกเสือ 2) ผู้บริหารสถานศึกษา 3) ผู้กำกับ 4) หมวดกิจกรรมลูกเสือ 5) การบริหารงาน และ 6) หลักสูตรการเรียนการสอน

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2555 ก, หน้า 18) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานลูกเสือ มี 5 ประการ ดังนี้ 1) ลูกเสือ 2) ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 3) มีจุดมุ่งหมาย หรืออุดมการณ์ 4) กิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมกลางแจ้ง และ 5) การบริหารงาน และได้กำหนดโครงสร้างการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาไว้ 7 ประการ ดังนี้ 1) การจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือ การจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือจะต้องทำความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้ ในการที่โรงเรียนปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือได้นั้น ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ โดยดำเนินงานจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือตามขั้นตอน 3 ประการ ต่อไปนี้ (1) การสังกัดกองลูกเสือ (2) โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ที่สังกัดส่วนกลาง เลขาธิการคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ เป็นผู้แต่งตั้งและ (3) โรงเรียนสังกัดจังหวัดต่างๆ (รวมทั้งสังกัดเทศบาล) ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด เป็นผู้แต่งตั้ง 2) การตั้งกองลูกเสือในระยะแรกหากมีจำนวนลูกเสือหรือผู้บังคับบัญชา ลูกเสือไม่เพียงพอก็ขอตั้งเป็นกองลูกเสือก่อน เมื่อกองลูกเสือครบตามอัตราแล้วจึงขอตั้งกลุ่มลูกเสือต่อไป 3) กลุ่มลูกเสือสมบูรณ์จะต้องมีลูกเสือครบทุกประเภท คือ กองลูกเสือสำรองกองลูกเสือสามัญ กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ กองลูกเสือวิสามัญ รวมกันประเภทละ 1 กองขึ้นไปหรือมีลูกเสือประเภทเดียว เช่นกองลูกเสือสำรองประเภทเดียว ต้องมีลูกเสือตั้งแต่ 4 กอง ขึ้นไปจึงจะสามารถตั้งเป็นกลุ่มลูกเสือได้ หรือถ้ามีลูกเสือ 2- 3 ประเภท ต้องมีลูกเสือประเภทละ 2 กองขึ้นไป เช่น มีลูกเสือสำรอง 2 กอง และลูกเสือสามัญ 2 กอง ก็ขอตั้งเป็นกลุ่มลูกเสือได้ กลุ่มลูกเสือสมบูรณ์มีลูกเสือทุกประเภทรวมกันได้ถึง 186 คน แต่จำนวนที่เหมาะสมที่สุดกลุ่มหนึ่งควรมีเพียง 100 คน 4) การเรียกชื่อกลุ่มหรือ กองลูกเสือ ให้เรียกตามชื่อโรงเรียน หรือตามสถานที่ตั้งกลุ่มลูกเสือ เช่น ตั้งที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เรียกว่า กลุ่มลูกเสือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ถ้าตั้งที่สมาคม วาย. เอ็ม. ซี. เอ. เรียกว่า กลุ่มลูกเสือสมาคม วาย. เอ็ม. ซี. เอ. โรงเรียนหรือสถานที่ใดมีจำนวนลูกเสือมากกว่าอัตรา 1 กลุ่ม ให้ตั้งกลุ่มลูกเสือเพิ่มขึ้นและให้เรียกกลุ่มนั้นๆว่ากลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 ตามลำดับ ถ้าโรงเรียนหรือสถานที่ใดมีจำนวนลูกเสือน้อย จัดตั้งเพียงกองลูกเสือ ก็ให้เรียกชื่อประเภทลูกเสือเลขหมายประจำกองและสถานที่ตั้งด้วย เช่น กองลูกเสือสำรองที่ 1 โรงเรียนปฐมวัย กองลูกเสือสามัญที่ 1 โรงเรียนบ้านแพวงวิทยา 5) เรื่องสังกัดเดิมบอกสังกัดจังหวัด และเลขของลูกเสือที่อินทรูทั้งสองข้างเลขกองเรียกตามลำดับเรื่อยไป เช่น อ.ธ. 1อุทัยธานี อ.ธ. และ

อ.๕.3 เป็นต้น 6) กองลูกเสือที่มีลูกเสือมากเกินอัตรา เช่น กองลูกเสือสามัญบางกองมีลูกเสือถึง 200 -300 คน ฉะนั้นจึงควรปรับปรุงให้ขอตั้งกองใหม่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ให้ถือจำนวนลูกเสือตามอัตรา 4 ประการ ดังนี้ 6.1) กองลูกเสือสำรองมีลูกเสือตั้งแต่ 8 - 36 คน โดยแบ่งลูกเสือออกเป็นหมู่อย่างน้อย 2 - 6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ 4 - 6 คน 6.2) กองลูกเสือสามัญมีลูกเสือตั้งแต่ 12 - 48 คน โดยแบ่งลูกเสือออกเป็นหมู่อย่างน้อย 2 - 6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ 6 - 8 คน 6.3) กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีลูกเสือตั้งแต่ 8 - 48 คน โดยแบ่งลูกเสือออกเป็นหมู่อย่างน้อย 2 - 6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ 4 - 8 คน 6.4) กองลูกเสือวิสามัญมีลูกเสือตั้งแต่ 10 - 40 คน กองลูกเสือวิสามัญจะแบ่งออกเป็นชุดหรือหมู่ตามความต้องการและควรมีชุดหรือหมู่ละ 4 - 6 คนถ้ากองลูกเสือที่ตั้งใหม่มีผู้บังคับบัญชาไม่เพียงพอ ก็ให้ผู้บังคับบัญชากองเดิมรักษาการแทนไปก่อน แล้วให้หาผู้ที่เหมาะสมแต่งตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาต่อไป 7) กองลูกเสือที่ตั้งใหม่นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์เพียงพอที่จะตั้งกองลูกเสือได้ที่สถานที่อันเหมาะสม มีผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่จะให้การฝึกอบรม โดยเฉพาะผู้กำกับลูกเสือจะต้องได้รับการอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้นประเภทนั้นๆ เป็นอย่างต่ำตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

ชัยนิตย์ พรรณาวร (2555, หน้า 21-23) ได้กล่าวว่า การบังคับบัญชาลูกเสือในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา ต้องมีผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่ได้รับการแต่งตั้งตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ คุณสมบัติของ ผู้กำกับ รองผู้กำกับ ตลอดจนคณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือ ได้กำหนดข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ พ.ศ. 2553 5 ประการ ดังนี้ 1) ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หมายความว่า ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ รองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ ผู้กำกับกองลูกเสือ รองผู้กำกับกองลูกเสือ นายหมู่ลูกเสือและรองนายหมู่ลูกเสือ 2) ผู้บังคับบัญชาลูกเสือต้องมีคุณสมบัติ 7 ประการ ดังต่อไปนี้ 1.1) เป็นผู้สุภาพเรียบร้อย มีความประพฤติดี สมควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก 1.2) เป็นผู้มีความศรัทธา 1.3) เป็นผู้ไม่มีโรคซึ่งเป็นที่ยกเว้น 1.4) เป็นผู้มีความประพฤติดี หรือถ้าไม่มีสัญชาติไทยต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ 1.5) เป็นผู้มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการของลูกเสือ 1.6) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์เป็นหลักฐานไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี 1.7) มีอายุและผ่านการฝึกอบรมตามหลักเกณฑ์ 7 ประการ ดังนี้ (1) ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนให้แต่งตั้งจากผู้อำนวยการสถานศึกษานั้นและต้องได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนให้แต่งตั้งจากรองผู้อำนวยการสถานศึกษานั้นที่ได้รับมอบหมายและต้องได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ยังไม่ได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ให้รักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนไปก่อน และต้องเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้ได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา (2) ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบแปดปีบริบูรณ์และต้องได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ รองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์และต้องได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ (3) ผู้กำกับกองลูกเสือ

วิสามัญมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์และต้องได้รับเครื่องหมายวุฒดบัณฑิตประเภทลูกเสือ
 วิสามัญ รองผู้กำกับลูกเสือวิสามัญมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบสามปีบริบูรณ์ และต้องได้รับวุฒดบัตร
 การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ ชั้นความรู้เบื้องต้น (4) ผู้กำกับกองลูกเสือสามัญรุ่น
 ใหญ่ มีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบสามปีบริบูรณ์ และต้องได้รับเครื่องหมายวุฒดบัณฑิตประเภทลูกเสือ
 สามัญรุ่นใหญ่ รองผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ และต้อง
 ได้รับวุฒดบัตรการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นความรู้เบื้องต้น (5) ผู้กำกับกอง
 ลูกเสือสามัญมีอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ และต้องได้รับเครื่องหมายวุฒดบัณฑิตประเภท
 ลูกเสือสามัญ รองผู้กำกับลูกเสือสามัญมีอายุไม่น้อยกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และต้องได้รับวุฒดบัตร
 การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ ชั้นความรู้เบื้องต้น (6) ผู้กำกับกองลูกเสือสำรองมีอายุ
 ไม่น้อยกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์และต้องได้รับเครื่องหมายวุฒดบัณฑิตประเภทลูกเสือสำรอง รองผู้กำกับ
 ลูกเสือสำรอง มีอายุไม่น้อยกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และต้องได้รับวุฒดบัตรการฝึกอบรมวิชาผู้
 กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้นและ (7) อายุของนายหมู่ลูกเสือและรองนายหมู่ลูกเสือ
 เป็นไปตามประเภทของลูกเสือนั้นๆ 2) ให้ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง
 ผู้บังคับบัญชาลูกเสือตามเขตจังหวัด โดยให้ผู้อำนวยการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนั้น
 เป็นผู้เสนอชื่อ ในตำแหน่ง 6 ตำแหน่งต่อไปนี้ 2.1) ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน 2.2) รอง
 ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน 2.3) ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ 2.4) รองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ
 2.5) ผู้กำกับกองลูกเสือ 2.6) รองผู้กำกับกองลูกเสือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่น เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งเป็นรูปแบบ
 พิเศษที่ตั้งอยู่ในเขตปกครองพื้นที่จังหวัดใด การแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือตามวรรคหนึ่งให้
 ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง โดยให้หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วน
 ท้องถิ่นนั้นเป็นผู้เสนอชื่อ 3) ผู้บังคับบัญชาลูกเสือพ้นจากตำแหน่ง 5 สาเหตุ ดังนี้ 3.1) ตาย
 3.2) ลาออก 3.3) ย้ายสังกัด 3.4) ขาดคุณสมบัติตามข้อ 5 3.5) มีเหตุหนึ่งเหตุใดอันไม่
 สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ 4) ผู้มีอำนาจแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือตามข้อ 6 ข้อ 7 และข้อ 8
 เป็นผู้ที่มีอำนาจสั่งจำหน่ายผู้บังคับบัญชาลูกเสือออกจากทะเบียนผู้บังคับบัญชาลูกเสือ โดยให้ผู้
 เสนอชื่อตามข้อ 6 ข้อ 7 และข้อ 8 เป็นผู้เสนอให้พ้นจากตำแหน่ง 5) การย้ายสังกัดในกรณีที่
 ผู้บังคับบัญชาลูกเสือได้เปลี่ยนตำแหน่งหรือย้ายสังกัดหน่วยลูกเสือ ให้ถือว่าตำแหน่งเดิมสิ้นสุด
 ลง หรือถ้าไปสังกัดหน่วยลูกเสืออื่นให้ดำเนินการแต่งตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือใหม่ และ
 6) ผู้ใดเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง
 หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ. 2509 อยู่แล้วก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับให้ถือว่าผู้นั้น
 เป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสืออยู่ต่อไปตามข้อบังคับนี้ ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนที่ไม่ได้ดำรง
 ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนต่อไป ทั้งนี้ไม่
 เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ข้อบังคับนี้มีผลบังคับใช้ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่ยังไม่ได้รับเครื่องหมายวุ
 ฒดบัตร หรือวุฒดบัตรการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ ชั้นความรู้เบื้องต้นตามข้อ 5 ให้เข้ารับการ

ฝึกอบรมเพื่อขอรับเครื่องหมายวุฒิบัตรหรือวุฒิปัตรการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ ชั้นความรู้เบื้องต้นภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ข้อบังคับนี้มีผลใช้บังคับ

สรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษามี 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณลักษณะของลูกเสือ 2) ด้านผู้กำกับลูกเสือ 3) ด้านผู้บริหารสถานศึกษาและ 4) ด้านการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ

สภาพและปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา

1. ความหมายของสภาพและปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา

1.1 ความหมายของสภาพ

นักวิชาการให้ความหมายของคำว่าสภาพไว้ดังนี้

คมกฤษ คัมภีรานนท์ (2546, หน้า 7) กล่าวว่า สภาพ หมายถึง สภาวะที่เป็นจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานบริหาร

ทวน เทียงเจริญ (2546, หน้า 9) กล่าวว่า สภาพ หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานที่เป็นจริงเกี่ยวกับการบริหาร

บุญเลิศ รอดเชื้อ (2547, หน้า 7) กล่าวว่า สภาพ หมายถึง สภาวะที่พบหรือที่เป็นอยู่ในการดำเนินงานบริหารงาน

คาฟแมน, และ อิงลิช (Kaufman, & English, 1981, p.343) กล่าวถึง สภาพ หมายถึง สิ่งที่เป็นอยู่หรือกำลังดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน เป็นผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้ในแต่ละจุดประสงค์ หรือเป้าหมาย

แม็คเน็ล (Mcneil, 1987, p.74) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า สภาพ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่สอดคล้องกัน ระหว่างพฤติกรรมหรือเจตคติของผู้เรียน ในสภาพที่ยอมรับกับสภาพที่ได้จากการสังเกต

สตีเยร์ส, และ พอร์เตอร์ (Steers, & Porter, 1991, p.245) กล่าวว่า สภาพ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากความสมดุลภายใน ที่ทำให้แต่ละบุคคล ต้องการดำเนินงานในลักษณะต่างๆ เพื่อให้สภาพมีความสมดุลตามปกติ

ฮอดจคินสัน (Hodgkinson, 1991, p.94) ได้ให้คำจำกัดความว่า สภาพ คือ สิ่งที่เป็นอยู่ ดำรงอยู่ หรือคงอยู่ในปัจจุบัน ที่มีความสอดคล้องกันและมีความสมดุล

สรุปได้ว่า สภาพ หมายถึง สภาวะที่เป็นอยู่จริงหรือสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงานนั้นๆ เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับสิ่งที่ปฏิบัติอยู่และเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้เกิดการพัฒนา

1.2 ความสำคัญของสภาพ

แม็คเน็ล (Mcneil, 1987, p.74) ได้กล่าวว่า สภาพเป็นสิ่งบ่งบอกถึงลักษณะสภาพสิ่งที่ปรากฏ ทั้งที่ผ่านมาในอดีตและการดำเนินงานอยู่ในปัจจุบันและการดำเนินงานดังกล่าวจะช่วยบอกถึงความสำเร็จแค่ไหน เพื่อให้ผู้วิเคราะห์ได้ศึกษาซึ่งจะช่วยเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนางานต่อไป

ฮอดจ์กินสัน (Hodgkinson, 1991, p. 96) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของสภาพว่าสภาพเป็นสิ่งปรากฏอยู่หลังจากที่ได้ดำเนินงานไปแล้วจนบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการ สภาพจากการดำเนินงานจะช่วยบ่งบอกถึงความก้าวหน้าในการทำงานหรือการพัฒนา งานนั้นสัมฤทธิ์ผลแค่ไหน สิ่งใดควรได้รับการแก้ไข และปรับปรุง ซึ่งมีความสำคัญในการทำงานในครั้งต่อๆ ไปให้บรรลุวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น

สตีเยส, และพอร์เตอร์ (Steers, & Porter, 1991, p.247) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของสภาพว่า สภาพเป็นสิ่งที่ยังคงอยู่หรือคงอยู่ สภาพเป็นสิ่งที่ยังคงเป็นมาตลอดจนความก้าวหน้าของการดำเนินงานซึ่งมีความสำคัญต่อการคิดเพื่อการกระทำแก้ไข และปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ความสำคัญของสภาพจะเป็นการบ่งบอกถึงลักษณะสภาพสิ่งที่ปรากฏหลังจากที่ได้ดำเนินงานไปแล้วและการดำเนินงานในสิ่งนั้นจะบ่งบอกถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นในเชิงบวกหรือเชิงลบซึ่งเมื่อนำผลดังกล่าวมาวิเคราะห์จะช่วยเป็นแนวทางพื้นฐานในการแก้ปัญหาและพัฒนางานต่อไปในอนาคต

1.3 ความหมายของปัญหา

สอ เสถบุตร (2544, หน้า 1133) กล่าวว่า พล็อบเบ็ม หมายถึง 1) ปัญหา เช่น ปัญหาเรื่องคนไม่มีงานทำนั้นแก้ไขไม่ตก 2) โจทย์ เช่น ครูให้ทำบทสร้าง ในเรขาคณิตหนึ่งบท 3) เป็นปัญหา ยากที่จะฝึกหัด แนะนำ เช่น เขาเป็นเด็กมีปัญหา

จงจิต จันทบ (2545, หน้า 6) กล่าวว่า ปัญหา หมายถึง สภาพการณ์ที่เป็นอุปสรรคหรือสภาพที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังจะต้องมีการแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 175-176) ได้ให้คำจำกัดความ ของคำว่า ปัญหา หมายถึง สภาพที่ขัดข้องใจในสถานการณ์ที่ บุคคลจะต้องตัดสินใจเลือกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งในเงื่อนไขที่ปรารถนาหรือไม่ปรารถนาในเวลาเดียวกัน

คมกฤษ คัมภีรานนท์ (2546, หน้า 7) ได้กล่าวว่า ปัญหา หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

ทวน เทียงเจริญ (2546, หน้า 9) ได้กล่าวว่า ปัญหา หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

บุญเลิศ รอดเชื้อ (2547, หน้า 7) ได้กล่าวว่า ปัญหา หมายถึง สภาพที่พบหรือที่เป็นอยู่อันเป็นอุปสรรคต่อการบริหาร

ฮูเบอร์ (Huber 1980,p.112) ให้ความหมายว่า ปัญหาคือ ความแตกต่างระหว่างสภาพการณ์ที่เป็นจริงและสภาพการณ์ที่พึงประสงค์

เคมมานิ (Khemmani,1990, p.192) ให้ความหมายว่า ปัญหาคือ ผลต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็น หรือสิ่งที่คาดหวังไว้ กับสิ่งที่กำลังเป็นอยู่จริง

ฮอย, และ มิสเกล (Hoy, & Miskel, 2001, p.336) กล่าวว่า ปัญหา หมายถึง ความไม่พึงพอใจ ที่มีความจำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแล และยังเป็นความแตกต่างของวิธีการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหา ปัญหาอาจนำไปสู่หรือไม่นำไปสู่การแก้ปัญหา และปัญหาอาจได้รับการแก้ไขหรือไม่ได้รับการแก้ไข เมื่อวิธีการแก้ปัญหานั้นถูกนำไปใช้

สรุปได้ว่า ปัญหา หมายถึง สภาพการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ที่บุคคลมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน มีอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงาน แต่ต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานนั้นๆ

1.4 ความหมายของการดำเนินงาน

จิตการุณ วัชรราชันย์ (2546, หน้า 33) กล่าวว่า การดำเนินงาน หมายถึง การทำความเข้าใจและมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบ นำไปปฏิบัติตามขั้นตอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์, และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนาสุ (2546, หน้า 24) กล่าวว่า การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี มีการกำหนดระเบียบการทำงานหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติงานสามารถเห็นความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของทุกคน หรือทุกส่วนขององค์กร การปฏิบัติงานมีลักษณะเป็นงานประจำ ไม่ต้องมีการปรับเปลี่ยนบ่อยตามจุดหมายขององค์กร

สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2547, หน้า 56) กล่าวว่า การดำเนินงาน หรือการทำตามระบบคือการปฏิบัติงานต่างๆตามกระบวนการ วิธีการและบันทึกข้อมูลที่จำเป็นอันเกิดมาจากการปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ในบันทึกมาตรฐานของทุกคนในองค์กรหรือผู้ที่รับผิดชอบในระบบแต่ละระบบอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

นันทนา ผดุงเจริญ (2548, หน้า 15) กล่าวว่า การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้อย่างเป็นทางการ มีระเบียบการทำงานหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน โดยการนำทรัพยากรต่างหรือปัจจัยการผลิต ผ่านขั้นตอนกระบวนการผลิต ออกมาเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการอย่างเป็นระบบตามจุดมุ่งหมายขององค์กร

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 12) กล่าวว่า การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติงานต่างตามวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการของลูกเสือ

สรุปได้ว่า การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติงานต่างตาม วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ ระเบียบ ข้อบังคับของลูกเสือและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ในงานลูกเสือในสถานศึกษา

1.5 ความสำคัญของการดำเนินงาน

สมน อมรวิวัฒน์, และคนอื่นๆ (2548, หน้า 11) กล่าวว่า การดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย การปฏิบัติตามแผนคุณภาพ จะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจและรับผิดชอบการบริหารแผนงาน แผนที่เขียนขึ้นมามีองค์ประกอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ทักษะและความสามารถของผู้ปฏิบัติตามแผนหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานต่างๆ ที่เป็นผู้วางแผนการดำเนินงานให้ปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน จะส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับแผนการดำเนินงานที่วางไว้ ฉะนั้นแผนการดำเนินงานจึงมีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติงานซึ่งผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีความเข้าใจในการดำเนินงานแล้วนั้น ก็จะส่งผลให้องค์การนั้นบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุด

สุพัตรา กลิ่นไกล (2555, ย่อหน้า 1) กล่าวว่า การดำเนินงานมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาและจะดำเนินงานอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จที่สุดตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้การดำเนินงานไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ การเกิดปัญหาการดำเนินงานจากความไม่ชัดเจนของสิ่งหลายอย่าง เช่น ขาดความสามัคคี งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ดังนั้น การแก้ปัญหาเหล่านี้ สิ่งที่ต้องทำในฐานะหัวหน้าทีม ก็คือการระมัดระวังในการนำทีม ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับเรื่องวิธีการสื่อสาร การจูงใจให้ทีมงานสนใจที่จะทำงาน และหัวหน้าทีมยังต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับทีมด้วย รวมถึงต้องมีการจัดกำลังคนและจัดเตรียมทรัพยากรให้เพียงพอต่อการดำเนินงานให้ดีขึ้นก่อนที่จะดำเนินงานลงมือทำ

บอร์ก, และกอลล์ (Borg, & Gall, 1991, p.8) กล่าวว่าความสำคัญการดำเนินงานนั้นไม่ว่าจะทำงานใดๆ แล้วเพื่อจะให้เกิดประโยชน์สูงสุดต้องทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงานหรือผู้รับผิดชอบต้องทำความเข้าใจกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ถ้าไม่ทำตามแผนของการดำเนินงาน จะทำให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้น การดำเนินงานจะส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือประสบความสำเร็จขององค์กร

ลอง, และลอง (Long, & Long, 1999, p.5) กล่าวว่า การดำเนินงานมีความสำคัญ เมื่อได้รับและมอบหมายงาน หรือทำความเข้าใจให้กับผู้ปฏิบัติหรือผู้รับผิดชอบไปดำเนินงานด้วยวิธีการใดๆ ซึ่งผู้ปฏิบัติหรือผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินงานตามกระบวนการหรือวิธีการตามแผนของผู้รับผิดชอบ หรือแผนงานขององค์กร ซึ่งการดำเนินงานจะส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือประสบความสำเร็จ

สรุป ความสำคัญของการดำเนินงาน คือเมื่อได้รับและมอบหมายงานต้องมีการวางแผน ทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติหรือผู้รับผิดชอบไปดำเนินงานด้วยวิธีการการใดๆ ซึ่งผู้ปฏิบัติหรือผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินงานตามกระบวนการ หรือวิธีการตามแผนของผู้รับผิดชอบหรือแผนงานขององค์กร การดำเนินงานจะส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือประสบความสำเร็จ การวางแผนการดำเนินงานต้องดี เพื่อประโยชน์อันสูงสุดขององค์กร

2. การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา

การดำเนินงานการลูกเสือภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านคุณลักษณะของลูกเสือ 2) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา 3) ด้านผู้กำกับลูกเสือและ 4) ด้านการจัดมวลงกิจกรรมลูกเสือ

2.1 ด้านคุณลักษณะของลูกเสือ

1) ความหมายของคุณลักษณะของลูกเสือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 1028) ได้ให้ความหมายคุณลักษณะของลูกเสือ หมายถึงการฝึกอบรมเด็กชายให้เป็นพลเมืองดีตามจารีตประเพณี มีอุดมคติ และความรับผิดชอบตัวเองและต่อผู้อื่น

คณะอนุกรรมการลูกเสือฝ่ายฝึกอบรม สำนักคณะกรรมการบริหารงานลูกเสือแห่งชาติ (2550, หน้า 18) กล่าวว่า คุณลักษณะของลูกเสือ หมายถึง ลักษณะที่เยาวชนพึงมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมให้การศึกษาและพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งนี้เป็นไปตามความมุ่งประสงค์ หลักการและวิธีการ ซึ่งผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกได้ให้ไว้

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2551, หน้า 1) กล่าวว่า พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติความหมายของ ลูกเสือและบุคลากรทางลูกเสือ ไว้ในมาตรา 4 ดังนี้ คุณลักษณะของลูกเสือ หมายถึง การศึกษาแก่เยาวชนโดยทั่วหน้า ไม่แบ่งแยก และกีดกันในเรื่องเชื้อชาติ ผิวพรรณ วรรณะ ตลอดจนลัทธิทางศาสนาใดๆ ทั้งสิ้น ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองและยึดถือปฏิบัติตามอุดมการณ์ของผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการลูกเสือ สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า ก) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของลูกเสือ หมายถึง ลักษณะการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยยึดมั่นในหลักการ วิธีการและวัตถุประสงค์ของการลูกเสือ อย่างเคร่งครัดตามพระราชบัญญัติลูกเสือ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (2553, หน้า 95) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของลูกเสือ หมายถึง ลักษณะที่เยาวชนชายและหญิงอายุระหว่าง 8 – 25 ปี ที่รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรวิชาลูกเสือ โดยยึดมั่นในหลักการ วิธีการและวัตถุประสงค์ของการลูกเสือ อย่างเคร่งครัด

สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ(2554ค, หน้า 3) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของลูกเสือหมายถึง ลักษณะที่ลูกเสือถูก
พัฒนาตามรูปแบบและวิธีการของลูกเสือให้เป็นพลเมืองดีและมีคุณค่าทางสังคม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 (255ก, หน้า 1)ได้
กล่าวว่า คุณลักษณะของลูกเสือ หมายถึง คุณลักษณะของเด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิง ที่
สมัครเป็นลูกเสือทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยยึดมั่นตามกฎและคำปฏิญาณ

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า คุณลักษณะของลูกเสือ หมายถึง พฤติกรรมของ
ลูกเสือ ที่ถูกฝึกตามวัตถุประสงค์ วิธีการ ข้อบังคับ หลักสูตรและการปกครองของลูกเสือ เพื่อให้
เป็นพลเมืองดีและมีคุณค่าทางสังคม

2) ความสำคัญคุณลักษณะของลูกเสือ

สุชาติ กลศาสตร์เสนีย์ (2551, หน้า 5) ได้กล่าวว่า เด็กและเยาวชนเป็น
อนาคตของชาติ การจัดการศึกษาที่ดีที่เหมาะสม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อความ
เจริญก้าวหน้าต่อการพัฒนาประเทศ การศึกษาที่เน้นแต่การให้ความรู้เพียงอย่างเดียว ไม่เพียง
พอที่จะทำให้เด็กประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ไม่เพียงพอต่อความสามารถในการแข่งขันของ
ประเทศ เด็กที่ถูกปลูกฝังอุดมการณ์ และกระบวนการของลูกเสือให้มีคุณลักษณะของลูกเสือ
จะช่วยเพิ่มศักยภาพของเยาวชนของเราได้อย่างมาก จะช่วยสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็งและช่วย
ให้ประเทศชาติพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงและถาวร

สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ (2553, หน้า 3) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของลูกเสือที่ถูกฝึกให้ มีระเบียบวินัย
มีความเข้มแข็ง อดทน อดกลั้น รู้จักเสียสละ รู้จักสามัคคี รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือสังคม
อันเป็นคุณธรรม ลูกเสือ เนตรนารี จะต้องยึดถือปฏิบัติตามอุดมการณ์ของลูกเสือ สามารถ
นำไปสู่การเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้
อย่างมีความสุข

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2555ข, หน้า 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณ
คุณลักษณะลูกเสือไว้ดังนี้ ลูกเสือได้ถูกพัฒนา ทางกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรม ให้เป็น
พลเมืองดีมีความรับผิดชอบและช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความ
เจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทาง 5 ประการ
ดังต่อไปนี้ 1) ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟังและพึ่งตนเอง 2) ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบ
วินัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 3) ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ 4) ให้รู้จักทำการฝีมือ
และฝึกฝนให้ทำกิจการต่างๆ ตามความเหมาะสมและ 5) ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีต
ประเพณี วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศชาติ

ชัยนิตย์ พรรณาวาร (2555, หน้า 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญคุณลักษณะ
ของลูกเสือไว้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ลูกเสือเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2) มีเกียรติเชื่อถือได้ 3) มีระเบียบวินัย สามารถบังคับใจตนเองได้ 4) สามารถพึ่งตนเองได้ และ 5) เต็มใจสามารถช่วยเหลือชุมชนและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นได้ทุกเมื่อ

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2555, หน้า 142 -143)

ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของลูกเสือไว้ดังนี้ ลูกเสือคือผู้ที่มีกฎ ในการปฏิบัติ มีคุณสมบัติตามกฎ 10 ข้อ ดังนี้ ข้อ 1 ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้ ลูกเสือจะต้องยึดมั่นในความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา กระทำตนให้เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจได้ ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และชื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ ลูกเสือจะปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และยึดมั่นในความซื่อสัตย์ กตัญญูต่อผู้มีพระคุณทุกท่าน ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่ กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น ลูกเสือจะต้องพร้อมอยู่เสมอที่จะบำเพ็ญประโยชน์ และเป็นที่ยิ่งแก่ผู้อื่นได้ ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก ลูกเสือจะต้องมีใจโอบอ้อมอารี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ทุกคน โดยไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนาและปฏิบัติต่อเขาเหมือนญาติพี่น้อง ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย ลูกเสือจะต้องเป็นผู้มีกิริยา วาจาสุภาพ อ่อนโยนอ่อนน้อมมีความสัมมาคารวะต่อบุคคลทั่วไป ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ ลูกเสือจะต้องมีใจเมตตา กรุณา สงสารสัตว์ไม่รังแกหรือทรมานสัตว์ หรือเมื่อพบ สัตว์บาดเจ็บต้องให้การช่วยเหลือ ข้อ 7 ลูกเสือ เชื่อฟังคำสั่งของบิดา มารดาและผู้บังคับบัญชา ด้วยความเคารพ ลูกเสือจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอน คำชี้แนะของบิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจและเคารพ ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริง ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ลูกเสือจะต้องมีความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ ถึงแม้จะตกอยู่ในความยากลำบากก็จะไม่ แสดงอาการย่อท้อให้เห็น ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มัธยัสถ์ ลูกเสือจะต้องรู้จักประหยัดทรัพย์ทั้งของ ตนเองและผู้อื่นไม่สุรุ่ยสุร่าย ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ ลูกเสือจะต้องรู้จัก สำนวณและระวังกาย วาจา ใจ ไม่ให้มีความอิจฉาริษยา มีความบริสุทธิ์ใจต่อทุกคน

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความสำคัญคุณลักษณะของลูกเสือ มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ลูกเสือเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) มีเกียรติเชื่อถือได้ 3) มีระเบียบวินัย สามารถบังคับใจตนเองได้ 4) สามารถพึ่งตนเองได้และ 5) เต็มใจสามารถช่วยเหลือชุมชนและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นได้ทุกเมื่อ

3) บทบาทของคุณลักษณะของลูกเสือ

สุชาติ กลศาสตร์เสนีย์ (2551, หน้า 5) ได้กล่าวถึงบทบาทของคุณลักษณะของลูกเสือไว้ดังนี้ ลูกเสือเน้นปลูกฝังระบบหมู่ ความมีระเบียบวินัย และคุณลักษณะผู้นำให้กับเด็กเป็นหลักเริ่มจากการฝึกระเบียบแถว การแต่งเครื่องแบบที่เรียบร้อยสง่างาม การแสดงความเคารพ การปกครองบังคับบัญชาตามลำดับชั้นเป็นบทบาทหนึ่งของลูกเสือ เด็กที่มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำที่รู้จักการทำงานเป็นทีมจะช่วยแก้ปัญหาของชาติได้หลายประการ

ชัยนิตย์ พรรณาวาร (2555, หน้า 3) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของลูกเสือคือการที่ตนได้รับใช้ผู้อื่นนั้นเป็นการกระทำด้วยความรัก ความศรัทธาเป็นการปฏิบัติเทิดทูนสถาบันของชาติและโดยถือว่าเป็นหน้าที่ที่ตนมีต่อเพื่อนมนุษย์

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2555, หน้า 142 –143) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของลูกเสือคือการได้ปฏิบัติตนตามคำปฏิญาณทั้ง 3 ข้อ ความหมายของคำปฏิญาณทั้ง 3 ข้อ มีดังนี้ ข้อ 1) ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ลูกเสือจะต้องมีความศรัทธาเชื่อมั่นในชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ของตน เคารพ เทิดทูนทั้ง 3 สถาบันด้วยความซื่อสัตย์ ข้อ 2) ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ ลูกเสือจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นในทุกโอกาส ทุกสถานการณ์ เท่าที่จะทำได้ โดยเริ่มตั้งแต่ครอบครัว จนถึงสังคมภายนอก ข้อ 3) ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ ลูกเสือต้องปฏิบัติตนตามกฎ 10 ข้อของลูกเสือซึ่งเป็นหลักยึดเหนี่ยวให้ลูกเสือปฏิบัติแต่สิ่งดีงาม

สมมาตร สังขพันธ์ (2555, หน้า 4) ได้กล่าวว่า การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นเป็นคุณลักษณะหนึ่งของลูกเสือ ซึ่งคติพจน์ของลูกเสือทั้ง 4 ประเภท เกี่ยวข้องกับอุดมคติของลูกเสือในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น มี 4 ประการ ดังนี้ 1) ลูกเสือสำรอง “ทำดีที่สุด” คือ การทำเพื่อคนอื่นหรือเพื่อส่วนรวมเป็นการกระทำที่ดีที่สุด 2) ลูกเสือสามัญญ “จงเตรียมพร้อม ” คือ พร้อมที่จะทำความดี พร้อมเพื่อสร้าง พร้อมเพื่อส่วนรวม 3) ลูกเสือสามัญญรุ่นใหญ่ “ มองไกล ” คือ มองให้เห็นเหตุผล มองให้เห็นคนอื่น มองให้เห็นส่วนรวม มิใช่มองแต่ตนเองหรือผลประโยชน์ของตัวเองและ 4) ลูกเสือวิสามัญญ “ บริการ ” คือการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นและส่วนรวม

องค์การลูกเสือโลก (2555, หน้า 23-24) ได้กล่าวว่าบทบาทของลูกเสืออยู่ที่การปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎ ซึ่งธรรมนูญลูกเสือโลกได้ยึดถือตามต้นฉบับของเบเดน โพเอลล์ ผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก ดังนี้ 1) คำปฏิญาณลูกเสือ ด้วยเกียรติของข้า ข้าสัญญาว่า ข้อ (1) ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ข้อ (2) ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ ข้อ (3) ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ 2) กฎของลูกเสือ ข้อ 1 ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้ ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และชื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตากรุณาต่อ ข้อ 7 ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิตามารดาและผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริง และไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มัธยัสถ์ ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

เบเดน โพเอลล์ (2555, หน้า 42) ได้กล่าวถึงบทบาทของลูกเสือไว้ดังนี้ การปฏิบัติตามคำปฏิญาณว่า “ ด้วยเกียรติของข้า ” หมายถึงความซื่อสัตย์ ความหมายของ

เกียรติของเด็กเป็นภาระที่สำคัญที่สุด ความหมายของเกียรติยศนั้น คือ “ ความประพฤติและวินัยในอนาคตของลูกเสือ ขึ้นอยู่กับเกียรติของลูกเสือเอง ”

4) หน้าที่ของลูกเสือ

มูลนิธิคณะลูกเสือแห่งชาติ (2547, หน้า 47) ได้กล่าวว่า ลูกเสือถูกพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี และพลเมืองดีในทัศนะของลูกเสือนั้นมีหน้าที่ 5 ประการดังนี้ 1) จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) มีเกียรติเชื่อถือได้ 3) มีระเบียบวินัย บังคับใจตนเองได้ 4) สามารถพึ่งตนเองได้และ 5) เต็มใจและสามารถช่วยเหลือชุมชนและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นได้ทุกเมื่อ

คณะกรรมการลูกเสือฝ่ายพัฒนาบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (2550, หน้า 77) ได้กล่าวว่า หน้าที่ลูกเสือนั้นมี 5 ประการดังนี้ 1) ต่อชาติ 2) ต่อศาสนา 3) ต่อพระมหากษัตริย์ 4) บำเพ็ญประโยชน์และ 5) ปฏิบัติตามกฎหมายของลูกเสือ

สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552ข, หน้า 7) ได้กล่าวว่า หน้าที่ของลูกเสือต้องสำนึกไว้เสมอว่า ได้กล่าวคำปฏิญาณและกฎด้วยความสมัครใจ ต้องเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่าลูกเสือคือบุคคลผู้มีเกียรติ เป็นบุคคลตัวอย่างที่กระทำแต่ความดี ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน บุคคลใดที่เห็นหรือได้สัมผัสลูกเสือแล้ว จะเกิดความเลื่อมใส เชื่อถือและศรัทธาในตัวลูกเสือ มองว่าลูกเสือคือบุคคลดี

สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท (2553, หน้า 16) ได้กล่าวว่าลูกเสือนั้นมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือและกระทำความดีให้เหมาะสมตามคติพจน์ของตนที่ว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์”

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2555, หน้า 142 –143) ได้กล่าวว่า หน้าที่แรกของลูกเสือ คือ “คำปฏิญาณและกฎ” ในคำปฏิญาณนั้น เยาวชนแต่ละคนผู้เป็นสมาชิกของลูกเสือต่างให้คำมั่นส่วนตัวด้วยจิตใจอันเป็นอิสระ เสรี ที่จะปฏิบัติตามข้อบังคับที่กำหนดไว้ในคำปฏิญาณและกฎนั้น ทั้งยอมรับเอาไว้ต่อหน้ากลุ่มเพื่อนฝูง รับว่าจะปฏิบัติตามคำของข้อบังคับนั้นด้วยความบริสุทธิ์ใจ การที่ยอมรับเช่นนี้มีผลในทางค่านิยม และธรรมเนียมและยอมรับที่จะดำรงชีวิตอยู่ตามอุดมการณ์นั้นอย่างเต็มความสามารถ คำปฏิญาณและกฎจึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งในการพัฒนาเยาวชน

สำนักงานลูกเสือโลก (World scout office, 2553ก, ย่อหน้า 3) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของลูกเสือ ไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) หน้าที่ต่อพระผู้เป็นเจ้า คือสอนให้จงรักภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้าหรือจงรักภักดีต่อศาสนาที่ตนนับถือ 2) หน้าที่ต่อบุคคลอื่น คือความจงรักภักดีต่อประเทศของตน มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสันติภาพในท้องถิ่น ชาติ นานาชาติ รวมถึงความเข้าใจอันดีต่อกัน ร่วมมือกันด้วยการเข้าร่วมปฏิบัติงานในการพัฒนาสังคมด้วยความรับรู้เคารพต่อเกียรติของเพื่อนมนุษย์แต่ละคนและเพื่อความเป็นเอกภาพของมนุษยทั่วโลก และ

3) ต่อตัวเอง คือสอนให้ยอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือซึ่งเป็นหลักการเกี่ยวกับจิตใจและศีลธรรม เป็นเสมือนกฎเกณฑ์และความเชื่อขั้นพื้นฐานของคน คำปฏิญาณและกฎนี้งานลูกเสือถือเป็นหลักการสำคัญ จึงกำหนดให้คณะลูกเสือแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ ได้พัฒนาเยาวชนในประเทศของตนให้เป็นไปตามหลักการสำคัญของลูกเสือ

เบเดน โปเฮิลล์ (2555, หน้า 43) ได้กล่าวว่าหน้าที่ของลูกเสือ มี 3 ประการ ดังนี้ 1) ปฏิบัติต่อศาสนาหน้าที่นี้เป็นภาระผูกพันข้อแรกของลูกเสือทุกคนในงานลูกเสือนี้ มีศรัทธาต่อศาสนาที่ลูกเสือเคารพบูชาย่อมได้รับการสนับสนุนให้ปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนา ลูกเสือผู้ไม่มีศาสนา ย่อมได้รับการอบรมให้แสดงความคิดเรื่องโดยการอภิปรายกันในการประชุมกอง ในการพบปะกันหรือในโอกาสอื่น ๆ ทั่วไปผู้ไม่มีความเชื่อในพระเจ้าจะเป็นลูกเสือไม่ได้ 2) ความจงรักภักดีลูกเสือทุกคนจักต้องจงรักภักดีต่อประเทศชาติของตนและรับใช้จนสุดความสามารถเท่าที่จะมีโอกาส การลูกเสือ ไม่กำหนดศาสนาให้ลูกเสือนับถือ เช่นเดียวกับที่ได้ส่งเสริมลัทธิการเมืองใดๆ การอบรมคนให้เป็นพลเมืองดี ไม่มีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ประชาชนที่เป็นผู้ใหญ่จะเป็นผู้วินิจฉัยว่า ตนมีหน้าที่ต่อสังคมอย่างไร หากใช้กิจของลูกเสือไม่ และ 3) หน้าที่ปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ กฎของลูกเสือเป็นประมวลหลักแห่งความประพฤติ อันลูกเสือจักต้องปฏิบัติตาม เพื่อยึดเป็นพื้นฐานของการเป็นพลเมืองดี คุณธรรม และหน้าที่อันดีงามที่กำหนดไว้ในกฎของลูกเสือ เช่น เกียรติยศ ความจงรักภักดี การให้ความช่วยเหลือมิตรภาพ ความสุภาพ ความเชื่อฟัง ความร่าเริง ความประหยัด ความกล้า

สรุปได้ว่า หน้าที่ของลูกเสือมี 3 ดังนี้ 1) หน้าที่ต่อศาสนาที่ตนนับถือ 2) หน้าที่จงรักภักดีต่อประเทศของตนมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสันติภาพในท้องถิ่นชาตินานาชาติ และ 3) ต่อตัวเองคือปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ซึ่งเป็นหลักการเกี่ยวกับจิตใจและศีลธรรม

5) การดำเนินงานลูกเสือ ด้านคุณลักษณะของลูกเสือ

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2552, หน้า 3) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา ในด้านคุณลักษณะของลูกเสือ ไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) ความมีระเบียบวินัย ความสนใจ ความสนุก ความภูมิใจ ความตระหนักในคุณค่า มีความสุขในการเป็นลูกเสือ เรียนรู้มีทักษะด้านสัญลักษณ์ลูกเสือ และได้เสนอแนวทางการดำเนินงานไว้ 3 ประการ ดังนี้ คือ (1) ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของกองลูกเสือ โรงเรียน สังคม กระทำความดีประจำวัน (2) เข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือด้วยความสนใจ สนุก มีความภูมิใจและมีความสุขในการเป็นลูกเสือและ (3) สามารถปฏิบัติทักษะสัญลักษณ์ลูกเสือตามประเภท 2) การปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือและได้เสนอแนวทางการดำเนินงานไว้ 3 ประการ ดังนี้ คือ (1) ประพฤติ ปฏิบัติโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม ตามคำปฏิญาณ กฎของลูกเสือ และหลักธรรมคำสอนของศาสนา (2) กระทำกิจกรรมช่วยเหลืองานในสถานศึกษางานบ้านและเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ ครู อาจารย์และ

(3) กระทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีระหว่างคนในชาติและความเป็นพี่น้องของลูกเสือ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ 3) การช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน ชาติ บ้านเมือง สังคมโลกและได้เสนอแนวทางการดำเนินงานไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาเพื่อนพี่น้องลูกเสือทั้งในและนอกสถานศึกษา (2) ช่วยเหลือและให้บริการครู อาจารย์ บุพการี และบุคคลทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุที่ขาดการดูแลและ (3) ช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ธรรมชาติและแก้ปัญหาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา วัฒนธรรมและสังคมโลก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 ข, หน้า 30) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานด้านคุณลักษณะของลูกเสือ ควรดำเนินงานตามวิธีการลูกเสือ ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้ 1) คำปฏิญาณและกฎ 2) การเรียนรู้ด้วยการกระทำ 3) ระบบหมู่ 4) การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน 5) การศึกษาธรรมชาติเป็น 6) ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้เด็กทำต้องมีความก้าวหน้าและดึงดูดใจสร้างให้เกิดความกระตือรือร้นอยากที่จะทำและ 7) การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2554, หน้า 40) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานลูกเสือภายในสถานศึกษา ด้านคุณลักษณะของลูกเสือไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) ลูกเสือสมัครเป็นลูกเสือด้วยความสนใจ มีความสุข สนุก ภูมิใจ ตระหนักและเห็นคุณค่าในการเป็นลูกเสือ 2) ได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกสัปดาห์ 3) ฝึกอบรมตนเองเพื่อมีทักษะด้านสัญลักษณ์ลูกเสือตามประเภท 4) มีความรู้ตามหลักสูตรของลูกเสือแต่ละประเภท 5) ปฏิบัติตามกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือและ 6) บำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน ชาติบ้านเมืองและสังคมโลก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, หน้า 2) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานลูกเสือภายในสถานศึกษา ลูกเสือได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกสัปดาห์ มีเอกสารหลักฐานทางลูกเสือ มีการแต่งเครื่องแบบตามกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบและปฏิบัติตนตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสืออย่างสม่ำเสมอและได้เสนอแนวทางการดำเนินงานไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) เข้ารับการฝึกอบรมและเพิ่มทักษะทางลูกเสืออย่างต่อเนื่อง 2) ได้รับการพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า 3) การปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ 4) การช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน และสังคมและ 5) ความมีระเบียบวินัย มีความตระหนักในคุณค่าการเป็นลูกเสือ สามารถเรียนรู้และมีทักษะด้านสัญลักษณ์ลูกเสือตามประเภท

สมยศ พรหมจันทร์ (2555, หน้า 13) ได้กล่าวว่าการดำเนินงานลูกเสือให้มีการฝึกอบรมที่ก้าวหน้า สนุกสนาน ดึงดูดใจ โดยอาศัยคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือเป็นบรรทัดฐาน มีผู้ใหญ่เป็นผู้คอยให้คำแนะนำ การวางแผนฝึกอบรมลูกเสือ จะต้องคำนึงถึงตัวเด็กและความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่ง เบเดน โพเอลล์ ได้กล่าวถึงความต้องการของเด็กไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) ผจญภัย ได้แก่ การเรียนรู้เรื่องใหม่ๆ ที่ตื่นเต้นและไม่ได้คาดหมายมาก่อน

2) ได้เพื่อน ได้แก่ การที่มีเด็กอื่นเป็นเพื่อน 3) เกื้อนธาร ได้แก่ โลกภายนอกประกอบด้วย ป่า เขา ลำธาร ทุ่งนา 4) การสนุก ได้แก่ ความสนุกสนานในการประกอบกิจกรรมต่างๆ และ 5) สุขสม ได้แก่ ความรู้สึกภาคภูมิใจในการที่ตนได้ทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด จนประสบความสำเร็จ

ศราวุธ เชื้อนชา (2555, ย่อหน้า 2) ได้เสนอแนวคิดคุณลักษณะของ ลูกเสือไว้ 10 ประการ ดังนี้ 1) เป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อยไม่ประพฤติตนให้เป็นผู้เสื่อมเสียแก่ตนเองและหมู่คณะ 2) มีระเบียบวินัย เชื่อฟังผู้มีอาวุโส เคารพผู้ที่มีคุณวุฒิ 3) มีน้ำใจ กว้างขวาง โอบอ้อมอารี เมตตากรุณา 4) ร่าเริง เป็นมิตรแก่ชนทุกชั้น 5) ต้องเป็นผู้มีใจ ยุติธรรม ไม่อคติ มีเหตุผล 6) เป็นผู้ที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว 7) รู้จักการเสียสละ รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นทุกวัน 8) มีใจรักและรู้จักเทอดเกียรติของลูกเสือให้สมกับที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานกำเนิดลูกเสือ 9) รู้จักให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่นและ 10) มีใจเคารพสักการะ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

กนก เลียบเงิน (2553, หน้า 3) ได้เสนอแนวคิดการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา มาใช้ในการพัฒนาเยาวชนของชาติให้ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริงได้นั้น ต้องยึดหลักสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะของลูกเสือเพื่อการสร้างสรรค์ให้เยาวชนเป็นพลเมืองดี 4 ประการ ดังนี้ 1) การสร้างลักษณะนิสัย ให้เด็กเป็นผู้มีความยุติธรรม รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัวและมีความสำนึกในหน้าที่ที่ตนมีต่อผู้อื่น และที่สำคัญคือเป็นผู้มีวินัยดี ชาติที่จะเจริญรุ่งเรืองได้จะต้องมีวินัยดี การจะให้ส่วนรวมมีวินัยดี ก็โดยทำให้แต่ละบุคคลมีวินัยดีเสียก่อน 2) ด้านพลานามัย การพยายามเร่งรัดให้เด็กสนใจในการออกกำลังกายอยู่เสมอ ในขบวนการลูกเสือมีโอกาสอย่างมากที่จะฝึกอบรมเด็กในเรื่องสุขภาพและอนามัยส่วนบุคคล จะทำให้เด็ก แต่ละคนรู้จักรับผิดชอบตัวเองต่อสุขภาพของตน รักษาพลานามัยของตนให้เป็นกิจวัตร ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองดีที่มีสมรรถภาพ 3) ด้านการฝีมือและทักษะ เด็กที่มีความคิดริเริ่ม มักจะได้รับเลือกให้เข้าทำงาน ทำอย่างไรจึงจะสามารถทำให้เด็กสนใจในเรื่องการฝีมือ ความจริงงานอดิเรกมีประโยชน์มากเพราะช่วยให้เด็กได้รู้จักใช้มือและสมอง และ 4) การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ปัจจุบันสำนักงานลูกเสือโลกเน้นในด้าน การฝึกอบรม 3 ประการ คือ การฝึกอบรมต้องทันสมัย สนองความปรารถนาและความต้องการของเด็ก การฝึกอบรมต้องเน้นให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเด็กเองและแก่ชุมชนที่อาศัยอยู่และที่สำคัญต้องฝึกให้ยึดมั่นในอุดมการณ์ของผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก คือ การบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุป สภาพการดำเนินงานของลูกเสือด้านคุณลักษณะของลูกเสือ หมายถึง การปฏิบัติงานต่างๆตาม วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ ระเบียบ ข้อบังคับของลูกเสือและปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายในงานลูกเสือในสถานศึกษา เพื่อให้ลูกเสือมีคุณลักษณะของลูกเสือ วัดได้จาก 1) ลูกเสือได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องอย่าง

สม่ำเสมอ 2) แต่งเครื่องแบบตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วยเครื่องแบบ 3) มีการแต่งเครื่องแบบตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วยเครื่องแบบ 4) การปฏิบัติตนตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสืออย่างสม่ำเสมอ 5) การเข้ารับการฝึกอบรมและเพิ่มทักษะทางลูกเสือ อย่างต่อเนื่อง และพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ 6) ความรู้ตามหลักสูตรของลูกเสือแต่ละประเภท 7) ตระหนักถึงคุณค่าของคนดีในสังคมด้วยการเป็นลูกเสือ 8) ความเข้าใจในสัญลักษณ์ลูกเสือแต่ละประเภทอย่างถูกต้อง 9) การช่วยเหลือผู้อื่นตามความรู้ความสามารถของลูกเสือที่ได้รับการฝึกฝนมา

6) ปัญหาการดำเนินงานด้านคุณลักษณะของลูกเสือ

คงศักดิ์ เจริญรักษ์, และคนอื่นๆ (2548, หน้า 25 - 26) ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาในปัจจุบันโดยสรุปได้ 4 ประการ ดังนี้ 1) งานลูกเสือมีลักษณะเป็นวิชาบังคับเลือก การเข้าร่วมกิจกรรมจึงเกิดจากการบังคับ ไม่ใช่ สมัครใจ 2) ลูกเสือจึงเรียนเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ตามที่โรงเรียนกำหนดเท่านั้น 3) ลูกเสือไม่มีจิตวิญญาณของลูกเสือเนตรนารีที่แท้จริงและ 4) ไม่ได้รับประโยชน์จากการเรียนลูกเสือเท่าที่ควร

บุญรัตน์ วงศ์ใหญ่ (2549, หน้า 27) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาด้านคุณลักษณะของลูกเสือมีปัญหา ดังนี้ การฝึกอบรมลูกเสือเป็นวิชาบังคับที่ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องเรียนแต่ไม่มีหน่วยกิตให้ ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจกิจกรรมลูกเสือเท่าที่ควรจึงเห็นควรให้วิชาลูกเสือมีหน่วยกิต เพราะจะทำให้ผู้เรียนให้ความสำคัญกับการเรียนกิจกรรมลูกเสือมากขึ้น

สุชาติ กลศาสตร์เสนีย์ (2551, หน้า 5) ได้กล่าวว่า ปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาด้านคุณลักษณะของลูกเสือ มีดังนี้ ลูกเสือของไทยเป็นกิจการบังคับ ทำให้เด็กที่ไม่ชอบฝึกลูกเสือด้วยเหตุผลส่วนตัว จำเป็นต้องเข้าร่วมในกิจกรรมลูกเสือด้วย ทำให้เป็นตัวอย่างต่อเด็กที่รัก สนใจในงานลูกเสือ และได้รับการฝึกอบรมที่ไม่ถูกต้องตามวิธีการของงานลูกเสือ

สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท (2554, หน้า 24) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาด้านคุณลักษณะของลูกเสือ มีปัญหาต่างๆ 9 ประการ ดังนี้ 1) การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาโดยจัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) เป็นวิชาบังคับเลือก เป็นการบังคับเข้าร่วมกิจกรรมไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ 3) เวลาในการดำเนินงานลูกเสือ 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมเพราะเนื้อหาตามหลักสูตรลูกเสือมีมาก 4) กิจกรรมไม่เร้าใจ 5) การจัดกิจกรรมลูกเสือจัดในบางโอกาสเท่านั้น ทำให้ลูกเสือไม่กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม ไม่เห็นความสำคัญของกระบวนการจัดกิจกรรม 6) สถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานลูกเสือ 7) ขาดงบประมาณในการซื้อเครื่องแบบ เครื่องประกอบเครื่องแบบ วัสดุอุปกรณ์ 8) ไม่ปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือและ 9) ไม่มีแบบอย่างที่ดีในการสร้างแรงบันดาลใจในการเป็นลูกเสือ

ชัยนิตย์ พรรณาวร (2555, หน้า 39) ได้กล่าวว่าการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาด้านคุณลักษณะของลูกเสือ มีปัญหาต่างๆ 4 ประการ ดังนี้ 1) ลูกเสือขาดระเบียบวินัย ไม่ปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ 2) ไม่ภูมิใจในเครื่องแบบ 3) ตัวแสบชอบก่อวุ่น ชักชวนเพื่อนหนีเรียน ไม่พากเพียรเรียนรู้และ 4) ขาดศรัทธาในหลักการ วิธีการของลูกเสือ

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุป ปัญหาของการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาด้านคุณลักษณะของลูกเสือหมายถึง สภาพการณ์การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของคุณลักษณะของลูกเสือ ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งบุคคลมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน มีอุปสรรคหรือข้อขัดข้องใน การดำเนินงานลูกเสือ แต่ต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานลูกเสือในสถานศึกษา วัตถุประสงค์จาก 1) ความศรัทธา ความเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์หรือ วิธีการของลูกเสือ 2) การเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ ไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ 3) เวลาในการทำกิจกรรมตามหลักสูตรลูกเสือมีน้อย 4) การฝึกอบรมใช้วิธีการที่น่าเบื่อ ไม่แปลกใหม่ 5) การใช้วิธีการฝึกอบรมที่ไม่ใช่วิธีการของลูกเสือ 6) ความสำคัญต่อการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ เพราะการประเมินผลมีเพียงผ่าน กับไม่ผ่าน 7) การปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ 8) ความภูมิใจในเครื่องแบบลูกเสือและ 9) แบบอย่างที่ดีต่อการสร้างแรงบันดาลใจในการเป็นลูกเสือที่ดี

2.2 ด้านผู้บริหารสถานศึกษา

1) ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2545, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งภาครัฐและเอกชน

ธีระ รุญเจริญ (2545, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารมีอาชีพในการนำโรงเรียนให้บรรลุความสำเร็จตามภารกิจ และบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน โดยอาศัยความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่เอื้อโดยเฉพาะอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลและทุกฝ่าย ทุกสถาบัน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา

อำรุง จันทวานิช (2547, หน้า 117) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษาที่เป็นสถานศึกษา ผู้บริหารกลุ่มนี้แบ่งออกเป็น 3 ย่อย คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ชั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ผู้บริหารกลุ่มนี้จะประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครูที่คุรุสภากำหนด 2) ผู้บริหารสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้บริหารกลุ่มนี้จะประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณของตนตามที่กำหนดไว้และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาที่สถาบัน

ทางสังคมอื่นเป็นผู้จัด เช่น สถานศึกษาของสถาบันศาสนา สถานศึกษาของสถาบันทางการแพทย์ สถานศึกษาของสถาบันตำรวจ สถานศึกษาของสถาบันทหาร ฯลฯ ผู้บริหารกลุ่มนี้จะประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณของตนตามที่กำหนดไว้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของ ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษาและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ชั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ยนต์ ชุ่มจิต (2553, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม โหม่งหน้าใจให้บุคลากรปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 6) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ซึ่งผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือประเภทต่างๆ ปฏิบัติงานด้านการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนและได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ดำเนินการลูกเสือโรงเรียนและรองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2554ก, หน้า 3) ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้บริหาร ผู้ให้นโยบายในเรื่องงานลูกเสือในสถานศึกษา ซึ่งผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือประเภทต่างๆและปฏิบัติงานด้านการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียน

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา โดยมีองค์กรที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกันด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความสามารถ เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 12) ได้กล่าวว่า เบเดน โพเอลล์ ได้กล่าวว่า งานลูกเสือ เป็นการเล่นสนุกของเด็กๆ แต่เป็นงานของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ในที่นี้หมายถึงผู้ใหญ่ในสถานศึกษา ในฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา

วิสูตร เกษมสุข (2553, หน้า 4) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาจะดำเนินงานลูกเสือได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และอุดมการณ์ของลูกเสือหรือไม่ เด็กจะได้รับกระบวนการ

ฝึกอบรมด้วยวิธีการของลูกเสือหรือไม่ ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่จะขับเคลื่อนงานลูกเสือ

สมมาตร สังขพันธ์ (2555, หน้า 11) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่สุดเพราะเป็นผู้นำที่จะทำให้การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์และวิธีการของลูกเสือ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, หน้า 2) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาเพราะเป็นผู้กำหนดนโยบาย แผนพัฒนาและระบบการบริหารกิจการลูกเสือตลอดจน ส่งเสริมสนับสนุน นิเทศติดตามการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างต่อเนื่อง

คณะอนุกรรมการฝ่ายฝึกอบรมลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2555, หน้า 302) ได้กล่าวว่า การลูกเสือนั้นจัดฝึกเยาวชน ในสังคมประเทศนั้นๆ ให้เป็นคนดี ดังนั้น ใครจะเป็นคนดำเนินงานให้ ใครจะเป็นคนฝึก ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ แนนอนจะเป็นบุคคลที่เป็น ผู้ใหญ่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ใหญ่ในสถานศึกษา จำเป็นต้องดำเนินงานลูกเสือในสังคมลูกเสือของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา เพราะเป็นผู้กำหนดนโยบาย วางแผน และพัฒนาระบบการดำเนินงานลูกเสือตลอดจน ส่งเสริมสนับสนุน นิเทศติดตามการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างต่อเนื่อง

3) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 12) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) จัดทำระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการดำเนินงานลูกเสือของแต่ละสถานศึกษา 2) แต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ 3) ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในด้านการจัดสรรงบประมาณ การอนุมัติแผนดำเนินงาน การใช้อาคารสถานที่วัสดุ อุปกรณ์และการติดต่อประสานงานกับ แหล่งการเรียนรู้ หรือ การแสวงหาความร่วมมือจากบุคคลภายในและนอกสถานศึกษา 4) การให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ ติดตามประเมินผลการ

วิสูตร เกษมสุข (2553, หน้า 5) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา มี 4 ประการ ดังนี้ 1) กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงานลูกเสือหรือหัวหน้างานลูกเสือ กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ 4 ประการ ดังนี้ (1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ คู่มือการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา ข้อบังคับว่าด้วยการปกครองหลักสูตร วิชาพิเศษลูกเสือแต่ละ (2) กำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การจัดดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา (3) ศึกษาข้อมูล แหล่งวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่นและ

(4) กำหนดและมอบหมายบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

2) นิเทศและติดตาม มี 2 ประการ ดังนี้ (1) นิเทศและติดตามการจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงานของหัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและอนุมัติให้ความเห็นชอบและ (2) นิเทศ ติดตามการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาและเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) ส่งเสริมสนับสนุน มี 4 ประการ ดังนี้ (1) ให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น (3) สนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานลูกเสือและ (4) ให้คำปรึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานลูกเสือและ 4) ประเมินและรายงาน มี 2 ประการ ดังนี้ (1) รับทราบผลการประเมิน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป (2) รายงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป

สมมาตร สังขพันธ์ (2555, หน้า 11) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาไว้ดังนี้ ดังนี้ 1) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างชัดเจน 2) ให้บริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนชนิดต่างๆ แก่ครู 3) ดำเนินงานนิเทศ และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ 4) กระตุ้นและส่งเสริมครูในการใช้หลักสูตรกิจกรรมลูกเสืออย่างถูกต้อง 5) ให้กำลังใจและบำรุงขวัญแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรกิจกรรมลูกเสืออย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นเยี่ยงอย่างแก่ครูคนอื่น

สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท (2556, หน้า 12) ได้กล่าวถึงบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) กำหนดแผนการดำเนินงานลูกเสือไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาและโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย 2) ผู้บริหารชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา 3) พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีความทันสมัยในการดำเนินงานลูกเสือที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ 4) สร้างเครือข่าย และประสานความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานลูกเสือ 5) นิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผล และสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา 6) แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

กนก เลียบเงิน (2556, หน้า 3) ได้กล่าวถึงบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 9 ประการ ดังนี้ 1) ชี้แจงทำความเข้าใจกับคณะครูของโรงเรียนเกี่ยวกับนโยบายของ

โรงเรียนในเรื่องงานลูกเสือ ความจำเป็นในงานลูกเสือ วิธีการดำเนินงาน และความร่วมมือจากแต่ละฝ่าย 2) ชี้แจงและทำความเข้าใจแก่บิดามารดา ผู้ปกครองและชุมชนในท้องถิ่น และทำหน้าที่ประสานงานระหว่างชุมชนและผู้ดำเนินงานลูกเสือของโรงเรียน 3) จัดตั้ง คณะกรรมการดำเนินงานลูกเสืองานเพื่อช่วยงานลูกเสือของโรงเรียน 4) อำนวยความสะดวกให้แก่คณะดำเนินงานลูกเสือของโรงเรียนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยราบรื่น เช่น จัดสรรงบประมาณ ค่าใช้จ่ายให้ภายในขอบเขตแห่งสิทธิและหน้าที่ของตน จัดหาวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์ สำหรับบริการงานลูกเสือ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ 5) ไม่มอบหมายงานที่นอกเหนือไปจากงานในหน้าที่โดยตรงที่จำเป็นประจำให้แก่ครูที่ทำหน้าที่ผู้กำกับลูกเสือ เช่น หน้าที่สอนแทนครูที่ขาด ให้ทำหน้าที่ทางด้านระเบียบวินัย หรือทำหน้าที่อื่นที่ทำให้หน้าที่และคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาต้องบกพร่องไป 6) จัดให้มีการอบรมคณะครูในโรงเรียน เพื่อให้ความรู้ในเรื่องการดำเนินงานลูกเสือในอันที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจในหลักกระบวนการของลูกเสือ เพื่อให้ความร่วมมือและประสานงานได้ถูกต้องตามสายงาน ทำหน้าที่รับผิดชอบและขอขยายแห่งหน้าที่และความสามารถของตน 7) แต่งตั้งและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การดำเนินงานลูกเสือ 8) กำหนดแผนการดำเนินงานลูกเสือของโรงเรียนร่วมกับผู้บังคับบัญชาลูกเสือ โดยให้สอดคล้องกับปรัชญา นโยบาย แนวการจัด และดำเนินงานโรงเรียน และ 9) ควบคุมให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ติดตามผลงานและประเมินผลงานเป็นระยะ ๆ

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุปบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามี 8 ประการ ดังนี้

- 1) บริหารและดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของลูกเสือและของสถานศึกษา รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการของลูกเสือ
- 2) เป็นผู้ปกครองและบังคับบัญชาผู้กำกับลูกเสือและลูกเสือในสถานศึกษา
- 3) เป็นผู้รักษาวินัยและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
- 4) การประสานการระดมทรัพยากรในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา โดยร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์
- 5) ใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 6) เป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการทั่วไป
- 7) เป็นผู้พัฒนาแผนการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริงโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ และ
- 8) เป็นผู้นำและสร้างผู้นำและสามารถสร้างโอกาสในการพัฒนาลูกเสือได้ทุกสถานการณ์

4) หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือกรุงเทพมหานคร (2549, หน้า 13) ได้กล่าวว่า หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาลูกเสือในสถานศึกษา คือ

- 1) ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน มีหน้าที่อำนวยการลูกเสือทั่วไปภายในสถานศึกษา
- 2) รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนมีหน้าที่เป็นผู้ช่วย และทำหน้าที่แทน เมื่อผู้อำนวยการลูกเสือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 11) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ 3 ประการ ดังนี้ 1) อำนวยการลูกเสือทั่วไปภายในสถานศึกษารองผู้อำนวยการลูกเสือสถานศึกษามีหน้าที่เป็นผู้ช่วย และทำหน้าที่แทนเมื่อผู้อำนวยการลูกเสือสถานศึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานได้ 2) เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานลูกเสือและ 3) เป็นผู้เสนอขอแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, หน้า 2) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ 3 ประการ ดังนี้ 1) พัฒนาตนเองให้มีวุฒิทางลูกเสือที่สูงขึ้น 2) กำหนดนโยบาย แผนพัฒนาและระบบการดำเนินงานลูกเสือและ 3) ส่งเสริมสนับสนุน นิเทศติดตามการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างต่อเนื่อง

คณะกรรมการฝ่ายฝึกอบรมลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2555ข, หน้า 302) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาท 10 ประการ ดังนี้ 1) วางแผนพัฒนา 2) ดำเนินงานตามกฎหมายและนโยบาย 3) ควบคุมดูแลองค์ให้ดำเนินงานไปตามเป้าหมาย 4) จัดพัฒนาบุคลากรทางลูกเสือ 5) สนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจ 6) ประสานงานกับกลุ่มลูกเสือ 7) ช่วยแก้ปัญหา 8) จัดหาเอกสาร ตำรา คู่มือต่างๆ 9) หาทุน และ 10) จัดทำรายงาน

ชัยนิตย์ พรรณาวร (2555, หน้า 24) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ 5 ประการ ดังนี้ 1) บริหารและดำเนินงานงานลูกเสือในสถานศึกษาให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการของลูกเสือ 2) ควบคุมและอำนวยการ การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา 3) สนับสนุน ส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ มีวุฒิในทางลูกเสือ 4) สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้กำกับลูกเสือและลูกเสือ และ 5) ต้องเป็นผู้นำ แบบอย่าง ทั้งความรู้ ความประพฤติ แก่ผู้กำกับลูกเสือและลูกเสือ

สมมาตร สังขพันธ์ (2555, หน้า 11) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ 5 ประการ ดังนี้ 1) ต้องเข้ารับการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือและมีตำแหน่งผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน 2) แสวงหาความรู้เกี่ยวกับหนังสือการลูกเสือสำหรับเด็กชายคู่มือลูกเสือ พระราชบัญญัติลูกเสือ ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติและเอกสารที่เกี่ยวกับการลูกเสือ 3) เป็นผู้นำในการดำเนินงานลูกเสือ 4) ต้องมีความศรัทธาในงานลูกเสือและ 5) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บังคับบัญชาลูกเสือและลูกเสือ

กนก เลียบเงิน (2556, หน้า 3) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้อำนวยการลูกเสือนั้นมีหน้าที่ให้การสนับสนุนผู้กำกับลูกเสือและบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษารับผิดชอบ เพื่อให้กิจการลูกเสือเดินไปสู่วัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ

ผู้วิจัยได้สรุปหน้าที่ของ ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ ดังนี้ 1) อำนวยการลูกเสือทั่วไปภายในสถานศึกษา รองผู้อำนวยการลูกเสือสถานศึกษามีหน้าที่เป็นผู้ช่วยและทำหน้าที่แทนเมื่อผู้อำนวยการลูกเสือสถานศึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานได้ 2) เป็นที่

ปรึกษาในการดำเนินงานลูกเสือ 3) เป็นผู้เสนอขอแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 4) ต้องมีความศรัทธาในงานลูกเสือ 5) ต้องเป็นผู้นำ แบบอย่าง ทั้งความรู้ ความประพฤติ แก่ผู้กำกับลูกเสือ และลูกเสือ 6) สนับสนุน ส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ มีวุฒิในทางลูกเสือ 7) สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้กำกับลูกเสือและลูกเสือ 8) ดำเนินงานเสนอขอแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน

5) การดำเนินงานลูกเสือด้านผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 3) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) การพัฒนาตนเองทางด้านลูกเสือ มีองค์ประกอบย่อย 3 ประการคือ 1.1) มีอุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ในกิจการลูกเสือ และได้เสนอแนวทางการกิจกรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) แต่งเครื่องแบบลูกเสือที่ถูกต้องในวันที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่บุคลากร นักเรียนและชุมชน (2) แต่งเครื่องแบบลูกเสือที่ถูกต้อง ทุกครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ เช่น ในวันคล้ายวันสถาปนาลูกเสือ วันเข้าค่ายพักแรมลูกเสือและ (3) ร่วมวางแผนกับบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือให้สอดคล้องกับวันสำคัญต่างๆ 1.2) เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้มีวุฒิ และเพิ่มทักษะทางลูกเสือ และได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 2 ประการ ดังนี้ (1) เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มคุณวุฒิทางลูกเสือให้สูงขึ้นและ (2) ศึกษาค้นคว้า หรือเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มทักษะทางลูกเสือ 1.3) เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา เพื่อการพัฒนาการกิจการลูกเสือและได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) เข้าร่วมประชุมสัมมนาอบรมทางลูกเสือ (2) เป็นกรรมการหรือคณะทำงาน ด้านกิจกรรมลูกเสือระดับต่างๆ และ (3) เป็นคณะทำงาน หรือคณะผู้ให้การฝึกอบรม ลูกเสือหรือผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หลักสูตรต่างๆ 2) การบริหาร ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมลูกเสือ มีองค์ประกอบย่อย 3 ประการ คือ 2.1) กำหนดให้มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนพัฒนา ระบบบริหารจัดการกิจการลูกเสือและได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 5 ประการ ดังนี้ (1) จัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนพัฒนา กิจการลูกเสือของสถานศึกษา (2) จัดทำโครงสร้าง แผนภูมิการบริหารทางลูกเสือ ซึ่งควรประกอบด้วยผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ผู้กำกับกลุ่มกอง รองผู้กำกับกลุ่ม กองและอื่นๆ (3) จัดให้มีห้องกิจกรรมลูกเสือรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินงานจัดกิจกรรมลูกเสือ (4) จัดให้มีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือ ขึ้นในสถานศึกษาและ (5) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนการช่วยเหลือผู้อื่นชุมชน ชาติบ้านเมือง และสังคมโลก 2.2) ส่งเสริม สนับสนุน บุคลากรลูกเสือ และนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมลูกเสือและได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) ส่งเสริม สนับสนุน บุคลากรให้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้มีคุณวุฒิและทักษะทางลูกเสือเพิ่มขึ้น (2) สนับสนุน ส่งเสริม บุคลากรให้เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา หรือร่วมกิจกรรมทางด้านลูกเสือและ

(3) จัดทำปฏิทิน นิเทศ ติดตาม และรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือประจำปี จัดทำแฟ้มผลงานทางลูกเสือ แฟ้มรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือประจำปี 2.3) ส่งเสริมการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมลูกเสือและได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 2 ประการ ดังนี้ (1) เข้าร่วม มีส่วนร่วมในกิจกรรมลูกเสือ เช่น การเป็นประธานในพิธีเปิดกิจกรรมต่างๆ ทางลูกเสือ การไปเยี่ยมค่ายพักแรมและ (2) มีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนากิจการลูกเสือ เชิญชวนเครือข่ายทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางลูกเสือ 3) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนการช่วยเหลือผู้อื่นชุมชน ชาดิบ้านเมือง และสังคมโลก มีองค์ประกอบย่อย 3 ประการ ดังนี้ 3.1) มีส่วนร่วมในการให้บริหารชุมชน อนุรักษ์ธรรมชาติ พัฒนาสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือและให้บริการบุพการี และบุคคลทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุที่ขาดการดูแล และได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 4 ประการ ดังนี้ (1) จัดกิจกรรมให้ลูกเสือได้มีโอกาสบำเพ็ญประโยชน์ต่อ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ หรือบุคคลทุพพลภาพ (2) จัดกิจกรรมในลักษณะจิตอาสาต่อชุมชน (3) บริจาคสิ่งของช่วยเหลือคนที่ขาดแคลน และ (4) จัดทำสมุดบันทึกความดีสำหรับลูกเสือ 3.2) ส่งเสริมให้มีการนำทรัพยากรของชุมชนมาพัฒนากิจการลูกเสือของสถานศึกษาและได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) จัดกิจกรรมให้ลูกเสือได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน (2) เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้กับบุคลากรลูกเสือและ (3) มีการระดมทรัพยากรภายนอกเพื่อสนับสนุนและพัฒนากิจการลูกเสือในสถานศึกษา 3.3) มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ วัฒนธรรม สังคมโลก และได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 4 ข้อ ดังนี้ (1) สนับสนุนการบริหารงานในกองลูกเสือ โดยใช้ระบบหมู่ลูกเสือ (2) สนับสนุนให้กองลูกเสือได้จัดทำโครงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน (3) จัดลูกเสือบริการชุมชนในวันสำคัญต่างๆ และ (4) จัดกิจกรรมลูกเสืออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

ชัยนิตย์ พรรณวาร (2555, หน้า 24) ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) ควรเข้ารับการศึกษาผู้กำกับลูกเสืออย่างน้อยขั้นความรู้ชั้นสูง 2) ส่งเสริมให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือเข้ารับการศึกษาผู้กำกับลูกเสือทุกคน 3) จัดหาเงิน อุปกรณ์ในการฝึกอบรม 4) ชัวโมงหรือคาบที่มีการสอนลูกเสือให้นับเป็นชัวโมง การสอนเหมือนวิชาอื่นๆ และ 5) สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ โดยพิจารณาความดีความชอบสำหรับผู้ที่ทุ่มเทในกิจการลูกเสือและไปเยี่ยมเยียนเมื่อมีการนำลูกเสือไปอยู่ค่ายพักแรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, หน้า 2) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ว่า ต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีวุฒิทางลูกเสือ กำหนดนโยบาย แผนพัฒนาและระบบการบริหารกิจการลูกเสือ ส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างต่อเนื่องและได้เสนอแนวทางไว้ 4

ประการ ดังนี้ 1) การพัฒนาตนเองให้มีวุฒิทางลูกเสือ 2) กำหนดนโยบายแผนพัฒนาและระบบการบริหารกิจการลูกเสือ 3) ส่งเสริมสนับสนุน นิเทศติดตามการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างต่อเนื่องและ 4) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน ชานบ้านเมือง ประชาคมอาเซียนและสังคมโลกด้วยกระบวนการลูกเสือ

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุป สภาพการดำเนินงานลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานต่างๆ ของผู้บริหารสถานศึกษา ตาม วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ ระเบียบ ข้อบังคับของลูกเสือ และปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ในงานลูกเสือในสถานศึกษา วัดได้จาก 1) การพัฒนาตนเองทางด้านลูกเสือ การมีอุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ในงานลูกเสือ 2) การแต่งเครื่องแบบลูกเสือที่ถูกต้องในวันที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ครูบุคลากร นักเรียน และชุมชน 3) การร่วมวางแผนกับบุคลากรเพื่อการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา 4) การศึกษาหาความรู้เพื่อเพิ่มคุณวุฒิ โดยเข้ารับการฝึกอบรมให้มีทักษะทางลูกเสือสำหรับผู้หน้า 5) การบริหารงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุน การดำเนินงานลูกเสือ 6) การกำหนดให้มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนพัฒนา และระบบบริหารจัดการการดำเนินงานลูกเสือ 7) ส่งเสริม สนับสนุน บุคลากรลูกเสือ และนิเทศติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมลูกเสือ 8) การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสังคม โดยให้การสนับสนุน ช่วยเหลือตามโอกาสที่เหมาะสม 9) การส่งเสริม มีส่วนร่วมในการดำเนินงานลูกเสือของสถานศึกษา 10) การใช้กระบวนการลูกเสือในกิจกรรมเพื่อมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา พัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันชาติ ศาสนา วัฒนธรรม

6) ปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษา

คงศักดิ์ เจริญรักษ์, และคนอื่นๆ (2548, หน้า 25 - 26) ได้กล่าวถึง ปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ 3 ประการดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เข้าใจและไม่มีความศรัทธาต่อกิจการลูกเสือ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการเน้นให้เด็กเก่งทางด้านวิชาการมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ 3) ไม่มีการประเมินผลและการประกันคุณภาพหลักสูตรลูกเสือของแต่ละโรงเรียน

สุชาติ กลศาสตร์เสนีย์ (2551, หน้า 5) ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้การสนับสนุน กิจการลูกเสือ เพราะเห็นว่าไม่มีประโยชน์กับเด็กควรจะใช้เวลาฝึกอบรมลูกเสือไปกับกิจกรรมอื่นที่เห็นว่าเหมาะสมกว่า

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 11) ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1) ไม่เข้ารับการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 2) ไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 3) ไม่มี ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ในการดำเนินงานลูกเสือ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เข้าใจและไม่มีความศรัทธาต่อกิจการลูกเสือ

ชัยนิตย์ พรรณาวร (2555, หน้า 39) ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญสนับสนุนอย่างเต็มที่ 2) ขาดการประชุมวางแผน การประสานงาน 3) งบประมาณจัดสรรให้ลูกเสือน้อยเกินไป 4) ไม่ศรัทธาในหลักการ วัตถุประสงค์และวิธีการของลูกเสือ 5) ผู้บริหารไม่เข้าใจ ไม่มีความรู้ในงานลูกเสือและ 6) ไม่จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานลูกเสือ

เดช วรเจริญ (2555, หน้า 2) ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้บริหารไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) ผู้บริหารไม่ได้นำกฎระเบียบ ข้อบังคับลูกเสือไปใช้อย่างจริงจัง 2) ระเบียบข้อบังคับขาดมาตรการบทกำหนดโทษที่แท้จริง 3) ขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบข้อบังคับ 4) ขาดงบประมาณในการส่งครูและบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 5) ผู้บริหารไม่ได้นำผลการปฏิบัติงานลูกเสือมาประกอบพิจารณาความดีความชอบ 6) ผู้บริหารไม่ได้สนับสนุนส่งเสริมให้ไปศึกษาดูงานหรือหาประสบการณ์เพิ่มเติม

พนัส บุญwatanสุนทร (2555, หน้า 3) ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้บริหารไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1) ผู้บริหารขาดความศรัทธาในงานลูกเสือ 2) ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชา ขาดความรู้ 3) ไม่มีการบริหารงานและดำเนินงานต่างๆ ที่ถูกต้องตามกฎระเบียบข้อบังคับลูกเสือ 4) ผู้บริหารไม่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานลูกเสือ

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุป ปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง สภาพการณ์การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งบุคคลมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน มีอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานลูกเสือ แต่ต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานลูกเสือในสถานศึกษาไว้ได้จาก 1) การผ่านการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 2) ความรู้ในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา 3) การแต่งตั้งให้เป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 4) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ในการดำเนินงานลูกเสือ 5) การนำผลการปฏิบัติงานด้านลูกเสือมาประกอบพิจารณาความดีความชอบ 6) งบประมาณในการส่งครูหรือบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 7) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของลูกเสือขาดการลงโทษที่แท้จริง

2.3 ด้านผู้กำกับลูกเสือ

1) ความหมายของผู้กำกับลูกเสือ

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 6) ได้กล่าวว่า ผู้กำกับลูกเสือ หมายถึง ครูผู้ฝึกอบรมลูกเสือในโรงเรียน ซึ่งผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ

ประเภทต่าง ๆ ปฏิบัติหน้าที่จัดมวลกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนและได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้กำกับลูกเสือและรองผู้กำกับลูกเสือทุกประเภท

สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2554ก, หน้า 3) ได้กล่าวว่า ผู้กำกับลูกเสือ หมายถึง ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็น ครูผู้ปฏิบัติการสอนกิจกรรมลูกเสือ ซึ่งผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือประเภทต่างๆและปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 (2554, หน้า 11) ได้กล่าวว่า ผู้กำกับลูกเสือ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาของลูกเสือแต่ละประเภท ในโรงเรียนที่ขอจัดตั้งโดยต้องมีคุณสมบัติผ่านการอบรม ได้รับวุฒิทางลูกเสือที่กำหนด

คณะอนุกรรมการฝ่ายฝึกอบรมลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (2555ก, หน้า 132) ได้กล่าวว่า เนื่องจากขบวนการลูกเสือสมัยใหม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ อาทิ สำนักงานลูกเสือโลกได้นำเอาวิธีบริหารงานแบบประชาธิปไตยมาใช้ คำว่า ผู้กำกับลูกเสือ ซึ่งแต่เดิมมาภาษาใช้คำว่า สเกาต์ มาสเตอร์ (scout master) บัดนี้ ได้เปลี่ยนมาใช้เป็น ยูนิท ลีดเดอร์ (unit leader) แทนถ้าจะเทียบกับคำภาษาไทยก็จะต้องใช้คำว่า ผู้นำ แต่ใน พระราชบัญญัติลูกเสือและข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ คงใช้คำว่า ผู้กำกับลูกเสือ รองผู้กำกับลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ตามเดิม ส่วนคำในภาษาอังกฤษ ต่อไปใช้คำว่า ยูนิท ลีดเดอร์ (unit leader) เป็นการถูกต้อง

เบเดน โพเอลล์ (2555, หน้า 31) ได้กล่าวว่า ผู้กำกับลูกเสือ หมายถึง ผู้ที่สอนเด็กถึงวิธีเข้าเป็นลูกเสือ และช่วยเด็กในการเจริญรอยตามแบบลูกเสือ

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุป ผู้กำกับลูกเสือ หมายถึง ผู้ที่สอนเด็กถึงวิธีเข้าเป็นลูกเสือ และช่วยเด็กในการเจริญรอยตามแบบลูกเสือ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ หลักการวิธีการของลูกเสือและได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาของลูกเสือแต่ละประเภท ในโรงเรียนที่ขอจัดตั้งโดยต้องมีคุณสมบัติผ่านการอบรม ได้รับวุฒิทางลูกเสือที่กำหนด

2) ความสำคัญของผู้กำกับลูกเสือ

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2554, หน้า 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้กำกับลูกเสือว่า ผู้กำกับลูกเสือมีช่วยส่งเสริมการพัฒนาคนทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรมเพื่อให้เป็นพลเมืองดีของชาติโดยผ่านวิธีการของลูกเสือ

คณะอนุกรรมการฝ่ายฝึกอบรมลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (2555ก, หน้า 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้กำกับลูกเสือว่า ผู้กำกับลูกเสือ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการความเจริญให้แก่คนวัยลูกเสือแต่ละประเภท

กนก เลียบเงิน (2556, หน้า 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้กำกับไว้ว่า ผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการช่วยพัฒนาเยาวชนของชาติโดยผ่านกระบวนการ

ลูกเสือ การพัฒนาเยาวชนซึ่งมิใช่เพียงลูกหลานของตนเอง แต่รวมถึงลูกหลานของคนอื่นด้วย ควรให้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา

ณัฐ ยุฤยทุท (2557, หน้า 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้กำกับไว้ว่า ในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่จึงมีอุดมการณ์และจุดหมายเพิ่มขึ้น ก็คือการส่งเสริมเด็ก ๆ และเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและศีลธรรม ในระหว่างการเจริญเติบโตของชีวิต ลูกเสือจะได้ประกอบกิจอันควรที่เป็นประโยชน์ ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ

เบเดน โพเอลล์ (2555, หน้า 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้กำกับลูกเสือว่า ผู้กำกับลูกเสือเป็นคนกำหนดวงจรลูกเสือ ซึ่งเริ่มจากลูกเสือสำรองไปจนถึงผู้กำกับลูกเสือก็จะครบบริบูรณ์ โดยผู้กำกับลูกเสือซึ่งยังคุมลูกเสือสามัญไว้ให้อยู่ภายใต้อิทธิพลอันดีในระยะที่คับขันแห่งชีวิต ก็จะได้ความช่วยเหลืออันมีค่าจากลูกเสือสามัญนั้น ลูกเสือสามัญบางคนจะกลายเป็นผู้กำกับลูกเสือในโอกาสต่อไปและในเวลาอันเดียวกันชาติก็จะได้ชายหนุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติสำหรับการที่จะเป็นพลเมืองดีที่มีประโยชน์

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุป ผู้กำกับลูกเสือมีความสำคัญคือ ส่งเสริมเด็ก ๆ และเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและศีลธรรม ในระหว่างการเจริญเติบโตของชีวิต ลูกเสือจะได้ประกอบกิจอันควรที่เป็นประโยชน์ ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ ตามวิธีการ อุดมการณ์และหลักการของลูกเสือ

3) บทบาทของผู้กำกับลูกเสือ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 14 - 16) ได้เสนอบทบาทของผู้กำกับลูกเสือในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาไว้ 8 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวการดำเนินงาน การประเมินผลพัฒนาลูกเสือ และจัดกิจกรรมลูกเสือให้บรรลุตามเป้าหมาย
- 2) ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินงานลูกเสือ
- 3) ร่วมกับผู้เรียนออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และเป็นไปตามหลักการ ปรัชญาและแนวการดำเนินงานลูกเสือ
- 4) ส่งเสริม กระตุ้นและอำนวยความสะดวกให้ลูกเสือแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการจัดทำแผนงาน โครงการ ร่วมปฏิบัติกิจกรรมและการประเมินผล
- 5) ให้คำปรึกษา ดูแล ติดตาม ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกเสือในการร่วมกิจกรรมให้เป็นไปตามแผน
- 6) ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของลูกเสือและซ่อมเสริมกรณีที่ลูกเสือไม่ผ่านเกณฑ์พร้อมจัดทำเอกสารหลักฐานการประเมินผล
- 7) รายงานผลการดำเนินงานลูกเสือให้ผู้เกี่ยวข้องทราบแล้วนำผลการจัดกิจกรรมมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขและ
- 8) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, ย่อหน้า 14) ได้กล่าวว่าผู้กำกับลูกเสือควรมีบทบาทในเรื่องที่ทำให้กิจการลูกเสือมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป รากฐานของคตินิยมของลูกเสือทั้ง 4 ประเภท เกี่ยวข้องกับอุดมคติของลูกเสือ ในการบำเพ็ญประโยชน์

ต่อผู้อื่นกล่าวคือ คติพจน์ของลูกเสือสำรองที่ว่า ทำดีที่สุด หมายความว่า การทำเพื่อคนอื่นหรือเพื่อส่วนรวมเป็นการกระทำที่ดีที่สุด คติพจน์ของลูกเสือสามัญที่ว่า จงเตรียมพร้อม นั่นคือพร้อมที่จะทำความดีเพื่อสร้าง ความพร้อมเพื่อส่วนรวม คติพจน์ของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ว่า มองไกล นั่นคือมองให้เห็นเหตุผล มองให้เห็น คนอื่น มองให้เห็นส่วนรวมและมีใจมองแค่ตัวเอง หรือผลประโยชน์ของตนเอง คติพจน์ของลูกเสือวิสามัญที่ว่า บริการ นั่นคือการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นและส่วนรวม

สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 15) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้กำกับลูกเสือ ต้องหมั่นฝึกอบรมให้เด็กเข้าใจและปฏิบัติตาม คำปฏิญาณและกฎของลูกเสืออยู่เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเป็นพี่น้องของลูกเสือทั่วโลกและการทำความดีต่างๆ โดยเน้นให้เห็นว่าเป็นพลเมืองดีนั้นจะต้องทำความดีต่างๆ

สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาชัชวาท (2554, หน้า 12) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้กำกับในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา 8 ประการ ดังนี้ 1) จัดทำแผนปฏิบัติการการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาตามแผนงานที่ได้รับอนุมัติจากผู้บริหารสถานศึกษา 2) อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้กำกับ รองผู้กำกับลูกเสือและลูกเสือในการดำเนินงานลูกเสือให้เป็นไปตาม แผนการปฏิบัติงาน 3) กำกับติดตาม การปฏิบัติงานของกิจกรรมแต่ละประเภทให้เป็นไปตามแผนงาน 4) พัฒนาผู้กำกับลูกเสือและรองผู้กำกับลูกเสือให้สามารถดำเนินงานลูกเสือได้อย่างมีคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ประสานความร่วมมือกับบุคลากรลูกเสือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมได้ตามแผนการปฏิบัติงาน 6) ให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศติดตาม ประเมินผลในภาพรวมของการดำเนินงานลูกเสือแต่ละประเภท 7) ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปฏิบัติงานและ 8) กำหนดขอบข่ายวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติของการดำเนินงานลูกเสือ

คณะกรรมการฝ่ายฝึกอบรมลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (2555ข, หน้า 133 - 135) ได้กล่าวว่า ผู้ที่เป็นผู้กำกับลูกเสือต้องยอมรับในวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ และปฏิบัติตามวัตถุประสงค์นั้นโดยเคร่งครัด เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้กำกับลูกเสือจะเห็นว่าม้งานจะต้องทำมาก จนแทบไม่มีเวลา ผู้กำกับลูกเสือจะต้องมีบทบาทเกี่ยวกับสิ่งรอบตัว ผู้กำกับลูกเสือมีหน้าที่ปฏิบัติงานสารพัดอย่าง ผู้กำกับลูกเสือต้องมีความรับผิดชอบและผู้กำกับลูกเสือต้องค้นคว้าความรู้อยู่เสมอ บทบาททั้งหลายเหล่านี้อาจจำแนกได้ 3 ประการ ดังนี้ 1) มีบทบาทต่องาน คือ การปฏิบัติงานธุรการในหน้าที่ให้สำเร็จผู้กำกับลูกเสือต้องคอยสนใจติดตามดูว่างานที่กำหนดไว้ในหน้าที่นั้นได้บรรลุผลสำเร็จแล้ว หรือพยายามทำงานอย่างหนึ่งอย่างไรให้แล้วเสร็จ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางแผนไปอยู่ค่ายพักแรม การกำหนดการประจำปีสัปดาห์ การดูแลหมู่บริการทำความสะอาด ห้องประชุมการจัดทำรายงานประจำปีเสนอ ฯลฯ เหล่านี้ผู้กำกับลูกเสือต้องมีความรับผิดชอบในเรื่อง “ทำงานให้เสร็จ

ทั้งสิ้น" งานในความรับผิดชอบที่ผู้กำกับลูกเสือจะต้องมีบทบาทนี้ พอจะจำแนกออกเป็นหลักใหญ่ได้ 3 ทาง คือ (1) ทางการบริหาร (2) ทางการปกครองบังคับบัญชาและ (3) ทางวิชาการ

2) บทบาทต่อกลุ่ม คำว่า กลุ่ม ในความหมายนี้ คือ กองลูกเสือ กลุ่มลูกเสือ ผู้ปกครอง บิดามารดา กลุ่มบุคคลที่มาเกี่ยวข้องกับการกองลูกเสือ การที่ผู้กำกับลูกเสือมีบทบาทต่อกลุ่มก็เพราะในชีวิตของคนนั้นจะต้องผูกพันระหว่างตนเองกับกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นชีวิตในบ้านที่ทำงานหรือในเวลาสันทนาการ จะเห็นตัวเองมีชีวิตอยู่กับการทำงานร่วมกันกับกลุ่มทั้งสิ้น ชีวิตในกองลูกเสือก็เป็นเช่นนี้เหมือนกัน กองลูกเสือมีกลุ่มผู้กำกับ มีที่ประชุม นายหมู่และมีหมู่ลูกเสือ บางครั้งบางครั้งวงกลุ่มเดียวกันมีเรื่องสนใจแตกต่างกัน 3 - 4 คน สนใจเรื่องอย่างอื่น ดังนั้น กลุ่มใหญ่ก็แยกกันเป็นกลุ่มย่อยลงไปอีก ผู้กำกับลูกเสือมีภาระที่จะต้องรักษากลุ่มให้อยู่รวมกัน มีความสามัคคีกัน ดูแลให้กลุ่มมีความสุขและสามารถทำงานร่วมกันได้ ประสานกิจกรรมต่างๆ ให้เข้าด้วยกัน ผู้กำกับ ลูกเสือจะต้องปฏิบัติภาระความรับผิดชอบในประเด็นเหล่านี้ ร่วมกับรองผู้กำกับอื่นๆ และพยายามส่งเสริมให้ผู้อื่นเป็นผู้นำ ส่งเสริมให้ผู้อื่นได้ทำงานด้วยตนเอง และบ่อยครั้งมากที่ผู้กำกับจะสั่งให้ทำ หลักความจริงนั้นเป็นปฏิกษณธรรมดา ไม่ชอบรับคำสั่ง แต่พอใจที่จะได้รับความสนับสนุนให้ทำงานที่มีความลำบากด้วยตนเอง ผู้กำกับจะไม่ยอมละทิ้งความรับผิดชอบงานที่มีต่อกลุ่ม ผู้กำกับจะรู้เป็นอย่างดีว่ากลุ่มของตนจะรับผลสำเร็จอย่างไร ถึงแม้ว่าไม่ปรากฏตัวคอยออกคำสั่งอยู่เสมอและ 3) บทบาทต่อบุคคล ผู้กำกับจะต้องมีความรู้สึกไวต่อปัญหาและความรู้สึกของทุกคนในกลุ่ม เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน ทำให้เห็นว่าทุกคนมีความสำคัญและมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม การกระทำดังนี้เป็นกรทำให้เกิดความอบอุ่นใจและภราดรภาพ ลูกเสือใหม่จะซาบซึ้งถึงบรรยากาศที่มี แต่การต้อนรับครั้งแรกที่ก้าวเข้ามาในกองถ้านายหมู่มีความรู้สึกเหมือนผู้กำกับที่รู้จักและเข้าใจลูกเสือแต่ละคนเป็นอย่างดี จะช่วยให้มองเห็นความต้องการของเด็กแต่ละคนและสามารถหาทางสนองความต้องการได้

สมมาตร สังขพันธ์ (2555, หน้า 11) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้กำกับลูกเสือคือการจัดให้มีสภาวะการณ์อันดีที่สุดที่ลูกเสือทั้งหลายผู้ซึ่งรับผิดชอบต่อความเจริญเติบโตและก้าวหน้าของตนสามารถพัฒนาคุณภาพและความสามารถของตนเองได้

เบเดน โพเอลล์ (2555, หน้า. 34) ได้กล่าวถึงบทบาทผู้กำกับว่าผู้กำกับลูกเสือต้องมีความมุ่งหมายมิใช่เพียงช่วยเหลือเด็กที่เฉลียวฉลาด แต่มุ่งให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่เด็กที่ไม่ค่อยเฉลียวฉลาดด้วย เพราะการลูกเสือต้องการให้เด็กที่ไม่ค่อยเฉลียวฉลาดนั้นได้รับความสนุกสนานจากชีวิต และในเวลาเดียวกันให้ได้รับประโยชน์และโอกาสบางอย่างที่เด็กซึ่งเคราะห์ดีที่กว่าได้รับทั้งนี้ เพื่อว่าอย่างน้อยที่สุด เด็กที่ไม่ค่อยเฉลียวฉลาดนั้น จะได้มีโอกาสพอสมควรในชีวิต

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุป บทบาทของผู้กำกับลูกเสือ คือการจัดมวลงกิจกรรมลูกเสือที่ดีที่สุดให้แก่ลูกเสือทั้งหลาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการเป็นลูกเสือ

4) หน้าที่ของผู้กำกับลูกเสือ

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 12) ได้กล่าวว่าหน้าที่ของผู้กำกับลูกเสือ ควรดำเนินลูกเสือในสถานศึกษาให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษ พ.ศ. 2509 ผู้กำกับลูกเสือ ควรสำรวจข้อมูลลูกเสือ และรับสมัครนักเรียน และรวบรวมจำนวนลูกเสือ เนตรนารี แต่ละประเภท แล้วเขียนใบสมัคร เข้าเป็นลูกเสือ ใช้แบบ ลส. 3 ดังนี้ 1) ลูกเสือสำรอง หมายถึงนักเรียนชายที่เรียนระดับช่วงชั้น ที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ให้มี จำนวน 2-6 หมู่ หมู่ละ 4-6 คน รวมทั้งนายหมู่และรองนายหมู่ด้วย (ข้อบังคับฯ พ.ศ. 2509 ข้อ 7) 2) กองลูกเสือสำรอง มีลูกเสือตั้งแต่ 8 - 36 คน (ข้อบังคับฯ พ.ศ. 2509 ข้อ 6) 3) ลูกเสือ สามัญ หมายถึงนักเรียนชาย ที่เรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ให้มีใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับช่วงชั้นที่ ๒ คือ ป.4 - ป.6 จำนวน 2 - 6 หมู่ หมู่ละ 6 - 8 คน รวมทั้ง นายหมู่และรองนายหมู่ด้วย (ข้อบังคับฯ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2525 ข้อ 48) กองลูกเสือสามัญ มี ลูกเสือตั้งแต่ 12 - 48 คน (ข้อบังคับฯ พ.ศ. 2508 ข้อ 6) 4) ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ระดับ ช่วงชั้น ที่ 3 คือ ม.1 - ม.3 จำนวน 2 - 6 หมู่ หมู่ละ 4 - 8 คน รวมทั้งนายหมู่และรองนายหมู่ด้วย กอง ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มีลูกเสือตั้งแต่ 8 - 48 คน (ข้อบังคับฯ ฉบับที่ 14 พ.ศ. 2528) 5) เริ่มทำ การสอนวิชาลูกเสือ-เนตรนารี ตามหลักสูตร 6) มีผู้บังคับบัญชาที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับ ลูกเสือประเภทนั้นๆ อย่างน้อยขั้นความรู้เบื้องต้น 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้กำกับกับ มีรองผู้กำกับ อีก 1 คนขึ้นไปเป็นผู้ช่วย 7) ดำเนินงานขออนุญาตโดยกรอกลงแบบคำขอ ต่อไปนี้ แบบละ 3 ชุด (1) ล.ส.1 ใบคำร้องขอตั้งกลุ่มลูกเสือหรือกองลูกเสือ (2) ล.ส.2 ใบสมัครขอเป็น ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (3) ทำหนังสือนำของผู้บังคับบัญชา ผู้ขออนุญาต ส่ง ผ่านหน่วยงานต้น สังกัด เพื่อ ขออนุญาตต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งแล้วแต่กรณี ถึง เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ หรือ ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด ส่งไปแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ลูกเสือ (ลส.13) ตำแหน่ง ผู้กำกับ หรือ รองผู้กำกับ มาให้โรงเรียน (4) เมื่อได้รับอนุมัติให้ตั้งกองได้แล้ว ให้ทำพิธีเข้าประจำกอง และจัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามปกติ อย่างต่อเนื่อง (โรงเรียนจะได้รับ ลส.11 หรือ ลส.13 ให้ตั้งกลุ่ม หรือกองลูกเสือจากสำนักงานลูกเสือแห่งชาติหรือสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือ จังหวัด)

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2554ก, หน้า 18 - 19) ได้กล่าวถึงหน้าที่ผู้กำกับลูกเสือที่มีต่อลูกเสือ คือ ผู้กำกับลูกเสือจะต้องมีความรู้สึกไวต่อปัญหาและความรู้สึกของคนทุกคนในกลุ่ม เพื่อให้ เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ทำให้ทุกคนเห็นว่ามีค่าสำคัญและมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วม กิจกรรม การกระทำดังนี้เป็นการกระทำให้เกิดความอบอุ่นใจและภาวทรภาพจะช่วยให้ผู้กำกับ สามารถมองเห็นความต้องการของเด็กแต่ละคน และสามารถหาทางสนองความต้องการได้ การ

มีบทบาทต่อลูกเสือเป็นรายบุคคล คือหน้าที่ที่จะต้องฝึกอบรมมนิสัยลูกเสือให้เป็นพลเมืองดี เพื่อนำความเป็นพลเมืองดีนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและการพัฒนาลูกเสือเป็นรายบุคคล เข้าอยู่ในขอบข่าย การพัฒนาบุคคล 8 ประการ ดังนี้ 1) พัฒนาการทางกาย คือ การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ลูกเสือได้ออกกำลังกายอย่างเต็มที่และทำร่างกายให้แข็งแรง เช่น การเล่นเกม การเดินทางไกลอยู่ค่ายพักแรม การฝึกว่ายน้ำ เล่นฟุตบอล เป็นต้น ให้เหมาะสมกับสภาพอนามัยและอายุของเด็ก ไม่ใช่กิจกรรมที่ต้องออกแรงมากเกินไปหรือเป็นกิจกรรมสำหรับเด็กเล็ก ๆ 2) พัฒนาการทางสติปัญญา คือการจัดกิจกรรมที่เร้าใจให้ลูกเสือได้ปฏิบัติ อันเป็นการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ วิธีบางอย่างที่ได้นำมาใช้ในการพัฒนาทางสติปัญญา ได้แก่ งานประเภทงานฝีมือต่าง ๆ เช่นการประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ การทำงานด้วยเครื่องมือ การชุมนุมรอบกองไฟ การแสดงหุ่นกระบอก 3) การพัฒนาการทางจิตใจ และศีลธรรม ผู้กำกับลูกเสือ จะช่วยพัฒนาจิตใจและศีลธรรมให้แก่ลูกเสือได้โดยเสริมให้มีความซาบซึ้งในศาสนา ด้วยการฟังเทศน์ ไหว้พระ สวดมนต์ การปฏิบัติศาสนกิจและการไปทำบุญทำทานที่วัด ฟังแนวความคิดทางศาสนา เช่น เชื่อคำสอนในพระพุทธรองค์ กิจการลูกเสือสามารถเชื่อมโยงกับศาสนาต่าง ๆ ได้ 4) การสร้างค่านิยมและเจตคติ ผู้กำกับลูกเสือต้องพยายามสร้างค่านิยมและเจตคติที่ดี ในสิ่งแวดล้อมทั่วไปให้เห็น และปลูกฝังลงไปในตัวเด็กโดยการแสดงภาพที่ดี ที่มีค่านิยม อภิปรายปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับลูกเสือแต่ละคนหรือกับกลุ่มลูกเสือทุกโอกาส เพื่อว่าลูกเสือค้นพบด้วยตนเองว่าค่านิยม เจตคติและมาตรฐานอะไรที่มีคุณค่าอย่างยิ่งยวด 5) พัฒนาการทางด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลคือความสามารถที่จะติดต่อสัมพันธภาพกับสมาชิกนั้นเป็นส่วนหนึ่งของทักษะผู้กำกับ ผู้กำกับลูกเสือต้องช่วยเหลือให้ลูกเสือสร้างสัมพันธภาพอย่างฉันท์มิตรกับผู้อื่น และทดสอบความสามารถในการผูกมิตรกับเด็กชาย หญิง ในวัยเดียวกัน 6) พัฒนาการทางสัมพันธภาพด้านสังคม ผู้กำกับลูกเสือต้องตระหนักถึงพัฒนาการทางสัมพันธภาพว่าเป็นเสมือนส่วนหนึ่งที่สอดแทรกอยู่ในกิจกรรมลูกเสือ กลุ่มลูกเสือควรจะมีความสามารถที่จะทำงานร่วมกันอย่างกลมเกลียวราบรื่น ลูกเสือควรจะได้เรียนรู้ถึงความร่วมมือ การให้ การรับ การแสดงบทบาทผู้กำกับและเรียนรู้ถึงการยอมรับในคุณค่าและบุคลิกภาพของบุคคลอื่น ๆ เพื่อไม่มีใครอยู่อย่างเดียวดาย ระบบหมู่ของลูกเสือจะช่วยให้ลูกเสือแต่ละคนเข้าร่วมกันเป็นกลุ่มที่ประกอบด้วยบุคคลในรุ่นเดียวกันและมีความสนใจคล้ายคลึงกันในสภาพเช่นนี้ลูกเสือสามารถทดลองทักษะในการทำงานในกลุ่มเล็ก ซึ่งช่วยในอนาคตทั้งที่บ้านและที่ทำงาน 7) พัฒนาการทางสัมพันธภาพต่อชุมชนคือความพร้อมและความสามารถในการให้บริการแก่ผู้อื่น ผู้บังคับบัญชาควรกระตุ้นให้ลูกเสือได้เข้าร่วมในชุมชนอย่างเข้มแข็ง ไม่ว่าจะเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ประจำเฉพาะตัว หรือปฏิบัติร่วมกันทั้งหมู่และ 8) พัฒนาการด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือการส่งเสริมให้ลูกเสือมีความเพลิดเพลินกับชีวิตกลางแจ้ง ส่งเสริมให้รู้จักธรรมชาติและรักษาธรรมชาติ

คณะกรรมการฝ่ายฝึกอบรมลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2555, หน้า 31 - 33) ได้กล่าวว่าผู้กำกับลูกเสือมีหน้าที่สำคัญอยู่ 3 ประการดังต่อไปนี้

- 1) ทางด้านการบริหารงาน ในสำนักงานของลูกเสือที่ตนเองรับผิดชอบให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ งานด้านการบริหารของผู้กำกับลูกเสือมี 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1.1) ด้านบุคลากร มี 4 ประการ ดังนี้ (1) จัดหาคัดเลือกบุคลากร ตลอดจนบรรจุแต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสม โดยพิจารณา ตามคุณสมบัติ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ (2) คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือรองผู้กำกับลูกเสือ ทุกคนภายในกองให้สามารถปฏิบัติงานไปด้วยความเรียบร้อยตามแผนการฝึกอบรมที่วางไว้ (3) พิจารณาแต่งตั้งหัวหน้านายหมู่ โดยความเห็นชอบจากนายหมู่ของกองลูกเสือและ (4) พิจารณาแต่งตั้งนายหมู่ลูกเสือ รองนายหมู่ โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก
- 1.2) ด้านการจัดและการดำเนินงาน มี 4 ประการ ดังนี้ (1) วางแผนกำหนดฝึกอบรมของลูกเสือ ร่วมกับรองผู้กำกับ เจ้าหน้าที่ลูกเสือโดยได้รับความเห็นชอบจากผู้กำกับลูกเสือ (2) นำแผนการฝึกอบรมที่วางไว้มาปฏิบัติตามวัน เดือน ปีที่กำหนดไว้ (3) คอยให้คำแนะนำ ปรึกษา คอยประสานงาน และให้กำลังใจแก่รองผู้กำกับ เจ้าหน้าที่ลูกเสือทุกคน เพื่อให้การดำเนินงานการฝึกอบรมเป็นไปตามแผนด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพและ (4) มีการติดตามผลและประเมินผลตลอดเวลา
- 1.3) ด้านเครื่องอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ มี 2 ประการ ดังนี้ (1) จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ใช้ในกองลูกเสือให้เรียบร้อย เช่น สำนักงาน ห้องเก็บพัสดุ สถานที่พักอบรมห้องประชุม ห้องน้ำและ (2) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกอบรมให้พร้อมอยู่เสมอและ
- 1.4) ด้านงบประมาณ มี 2 ประการ ดังนี้ (1) ควบคุมดูแล การใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้และ(2) ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามระเบียบแบบแผน
- 2) ทางด้านการปกครองและบังคับบัญชา ผู้กำกับลูกเสือมีหน้าที่ทางด้านการปกครองและบังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา นับตั้งแต่รองผู้กำกับลูกเสือ เจ้าหน้าที่ลูกเสือ หัวหน้านายหมู่นายหมู่ ตลอดจนลูกเสือทุกคนในกองของตน ให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน โดยมีวินัยตามข้อบังคับว่าด้วยการปกครองเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว นอกจากนี้ ผู้กำกับลูกเสือมีอำนาจในการพิจารณาลงโทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชากรณีกระทำความผิดวินัยตามข้อบังคับรวม 3 สถาน คือ (1) เตือน (2) ทำโทษ (3) คัดชื่อออกจากทะเบียน
- 3) ทางด้านวิชาการ ผู้กำกับลูกเสือมีหน้าที่เสริมความรู้ ทักษะวิชาการแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ตั้งแต่รองผู้กำกับลูกเสือ เจ้าหน้าที่ลูกเสือ หัวหน้านายหมู่ ตลอดจนลูกเสือทุกคนภายในกองให้มีความรู้ มีทักษะของลูกเสือตามหลักสูตรระดับชั้นต่างๆ และเครื่องหมายวิชาพิเศษ (ตามหลักสูตรและวิชาพิเศษ) นอกจากนี้ผู้กำกับลูกเสือยังมีหน้าที่ทางด้านวิชาการอื่นๆ อีก 3 ประการ ดังต่อไปนี้ 3.1) เข้าประชุมสัมมนาทางวิชาการ ซึ่งหน่วยงานต่างๆทางลูกเสือจัดขึ้น 3.2) ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาลูกเสือได้ก้าวหน้าในวิทยฐานะทางลูกเสือ เช่น ให้ได้รับการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือในระดับที่สูงขึ้น ให้ไปรับการฝึกอบรมวิชาทักษะทาง

ลูกเสือต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้สูงขึ้นและ 3.3) ร่วมกับรองผู้กำกับ ทำการอบรม นายหมู่ให้มีความรู้ มีทักษะและประสบการณ์ในวิธีการสอน การฝึกและการปกครองบังคับบัญชาลูกเสือมากขึ้น

สมมาตร สังขพันธ์ (2555, ย่อหน้า 11) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้กำกับ ลูกเสือมีเช่นไร ผู้กำกับลูกเสือก็ต้องมีหน้าที่ที่จะทำงานนั้นๆ ให้สมกับบทบาทที่มีอยู่อย่างไรก็ดี หน้าที่สำคัญเป็นหลักใหญ่ๆ ในการดำเนินงานมี 4 ประการ ดังนี้ 1) บังคับบัญชา ฝึกอบรม และรับผิดชอบกิจการในกองลูกเสือของตนทั้งต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของ ผู้กำกับลูกเสือ 2) เป็นที่ปรึกษาในการประชุมนายหมู่ลูกเสือ 3) รับผิดชอบในเรื่องเกี่ยวกับวินัยและการรับจ่ายเงินของ กองลูกเสือ และ 4) ฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ

พะยอม แก้วกำเนิด (2555, ย่อหน้า 3) ได้กล่าวว่าบุคคลที่ได้เข้ามาเป็น ผู้กำกับลูกเสือและรู้ว่ามิบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไรก็จะเกิดความรู้สึกรู้สึกขึ้นมาทันทีว่า ตัวเองมีความรับผิดชอบและเพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลดีที่สุด ผู้กำกับลูกเสือจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาความรู้และทักษะ การที่จะได้รับความรู้เกี่ยวกับวิชาการลูกเสือต่างๆ จนเกิดทักษะในการทำงานนั้นก็โดยการเข้ารับการฝึกอบรม

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2555 จ, หน้า 15) ได้กล่าวถึงหน้าที่ผู้กำกับ ลูกเสือ ไว้ 2 ประการ ดังนี้ 1) หน้าที่บังคับบัญชาฝึกอบรมและรับผิดชอบกิจการลูกเสือในกองของตนโดยให้กองลูกเสือสำรองมีผู้กำกับได้ 1 คนและมีรองผู้กำกับ 1 คน หรือมากกว่า และต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้กำกับลูกเสือ โดยมีรองผู้กำกับเป็นผู้ช่วย 2) มีหน้าที่แต่งตั้งนายหมู่ เพื่อทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหมู่ ส่วนรองนายหมู่ลูกเสือให้ผู้กำกับโดยหรือกับนายหมู่ลูกเสือนั้น รองนายหมู่ทำหน้าที่ช่วยเหลือนายหมู่ลูกเสือและทำหน้าที่แทนนายหมู่ เมื่อนายหมู่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุป หน้าที่ผู้กำกับลูกเสือ มีดังนี้ 1) จัดหาคัดเลือก บุคลากรตลอดจนบรรจุแต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสม โดยพิจารณา ตามคุณสมบัติ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ 2) คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือรองผู้กำกับลูกเสือ ลูกเสือทุกคนภายในกองให้สามารถปฏิบัติงานไปด้วยความเรียบร้อยตามแผนการฝึกอบรมที่วางไว้ 3) พิจารณาแต่งตั้งหัวหน้านายหมู่โดยความเห็นชอบจากนายหมู่ของกองลูกเสือ 4) พิจารณาแต่งตั้งนายหมู่ลูกเสือ รองนายหมู่ โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก 5) วางแผนกำหนดฝึกอบรมของลูกเสือ ร่วมกับรองผู้กำกับ เจ้าหน้าที่ลูกเสือโดยได้รับความเห็นชอบจากผู้กำกับลูกเสือ 6) นำแผนการฝึกอบรมที่วางไว้มาปฏิบัติตามวัน เดือน ปีที่กำหนดไว้ 7) คอยให้คำแนะนำ ปรึกษา คอยประสานงาน และให้กำลังใจแก่รองผู้กำกับ เจ้าหน้าที่ลูกเสือทุกคน เพื่อให้การดำเนินงานการฝึกอบรมเป็นไปตามแผนด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ 8) มีการติดตามผลและประเมินผลตลอดเวลา 9) จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ใช้ในกองลูกเสือให้เรียบร้อย เช่น สำนักงาน ห้องเก็บพัสดุ สถานที่พักผ่อนห้อง

ประชุม ห้องน้ำ 10) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกอบรมให้พร้อมอยู่ 11) ควบคุมดูแล การใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ 12) ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน 13) ทางด้านการปกครองและบังคับบัญชา ผู้กำกับลูกเสือมีหน้าที่ทางด้านการปกครองและบังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา นับตั้งแต่รองผู้กำกับลูกเสือ เจ้าหน้าที่ลูกเสือ หัวหน้านายหมู่ ตลอดจนลูกเสือทุกคนในกองของตนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน โดยมีวินัยตามข้อบังคับว่าด้วยการปกครองเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว นอกจากนี้ ผู้กำกับลูกเสือมีอำนาจในการพิจารณาลงโทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชากรณีกระทำความผิดวินัยตามข้อบังคับ รวม 3 สถาน คือ(1) เตือน (2) ทำโทษ (3) คัดชื่อออกจากทะเบียน (4) ทางด้านวิชาการ ผู้กำกับลูกเสือ มีหน้าที่เสริมความรู้ ทักษะวิชาการ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ตั้งแต่รองผู้กำกับลูกเสือ เจ้าหน้าที่ลูกเสือ หัวหน้านายหมู่ ตลอดจนลูกเสือทุกคนภายในกอง ให้มีความรู้ มีทักษะของลูกเสือตามหลักสูตรระดับชั้นต่างๆ และเครื่องหมายวิชาพิเศษ (ตามข้อบังคับว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษ)

5) การดำเนินงานด้านผู้กำกับลูกเสือ

สำนักงานการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 3) ได้เสนอแนวทางในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้กำกับลูกเสือไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) การพัฒนาตนเองทางด้านลูกเสือ มี 3 ประการ ดังนี้ 1.1) มีอุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ในกิจการลูกเสือและได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 4 ประการ ดังนี้ (1) แต่งเครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือถูกต้องตามกฎกระทรวง (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางลูกเสือ (3) นำลูกเสือปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางลูกเสือและ (4) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ 1.2) เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มคุณวุฒิและเพิ่มทักษะทางลูกเสือ พัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าทางวิทยฐานะในวิชาชีพทางลูกเสือ และได้เสนอแนวทางการกิจกรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณวุฒิทางลูกเสือ (2) เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาพิเศษ เพื่อเพิ่มทักษะทางลูกเสือ และนำไปขยายผล ไปยังผู้บังคับบัญชาลูกเสือคนอื่น ๆ และ (3) ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ จัดทำนวัตกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมลูกเสือ 1.3) เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา เพื่อการพัฒนากิจการลูกเสือ และได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 4 ประการ ดังนี้ (1) เข้าร่วมประชุม อบรมสัมมนาเพื่อทบทวนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับกิจการลูกเสือและนำความรู้ไปใช้จัดกิจกรรม รวมทั้งขยายผลไปยังผู้บังคับบัญชาลูกเสือคนอื่น ๆ (2) ร่วมเป็นคณะกรรมการ หรือคณะทำงานในการบริหารงานลูกเสือ ระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับจังหวัด (3) เข้าร่วมเป็นวิทยากรในวิทยาการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือและนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ มาพัฒนาองลูกเสือของตนและ (4) สร้างเครือข่ายเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 2) การวางแผนและการจัดกิจกรรม มี 3 ประการ ดังนี้ 2.1) วางแผนการจัดมวล

กิจกรรมลูกเสือและฝึกรวมลูกเสือตามวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ หลักสูตรและได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 4 ข้อ ดังนี้ (1) ศึกษา วิเคราะห์ การจัดมวลงกิจกรรมลูกเสือตามวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการและหลักสูตรลูกเสือ (2) จัดทำแผนการจัดการจัดมวลงกิจกรรมลูกเสือตามวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการและหลักสูตรลูกเสือ (3) นำลูกเสือเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้จัดทำแผนไว้และ (4) มีการประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมและนำไปปรับปรุงการจัดมวลงกิจกรรมลูกเสือในครั้งต่อไป 2.2) ช่วยเหลือหรือเข้าร่วมการจัดกิจกรรมลูกเสือภายในสถานศึกษา และนำทรัพยากรในชุมชนเข้ามาพัฒนาการจัดมวลงกิจกรรมลูกเสือและได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) ศึกษาสภาพความต้องการการได้รับบริการจากลูกเสือของชุมชนรวมทั้งศึกษาแหล่งทรัพยากรของชุมชนที่สามารถนำไปใช้ช่วยในการจัดกิจกรรมลูกเสือ (2) จัดกิจกรรมลูกเสือเพื่อชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและ (3) เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน สนับสนุน การจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา 2.3) ศึกษา ค้นคว้า วิจัยและประเมินผลเพื่อให้เกิดการพัฒนา รูปแบบ วิธีการ และมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหา พัฒนาการจัดมวลงกิจกรรมลูกเสือและได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 4 ข้อ ดังนี้ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ของชุมชน สังคม และประเทศชาติ (2) ศึกษาเอกสารงานวิจัย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชุม สัมมนา ทางลูกเสือ (3) จัดกิจกรรมลูกเสือตามวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการและหลักสูตรลูกเสือและ (4) ประเมินผลสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคมและประเทศชาติ ในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ตามวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการและหลักสูตรลูกเสือและ 3) การบริหารงานในกองลูกเสือ มี 3 ประการ ดังนี้ 3.1) ดำเนินงานในงานธุรการ เอกสาร ระเบียบ การเงิน บัญชี และการเก็บเงินค่าบำรุงลูกเสือตามระเบียบ และได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบกิจกรรมลูกเสือภายในกองลูกเสือ (2) ดำเนินงานเกี่ยวกับการเงินของกองลูกเสืออย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบันและ (3) จัดหาจัดทำ แบบพิมพ์ เอกสารเกี่ยวกับงานลูกเสือให้ครบถ้วน ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน 3.2) ดำเนินงานจัดตั้งและพัฒนา หมู่ กอง กลุ่มผู้บังคับบัญชาลูกเสือรวมทั้งจัดทำรายงานและประชาสัมพันธ์กิจการลูกเสือและได้เสนอแนวทางการกิจกรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) ดำเนินงานจัดตั้งหมู่ กอง ลูกเสือและแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ตามระเบียบ ข้อบังคับเป็นปัจจุบัน (2) มีการจัดทำรายงานลูกเสือประจำปี (3) ประชาสัมพันธ์กิจการลูกเสือ โดยผ่านทางวารสาร ป้ายนิเทศ เว็บไซต์ของโรงเรียน รวมทั้งจัดนิทรรศการในวันสำคัญของลูกเสือและ 3.3) บริหารจัดการอาคาร สถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้เกี่ยวกับกิจการลูกเสือและได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) จัดทำห้องลูกเสือได้อย่างถูกต้องเหมาะสมครบองค์ประกอบ เช่น มีธงชาติ พระพุทธรูป พระบรมฉายาลักษณ์ รัชกาลที่ 6 และ 9 พระบรมรูปรัชกาลที่ 6 รูปบี.พี. ธงประจำกองลูกเสือ โต๊ะสำหรับไปประชุมนายหมู่ลูกเสือ (2) จัดหา จัดเก็บ วัสดุ

ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน รวมทั้งจัดเจ้าหน้าที่ดูแล
รับผิดชอบและ (3) จัดสถานที่ฝึกอบรมลูกเสืออย่างเพียงพอทั้งกลางวันและในร่ม

ขจรเกียรติ เครือประดับ (2554, หน้า 3) ได้เสนอแนวทางการ
ดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาไว้ 7 ประการ ดังนี้ 1) การจัดหน่วยงาน หมายถึง การกำหนด
โครงสร้างของหน่วยงานลูกเสือในสถานศึกษา ได้แก่ กลุ่มลูกเสือ กองลูกเสือประเภทต่างๆ การ
แบ่งส่วนงานให้เหมาะสมกับจำนวนลูกเสือ เนตรนารีในสังกัด การจัดสายงาน ตำแหน่งต่างๆ
และอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน ตลอดจนจัดสถานที่ในการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างเหมาะสมเพื่อให้
การปฏิบัติงานเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ 2) การจัดบุคลากรหมายถึงการบริหารด้านบุคลากร
ลูกเสือ อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหาและเสนอขอแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ การ
สนับสนุนและพัฒนาบุคลากรลูกเสือ การเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี การนิเทศติดตาม
ประเมินผลการทำงาน การให้พ้นจากตำแหน่งและการจัดทำทะเบียนบุคลากรลูกเสือในสังกัด
3) การประสานงานหมายถึงการประสานกิจกรรมด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม
ลูกเสือของสถานศึกษา การกำหนดปฏิทินการจัดกิจกรรมลูกเสือ การระดมทรัพยากรในท้องถิ่น
การประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีและ
ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน 4) การวางแผน หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์
นโยบายในทุกระดับเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการใน
การจัดกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษา การกำหนดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า
ว่าจะต้องทำอะไรบ้างและทำอย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่
วางไว้ วางแผนการนิเทศติดตาม ปฏิบัติตามแผนหรือโครงการที่วางไว้ ประเมินแผนและ
โครงการ นำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดกิจกรรมลูกเสือของ
สถานศึกษา 5) การงบประมาณ หมายถึง การจัดหางบประมาณ การสอบถามความต้องการ
การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุมตรวจสอบทางการเงิน
และทรัพย์สินและการประเมินผลการใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษา
6) การอำนวยการ หมายถึง การตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการ การบังคับบัญชา การใช้ข้อมูล
ข่าวสารประกอบการพิจารณาสั่งการและการควบคุมดูแลการจัดกิจกรรมลูกเสือของบุคลากร
ลูกเสือสถานศึกษาและ 7) การรายงาน หมายถึงการรายงานผลการจัดกิจกรรมลูกเสือใน
สถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและสมาชิกของหน่วยงานลูกเสือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
ได้ทราบความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าของการจัดกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาอย่าง
สม่ำเสมอ

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน (2555, หน้า 5) ได้เสนอแนวทางในการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้กำกับ
ลูกเสือไว้ดังนี้ ผู้กำกับลูกเสือควรมีการพัฒนาตนเองให้มีวุฒิทางลูกเสือมีแผนงานและดำเนินงาน
จัดกิจกรรมลูกเสือพร้อมทั้งบริหารงานในกองลูกเสือให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

มี 4 ประการ ดังนี้ 1) พัฒนาดตนเองทางด้านลูกเสือ มืองค์ประกอบย่อย 3 ประการ ดังนี้ 1.1) เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้มีคุณวุฒิทางลูกเสือ 1.2) เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะคุณวุฒิอื่นๆ ทางลูกเสือ 1.3) เข้าร่วมประชุมสัมมนาเป็นวิทยากร เพื่อพัฒนากิจการลูกเสือ 2) วางแผนและการจัดกิจกรรม 3) บริหารงานในกองลูกเสือและ 4) บริหารจัดการอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยี

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุป การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาด้านผู้กำกับลูกเสือ หมายถึง การปฏิบัติงานต่างๆ ของผู้กำกับลูกเสือ ตามวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ ระเบียบ ข้อบังคับของลูกเสือและปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายในงานลูกเสือในสถานศึกษา วัดได้จาก 1) การพัฒนาดตนเองด้วยอุดมการณ์ และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานลูกเสือ 2) การแต่งเครื่องแบบผู้บังคับบัญชาลูกเสือถูกต้องตามกฎกระทรวง 3) การส่งเสริมสนับสนุนด้วยการนำลูกเสือปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญของลูกเสือ 4) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ตามคำปฏิญาณพร้อมด้วยกฎของลูกเสือ 5) การเข้ารับการฝึกอบรมให้มีคุณวุฒิเพื่อเพิ่มทักษะและพัฒนาดตนเองให้เจริญก้าวหน้าทางลูกเสือ 6) วางแผนการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือและฝึกอบรมลูกเสือตามวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการและหลักสูตรลูกเสือ 7) การพัฒนาวิธีการหรือรูปแบบ การวิจัยและประเมินผลเพื่อช่วยในการแก้ปัญหาการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือลูกเสือ 8) การดำเนินงานเกี่ยวกับงานธุรการ เอกสาร ระเบียบ การเงิน บัญชี การเก็บเงินค่าบำรุงลูกเสือตามระเบียบสำหรับการบริหารงานในกองลูกเสือ 9) การจัดตั้งเพื่อพัฒนาหมู่ กอง กลุ่ม แต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ตามระเบียบ ข้อบังคับ จัดทำรายงาน และประชาสัมพันธ์ 10) การบริหารจัดการอาคาร สถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับกิจการลูกเสือ จัดสถานที่ฝึกอบรมลูกเสืออย่างเพียงพอทั้งกลางแจ้งและในร่ม

6) ปัญหาการดำเนินงานด้านผู้กำกับลูกเสือ

บุญรัตน์ วงศ์ใหญ่ (2549, หน้า 27) ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานของผู้กำกับลูกเสือไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) ผู้กำกับลูกเสือไม่มีความรู้เนื่องจากไม่ได้ผ่านการอบรมผู้กำกับลูกเสือ 2) ขาดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงานลูกเสือ 3) ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร 4) ไม่ศรัทธาในการดำเนินงานลูกเสือและ 5) ขั้นตอนในการแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาใช้เวลานานและมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 11) ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้กำกับลูกเสือไว้ 8 ประการ ดังนี้ 1) ผู้กำกับลูกเสือไม่ได้ผ่านการอบรมผู้กำกับลูกเสือ 2) ไม่มีความรู้ตามหลักสูตร ข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับลูกเสือ 3) ไม่ชอบลูกเสือ 4) ขาดสื่อ ตำรา วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน 5) ขาดความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษา 6) ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง 7) ขาดความตั้งใจและ 8) ผู้กำกับมีภาระงานในหน้าที่อื่นมากไม่มีเวลาในการเตรียมการจัดกิจกรรม

ขจรเกียรติ เครือประดับ (2554, หน้า 4) ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้กำกับลูกเสือไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) ขาดความใส่ใจ 2) ขาดความตั้งใจ 3) ขาดการสนับสนุน 5) ขาดงบประมาณและ 6) ขาดศรัทธา

สมมาตร สังขพันธ์ (2555, ย่อหน้า 13) ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้กำกับลูกเสือไว้ดังนี้ 1) ไม่มีต้นแบบที่ดี 2) ขาดความศรัทธาในงานลูกเสือ 3) ได้รับการปลูกฝังหรือฝังใจในวิธีการที่ผิด 4) ไม่มีความรู้ความเข้าใจในงานลูกเสือ 5) ไม่มีผู้สนับสนุนในการพัฒนาให้ก้าวหน้าในวิถียุทธศาสตร์ทางลูกเสือ 6) งานลูกเสือเป็นงานอาสา เสียสละ ไม่มีค่าตอบแทน 7) เป็นงานที่อยู่กลางแจ้ง มีแต่ความลำบาก เหนื่อย

ชัยนิตย์ พรรณาวร (2555, หน้า 39) ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานของผู้กำกับลูกเสือไว้ดังนี้ 1) บุคลากรขาดความร่วมมืออย่างจริงจัง 2) บุคลากรขาดแคลน จำนวนลูกเสือมาก 3) บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร 4) ผู้บริหาร หัวหน้าหมวด หัวหน้างาน ไม่ให้ความสนับสนุนอย่างเต็มที่ 5) ผู้บังคับบัญชาลูกเสือไม่ศรัทธาในเครื่องแบบ 6) อบรมมาแล้วนำมาสอนไม่ได้ ยังไม่ได้อบรมสอนไม่ได้ อบรมมาแล้วไม่มีที่ให้สอน

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุป ปัญหาการดำเนินงานของผู้กำกับลูกเสือหมายถึง สภาพการณ์การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของผู้กำกับลูกเสือ ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งบุคคลมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน มีอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานลูกเสือ แต่ต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานลูกเสือในสถานศึกษา วัดได้จาก 1) ผู้กำกับลูกเสือไม่ร่วมมือในการดำเนินงานลูกเสือ 2) ผู้กำกับลูกเสือมีน้อย จำนวนลูกเสือมาก 3) ผู้กำกับลูกเสือไม่ได้ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสือในระดับชั้นต่าง ๆ 4) ความรู้ตามหลักสูตร ข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับลูกเสือมีไม่เพียงพอ 5) ผู้กำกับลูกเสือไม่ชอบงานลูกเสือ 6) ผู้กำกับลูกเสือไม่สอนลูกเสือ 7) งานลูกเสือเป็นงานอาสา เสียสละ เป็นกิจกรรมที่อยู่กลางแจ้ง มีแต่ความลำบาก เหนื่อย 8) การแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือใช้เวลานานและมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก 9) ขาดต้นแบบผู้กำกับลูกเสือที่ดีในการสร้างแรงบันดาลใจ

2.4 การจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ

1) ความหมายของมวลกิจกรรมลูกเสือ

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2552 ข, หน้า 9) ได้กล่าวว่า มวลกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง กิจกรรมทั้งปวงประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ หลากๆกิจกรรม ที่จัดขึ้นเป็นหมวดหมู่อย่างมีระบบ สัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของขบวนการลูกเสือ ส่งเสริมให้เยาวชนลูกเสือกระทำเพื่อให้มีคุณธรรม จริยธรรม เกิดการเรียนรู้ ผึกทักษะ ความสามารถ เสริมสร้างพัฒนาการตามวัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการของขบวนการลูกเสือ

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 21) ได้กล่าวว่า มวลกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดตามหลักสูตรและวิชาชีพเฉพาะตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 ข, หน้า 2) ได้กล่าวว่า มวลกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นแบบมีระบบเพื่อมุ่งพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล ทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจและศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีงาม ไม่กระทำความผิดเป็นปัญหาของสังคมและดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย และสุขสบายด้วยวิธีการของลูกเสือ

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2555ก, หน้า 3) ได้กล่าวว่า มวลกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง กิจกรรมต่างๆ หลากๆ กิจกรรมที่จัดขึ้น อย่างมีระบบอยู่บนรากฐานของวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการของกิจการลูกเสือเพื่อให้ลูกเสือได้กระทำกิจกรรมเหล่านั้นนำไปสู่พัฒนาการของลูกเสือตามวัตถุประสงค์ของขบวนการลูกเสือ หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือเน้นให้ลูกเสือได้กระทำกิจกรรมเรียนรู้ด้วยการกระทำ

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, หน้า 6) ได้กล่าวว่า มวลกิจกรรมลูกเสือ หมายถึงกิจกรรมทางลูกเสือที่ส่งเสริมให้มีทักษะการดำรงชีวิตกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของลูกเสือกิจกรรมเพื่อความก้าวหน้าสู่ความเป็นเลิศของลูกเสือและกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์

สรุปได้ว่าการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือลูก หมายถึง การจัดกิจกรรมต่างๆ หลากๆ กิจกรรม ที่จัดขึ้นเป็นหมวดหมู่อย่างมีระบบสัมพันธ์ และสอดคล้องกับหลักสูตร หลักการพื้นฐานของขบวนการลูกเสือส่งเสริมให้เยาวชนลูกเสือกระทำเพื่อให้มีคุณธรรม จริยธรรม เกิดการเรียนรู้ ฝึกทักษะ ความสามารถ เสริมสร้างพัฒนาการตามวัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการของลูกเสือ

2) ความสำคัญของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ

สุชาติ กลศาสตร์เสนีย์ (2551, หน้า 6) ได้กล่าวว่าเด็กและเยาวชนเป็นอนาคตของชาติ การจัดการศึกษาที่ดีที่เหมาะสม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อความเจริญก้าวหน้าต่อการพัฒนาประเทศ การศึกษาที่เน้นแต่การให้ความรู้เพียงอย่างเดียว ไม่เพียงพอที่จะทำให้เด็กประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ไม่เพียงพอต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มวลกิจกรรมลูกเสือจะช่วยเพิ่มศักยภาพของเยาวชนได้อย่างมากช่วยสร้างสังคมไทยให้ เข้มแข็งและช่วยให้ประเทศชาติพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงและถาวร

ชินภัทร ภูมิรัตน (2552 ข, หน้า ก) ได้กล่าวว่า การจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ (youth programme) มุ่งหวังให้เยาวชนลูกเสือได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ เสริมสร้างให้เยาวชนลูกเสือเป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ตระหนักถึงบทบาท

หน้าที่ของความเป็นพลเมืองดี มีจิตสาธารณะ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ชุมชน ชาติ บ้านเมืองและโลก ด้วยกระบวนการลูกเสือ

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2552 ข, หน้า 11) ได้กล่าวว่าถึงความสำคัญของการจัดมวลกิจกรรม ลูกเสือว่า ช่วยส่งเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เกิดการเรียนรู้ ฝึก ทักษะ ความสามารถ เสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 27) ได้กล่าวว่า การ จัดมวลกิจกรรมลูกเสือ มุ่งพัฒนาสมรรถภาพของบุคคลทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และ ศิลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีงาม ไม่กระทำความให้เป็นปัญหาต่อสังคมและ ดำรงชีวิตอย่างมีความหมายและสุขสบาย

สมมาตร สังขพันธ์ (2554, ย่อหน้า 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของมวล กิจกรรมลูกเสือ 4 ประการดังนี้ 1) การสร้างลักษณะนิสัย ให้เด็กเป็นผู้มีความยุติธรรม รู้จักการ เสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว และมีความสำนึกในหน้าที่ที่ตนมีต่อผู้อื่น และที่สำคัญคือ เป็นผู้ที่มีวินัยดี ชาติที่จะเจริญรุ่งเรืองได้จะต้องมีวินัยดี จะให้ส่วนรวมมีวินัยดี ก็โดยทำให้แต่ละบุคคลมีวินัยดี เสียก่อน มีผู้กล่าวว่า ประเทศใดละเลยไม่ฝึกอบรมระเบียบวินัยแก่นุชนของตน ประเทศนั้นไม่ เพียงแต่จะผลิตทหารที่เลวเท่านั้นแต่ยังผลิตพลเมืองที่มีชีวิตของพลเรือนที่ชั่วร้ายอีกด้วย 2) ด้านพลานามัย การพยายามเร่งเร้าให้เด็กสนใจในการออกกำลังกายอยู่เสมอในฐานะที่อยู่ใน ขบวนการลูกเสือ มีโอกาสอย่างมากที่จะฝึกอบรมเด็กในเรื่องสุขภาพและอนามัยส่วนบุคคล จะ ทำให้เด็กแต่ละคนรู้จักรับผิดชอบตัวเองต่อสุขภาพของตน รักษาพลานามัยของตนให้เป็น กิจวัตร ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองดีที่มีสมรรถภาพ 3) ในด้านการฝีมือและทักษะ เด็กที่มีความคิดริเริ่ม มักจะได้รับเลือกให้เข้าทำงาน ทำอย่างไรเราจึงจะสามารถทำให้เด็กสนใจ ในเรื่องการฝีมือ ความจริงงานอดิเรกมีประโยชน์มากเพราะช่วยให้เด็กได้รู้จักใช้มือและสมอง และ 4) การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม

สรุปได้ว่าความสำคัญของมวลกิจกรรม มีดังนี้ 1) สามารถสร้างลักษณะ นิสัย ให้เด็ก มีคุณธรรม จริยธรรม มีความยุติธรรม รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัวและมีความ สำนึกในหน้าที่ที่ตนมีต่อผู้อื่นและที่สำคัญคือ เป็นผู้ที่มีวินัยดี 2) เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ตามหลักสูตร 3) เสริมสร้างพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เช่นร่างกาย สติปัญญา สังคม และ อารมณ์และ 4) มีจิตอาสา จิตสาธารณะและบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม

3) บทบาทของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 ข, หน้า 32) ได้ กล่าวว่าการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือของลูกเสือเพื่อพัฒนาความสามารถและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของลูกเสือ เนตรนารี ซึ่งนอกจากส่งเสริมด้านความรู้ตามทฤษฎีแล้วต้องส่งเสริมด้านความ ประพฤติ พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นทักษะและการปฏิบัติต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

คือ 1) กิจกรรมบังคับ เป็นการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและ 2) วิชาพิเศษ เป็นการจัดกิจกรรมตามความสมัครใจตามหลักเกณฑ์ในข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 26) ได้กล่าวถึงบทบาทของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ ไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1) เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม กำหนดให้สัปดาห์ละ 1 คาบ ในการทำกิจกรรมร่วมกัน ส่วนการจัดกิจกรรมพิเศษให้ใช้นอกเวลาเรียน 2) การจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ต้องจัดมวลกิจกรรม 5 ขั้นตอน ดังนี้ 2.1) การเปิดประชุมกองควรเปิดทุกครั้ง เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเอง ตามขั้นตอนดังนี้ (1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก) (2) เกม เพลง (3) เรียนตามหลักสูตร (4) การเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์ (5) พิธีปิด (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก) 2.2) กิจกรรมการอยู่ค่ายใน 1 ปี ให้อยู่ค่ายพักแรมไม่น้อยกว่า 1 ครั้งๆ ละไม่น้อยกว่า 1 คืนการเดินทางไกลและการอยู่ค่ายพักแรม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกเสือมีความอดทน อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักช่วยตนเอง การทำงานร่วมกัน ตลอดจนเรียนวิชาลูกเสือเพิ่มเติม 2.3) กิจกรรมพิธีการลูกเสือ เช่น พิธีเข้าประจำกอง พิธีทบทวนคำปฏิญาณและสวนสนาม พิธีถวายราชสดุดี พิธีประดับเครื่องหมาย เป็นต้น เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าของการเป็นลูกเสือ 2.4) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตามอุดมการณ์ของลูกเสือ 3) ผู้บังคับบัญชาลูกเสือควรผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้นในแต่ละประเภทและ 4) การจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

นิวตริ นาคเวช (2554ข, หน้า ข) ได้กล่าวว่าการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือมีบทบาทที่มุ่งพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ การศึกษาด้วยวิธีการของลูกเสือ จะช่วยให้เยาวชนมีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ เช่น มีลักษณะของผู้นำที่ดีเป็นผู้มีประชาธิปไตย มีคุณธรรม จริยธรรม มีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย ที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคม กระบวนการและวิธีการของลูกเสือที่เด็กได้รับเป็นกระบวนการทางธรรมชาติที่สอดคล้องกับหลักการศึกษและตรงกับความต้องการของเด็กคือการเรียนปนเล่น การศึกษาด้วยการกระทำและการศึกษาเพื่อจัดประสบการณ์ซึ่งเป็นคุณลักษณะพิเศษ กิจกรรมลูกเสือควรเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการสร้าง ความเจริญก้าวหน้า การลูกเสือไม่ใช่การปฏิบัติทางการศึกษา การลูกเสือเป็นเพียงคำแนะนำ เป็นการช่วยศึกษาในทางปฏิบัติ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการ

สำนักพัฒนากิจกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, หน้า 2) ได้ถึงบทบาทของ การจัดมวลกิจกรรมลูกเสือช่วยส่งเสริมให้ ลูกเสือมีทักษะการดำรงชีวิตกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของลูกเสือ กิจกรรมเพื่อความก้าวหน้าสู่ความเป็นเลิศของลูกเสือและกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์

เบเดน โพเอลล์ (2555, หน้า 23) ได้กล่าวถึงบทบาทของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือว่า มวลกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งอบรมเด็กในเรื่องที่โรงเรียนธรรมดาไม่อาจฝึกได้

มวลกิจกรรมต่างๆ มุ่งที่จะสอนให้เด็กรู้จักดำรงชีวิต การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กนั้น ส่วนใหญ่ใช้วิธีการอยู่ค่ายพักแรมและกิจกรรมของคนที่อยู่ในป่า ทั้งผู้สอนและเด็กจะได้รับความสนุกสนานจากกิจกรรมเหล่านี้พอๆกัน แต่ที่จริงอาจเรียกผู้สอนว่าผู้นำหรือพี่ชายใหญ่เพราะผู้สอนเข้าร่วมในความสนุกสนานและเด็กก็เป็นผู้ให้การศึกษาแก่ตัวเอง

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า หน้าที่ของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ 5 ประการ ดังนี้ 1) มุ่งพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ การศึกษาด้วยวิธีการของลูกเสือ 2) ช่วยให้เยาวชนมีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ เช่น มีลักษณะของผู้นำที่ดี เป็นผู้มีความประพฤติดี มีคุณธรรม จริยธรรมด้วยคำปฏิญาณ กฎและคติพจน์ของลูกเสือแต่ละประเภท 3) มีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย ที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคม กระบวนการและวิธีการของลูกเสือที่เด็กได้รับ 4) ใช้กระบวนการทางธรรมชาติที่สอดคล้องกับหลักการศึกษา และตรงกับความต้องการของเด็ก คือการเรียนปนเล่น การศึกษาด้วยการกระทำและ 5) ระบบหมู่ ผูกภาวะผู้นำ ผู้ตาม บทบาทหน้าที่ของแต่ละคน

4) หน้าที่ของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ

พะยอม แก้วกำเนิด (2550, หน้า ก) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือว่า มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ลูกเสือได้บำเพ็ญประโยชน์ แก้ปัญหาและพัฒนาช่วยเหลือชุมชน ชาติ บ้านเมืองและโลก

สมมาตร สังขพันธ์ (2554, ย่อหน้า 6) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือว่า ให้รู้จักบทบาท หน้าที่ของตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ และเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ผูกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2554 ก, หน้า 17) ได้กล่าวว่า การจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ มีหน้าที่ปลูกฝังคุณลักษณะของลูกเสือ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตาม คำปฏิญาณ กฎ และคติพจน์ของลูกเสือแต่ละประเภท 2) มีทักษะการสังเกต จดจำ การใช้เครื่องมือ การแก้ปัญหาและทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าหาญ อดทน เชื่อมั่นตนเอง มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเสียสละ บำเพ็ญประโยชน์ และ 4) มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สร้างสรรค์งานฝีมือ สนใจและพัฒนาเรื่องของธรรมชาติ

แอนเดียส์ โมราเลส, และ โดมินิก เบนาร์ด (Andres Morales, & Dominique Benard, 2006,p.183) ได้กล่าวว่าการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ สามารถพัฒนาเยาวชนตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาแต่จัดดำเนินงานในรูปแบบการศึกษานอกระบบ โรงเรียนและมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความสามารถในเรื่อง 4 ประการดังนี้ 1) การช่วยตนเอง การป้องกันตนเองจากโรคภัยทั้งปวง 2) การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตน ปฏิบัติงานหน้าที่ตามคำปฏิญาณและกฎ

ของลูกเสือ 3) การเรียนรู้ สร้างทักษะความสามารถในวิชาการตามความถนัด ความสนใจ และ 4) การใช้กระบวนการกลุ่มร่วมมือกันบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม ชุมชน ชาดิบ้านด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว มวลกิจกรรม หลักของลูกเสือ ประกอบด้วย 3 ประการดังนี้ 1) กิจกรรมสัญลักษณ์ของลูกเสือ 2) กิจกรรมตามคำปฏิญาณและกฎและ 3) กิจกรรมโครงการเพื่อช่วยตนเอง ช่วยผู้อื่น บำเพ็ญประโยชน์ ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม ชุมชน ชาดิบ้านเมือง เป็นที่ชัดเจนว่า มวลกิจกรรมลูกเสือมีหน้าที่ ช่วยให้ลูกเสือกระทำกิจกรรมทางการลูกเสือให้มีส่วนช่วยเหลือแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน ชาดิบ้านเมือง โลก ได้อย่างสอดคล้อง โดยเฉพาะด้านสันติภาพและสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาตามปฏิญญาสหประชาชาติ

เบเดน โพเอลล์ (2555, หน้า 10) ได้กล่าวถึงการจัดมวลกิจกรรมของลูกเสือมีส่วนช่วยพัฒนาลูกเสือ 4 ประการ ดังนี้ 1) พัฒนาลูกเสือเป็นผู้ที่มีนิสัยใจคอ (character) ที่ดี เช่น เป็นคนที่ซื่อสัตย์ไว้ใจได้เชื่อถือได้ มีความกล้าหาญ เป็นต้น และเป็นผู้ที่มีสติปัญญาเฉียบแหลม (intelligence) 2) พัฒนาความรู้ ความชำนาญในงานช่าง งานฝีมือต่างๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน 3) พัฒนาสุขภาพ พลานามัยให้แข็งแรงสมบูรณ์ และ 4) พัฒนาให้ลูกเสือมีจิตสำนึกที่จะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อและพลเมืองดีของสังคม

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า หน้าที่ของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ มี 5 ประการ ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ลูกเสือมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามคำปฏิญาณ กฎ และ คติพจน์ของลูกเสือแต่ละประเภท 2) มีทักษะการสังเกต จดจำ การใช้เครื่องมือ การแก้ปัญหาและทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าหาญ อดทน เชื่อมั่นตนเอง มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเสียสละ บำเพ็ญประโยชน์ 4) การใช้กระบวนการกลุ่ม ร่วมมือกันบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม ชุมชน ชาดิบ้านและ 5) การช่วยตนเอง การป้องกันตนเองจากโรคภัยทั้งปวง

5) การดำเนินงานด้านการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ

สมมาต สังขพันธ์ (2550, หน้า 93) ได้เสนอแนวทางการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือไว้ 7 ประการ ดังนี้ 1) กฎและคำปฏิญาณถือเป็นหลักเกณฑ์แห่งชีวิตลูกเสือทุกคนให้คำมั่นสัญญาว่าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ กฎของลูกเสือมีไว้ให้ลูกเสือเป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันไม่ได้ ห้ามทำหรือต้องทำ แต่ถ้าทำ ก็จะทำให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง เป็นคนดีมีคณับหน้าถือตา ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีเกียรติ ซื่อตรง มีใจเมตตา 2) เรียนรู้ด้วยการกระทำ เป็นการพัฒนาส่วนบุคคล ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของผลงานอยู่ที่การกระทำของตนเองให้มีความรู้ที่ชัดเจนและสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองได้ ทำทหายความสามารถของตนเอง 3) ระบบหมู่หรือระบบกลุ่ม เป็นรากฐานอันแท้จริงของการลูกเสือ เป็นพื้นฐานในความเป็นอยู่ร่วมกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน แบ่งหน้าที่กันทำช่วยเหลือซึ่งกันและกันและผลัดกันทำ

หน้าที่ให้เป็นการเรียนรู้ประชาธิปไตยเบื้องต้น 4) ขอบข่ายของภารกิจ พื้นฐานของการลูกเสือสำรอง คือ เรื่องราวของป่าดงพงพี เมาศลิลูกหมาป่าลูกเสือที่โตขึ้นก็อาศัยกิจกรรมกลางแจ้งเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญ การเดินทางไกลไปพักแรมนอนในเต็นท์ จุดไฟหุงหาอาหารด้วยตัวเอง เดินตามรอยเท้าสัตว์ เพื่อค้นคว้าหาความจริง จึงไม่ให้ทั้งการเรียนรู้ตามระบบอันแท้จริงของการลูกเสือ 5) ความก้าวหน้าและสิ่งเร้าใจ กิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้เด็กทำ ต้องให้มีความก้าวหน้าและดึงดูดใจ สร้างให้เกิดความกระตือรือร้น อยากที่จะทำและวัตถุประสงค์ในการจัดแต่ละอย่างให้สัมพันธ์กับความหลากหลายในการพัฒนาตนเอง เกม การเล่นที่สนุกสนาน การแข่งขัน ก็เป็นสิ่งดึงดูดใจและเป็นจูงใจที่ดี 6) ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติคือสิ่งสำคัญอันดับหนึ่งในกิจกรรมลูกเสือ ธรรมชาติอันโปร่งใสตามชนบท ป่าเขา ป่าละเมาะ และพุ่มไม้ เป็นที่ปรารถนาอย่างยิ่งในการไปทำกิจกรรมกับธรรมชาติ การไปปีนเขา ไปตั้งค่ายพักแรมในสุดสัปดาห์ หรือตามวาระของการอยู่ค่ายพักแรมตามกฎ ระเบียบ เป็นที่เสนาหาแก่เด็กทุกคน ถ้าขาดสิ่งนี้แล้ว ก็ไม่เรียกว่าใช้ชีวิตแบบลูกเสือและ 7) การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ชี้แนะหนทางที่ถูกต้องให้แก่เด็ก เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใดลงไปทั้งคู่มิมีความต้องการซึ่งกันและกัน เด็กก็ต้องการให้ผู้ใหญ่ช่วยชี้แนะ ผู้ใหญ่เองก็ต้องการนำพาเด็กให้ไปสู่หนทางที่ดีให้ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและดีที่สุด จึงเป็นการร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย

สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 3) ได้กำหนดแนวทางการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาไว้ 3 ประการดังนี้ 1) กิจกรรมสัญลักษณ์ลูกเสือ มีองค์ประกอบย่อย 3 ประการ ดังนี้ 1.1) มีการฝึกอบรมให้ความรู้และทักษะในด้านระเบียบวินัย การประกอบพิธีทางลูกเสือ และเนื้อหาสาระตามหลักสูตร และได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 2 ประการ ดังนี้ (1) จัดกิจกรรมตามหลักสูตรของแต่ละประเภทลูกเสือและ (2) จัดพิธีการทางลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ และตามประเภทลูกเสือ 1.2) มีการจัดกิจกรรมเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรมตามวัตถุประสงค์และวิธีการทางลูกเสือ ฝึกอบรมทักษะลูกเสือตามประเภทให้สามารถนำไปใช้ช่วยตนเองและผู้อื่นและได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) การเดินทางสำรวจสถานที่สำคัญในท้องถิ่น การทัศนศึกษา (2) การฝึกอบรมทักษะทางลูกเสือตามหลักสูตรลูกเสือแต่ละประเภทและ (3) การเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรมตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ และ 1.3) มีการฝึกอบรม ทดสอบ เพื่อรับเครื่องหมายตามหลักสูตรและวิชาพิเศษ และได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 2 ประการดังนี้ (1) ฝึกอบรมและทดสอบเพื่อรับเครื่องหมายตามหลักสูตรลูกเสือแต่ละประเภทและ (2) ฝึกอบรมและทดสอบเพื่อรับเครื่องหมายวิชาพิเศษตาม ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ และตามความสนใจของลูกเสือ 2) กิจกรรมตามคำปฏิญาณ และกฎมีองค์ประกอบย่อย 3 ประการ คือ 2.1) มีการฝึกอบรมและจัดกิจกรรมเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม ตามคำปฏิญาณ กฎของลูกเสือ หลักธรรมคำสอนของศาสนา และได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 8 ประการ ดังนี้ (1) การ

ฝึกอบรมประจำสัปดาห์ การเปิดประชุมกอง (2) การฝึกอบรมวิชาเฉพาะ เช่น การฝึกอบรม นายหมู่ลูกเสือ ลูกเสือ กกต. ลูกเสือจรรยา การฝึกอบรมวิชาการระเบียบแถว ลูกเสือ (3) จัดพิธี เข้าประจำกองลูกเสือเป็นต้น (4) จัดกิจกรรมลูกเสือเพื่อสังคมช่วยงานกิจกรรมชุมชนบริการ สาธารณะ (5) จัดกิจกรรมสมุดบันทึกความดี ธนาคารความดี (6) จัดกิจกรรมในวันสำคัญทาง ลูกเสือ (7) โครงการส่งเสริมประชาธิปไตย โครงการวิถีธรรม เพื่อนช่วยเพื่อน พี่สอนน้องใน โรงเรียนและ (8) การประกวดมารยาท การแต่งกาย ประกวดห้องเรียน คนดีศรีโรงเรียน

2.2) มีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ช่วยเหลือครอบครัว สถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้บังคับบัญชา ลูกเสือและร่วมกระทำกิจกรรมเกี่ยวกับงานของชาติ วัฒนธรรม ศาสนา และสถาบัน พระมหากษัตริย์ เป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลกและ 2.3) มีการฝึกอบรมให้มีความรู้ ความสามารถในการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือเพื่อน ผู้อื่น บุคคลที่ทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ ที่ขาดแคลนการดูแล กระทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี ความสามัคคีและความสามัคคีและ 3) กิจกรรมโครงการเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาเมืองค์ประกอบย่อย 3 ประการ คือ 3.1) มีการจัด กิจกรรมโครงการเพื่อการแก้ปัญหา ส่งเสริมสุขภาพกายและใจและการช่วยเหลือ แก้ปัญหา อุบัติเหตุ อุบัติภัยและได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 2 ประการ ดังนี้ (1) โครงการเพื่อ แก้ปัญหาและส่งเสริมสุขภาพกายและใจ จัดทำป้าย จัดนิทรรศการ รณรงค์เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ กิจกรรมการออกกำลังกาย จัดทำสวนสุขภาพอย่างง่าย กิจกรรมเกี่ยวกับสุขอนามัยส่วนตัวขั้น พื้นฐาน การสำรวจและกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง กิจกรรมรณรงค์การแปรงฟันหลังอาหาร กลางวัน การประกวดการเขียนคำขวัญ กิจกรรมรณรงค์ สุขาน่าใช้ สวมสุขสันต์ และ (2) โครงการช่วยเหลือแก้ปัญหาอุบัติเหตุและอุบัติเหตุ จัดทำป้ายรณรงค์เกี่ยวกับการจราจร ความปลอดภัยทั้งในและนอกสถานศึกษา รณรงค์เรื่องการขับขี่ปลอดภัย การเดินแถวเพื่อความปลอดภัย การประกวดการเขียนคำขวัญ การอบรมลูกเสือจรรยา การปฏิบัติหน้าที่ลูกเสือจรรยา

3.2) มีการจัดกิจกรรมโครงการให้บริการชุมชน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมและศาสนา และได้เสนอแนวทางการ จัดกิจกรรมไว้ 2 ประการดังนี้ (1) โครงการให้บริการชุมชนจิตอาสาพัฒนาชุมชน เช่น เก็บขยะ กวาดร่องน้ำ ทั้งที่บ้าน วัด โรงเรียน ตลาดและชุมชน บำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือผู้อื่น และ (2) โครงการแก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม การออมทรัพย์ ธนาคาร โรงเรียน กิจกรรมการปรับปรุงภูมิทัศน์ การบำบัดน้ำเสีย การปลูกพืชสมุนไพร การแปรรูป สมุนไพรเพื่อการบริโภค การจัดทำปุ๋ยชีวภาพ การรณรงค์ต่อต้านสารเสพติด กิจกรรมเพื่อน ช่วยเพื่อนและ 3.3) มีการจัดกิจกรรมโครงการที่มีส่วนร่วมในงานของชาติ สถาบัน พระมหากษัตริย์ และเสริมสร้างความมั่นคงของชาติรวมทั้งการฝึกอบรมวิชาพิเศษเพื่อส่งเสริม การศึกษาต่อในสถาบันทหารและตำรวจ และได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 3 ประการดังนี้ (1) โครงการส่งเสริมความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติและพระมหากษัตริย์ ให้ความรู้และสร้าง ความตระหนักในการจงรักภักดีต่อสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ เข้าร่วมกิจกรรมที่

เกี่ยวกับสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ การจัดทำป้ายรณรงค์ จัดประกวดคำขวัญ (2) โครงการเสริมสร้างความมั่งคั่งของชาติ กิจกรรมรณรงค์ป้องกันสารเสพติด กิจกรรมรณรงค์ประหยัดพลังงานน้ำและไฟฟ้า การจัดนิทรรศการ ป้ายนิเทศ การสมัครเป็นสมาชิกเยาวชนเครือข่ายเฝ้าระวังและป้องกันสารเสพติด โครงการทูปี่นาเบอร์วันและ (3) การฝึกอบรมวิชาพิเศษ เพื่อส่งเสริมการศึกษาต่อในสถาบันทหาร และตำรวจ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพิเศษพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในสถาบันทหารและตำรวจ

สำนักงานการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552ก, หน้า 9) ได้กำหนดรูปแบบกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาไว้ 4 หมวดดังนี้ 1) หมวดกิจกรรมสัญลักษณ์ มี 7 ประการ ดังนี้ (1) ความรู้เกี่ยวกับขบวนการลูกเสือ (2) ความรู้ความเข้าใจในกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือ (3) วินัยและควมมีระเบียบเรียบร้อย (4) การพึ่งและพัฒนาดตนเอง (5) การช่วยเหลือผู้อื่น (6) ทักษะทางลูกเสือและ (7) การใช้ชีวิตกลางแจ้ง 2) หมวดกิจกรรมตามคำปฏิญาณและกฎ มี 10 ประการ ดังนี้ (1) ลูกเสือน้อมใจถวายพระพร (2) ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และซื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ (3) ลูกเสือน้อมใจทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น (4) ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก (5) ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย (6) ลูกเสือมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ (7) ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดาและผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ (8) ลูกเสือมีใจร่าเริงและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก (9) ลูกเสือเป็นผู้มีเกียรติและ (10) ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ 3) หมวดกิจกรรมโครงการ เพื่อการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนากิจกรรมสัญลักษณ์ลูกเสือ มี 4 ประการ ดังนี้ (1) สิ่งแวดล้อม (2) ชุมชน (3) ชาติบ้านเมืองและ (4) โลกและ 4) หมวดกิจกรรมวิชาพิเศษ ส่งเสริมการเรียนรู้ ฝึกทักษะ ความสามารถเสริมประสบการณ์และวิทยาการต่างๆ ตามความสนใจและความถนัดของเยาวชนลูกเสือสู่ความเป็นเลิศ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพเน้นกระบวนการฝึกอบรมนอกเวลาเรียน จำแนกได้ 10 กลุ่มวิชา ดังนี้ (1) กลุ่มทักษะทางการลูกเสือขั้นสูง (2) กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (3) กลุ่มวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี (4) กลุ่มศาสนา ศิลปะ ดนตรี วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว (5) กลุ่มการศึกษาและจิตวิทยาเพื่อการศึกษาต่อ (6) กลุ่มพลานามัย กีฬา สาธารณะสุขศาสตร์และการแพทย์ (7) กลุ่มเศรษฐศาสตร์ (8) กลุ่มนิเทศศาสตร์ (9) กลุ่มเกษตรศาสตร์และ (10) กลุ่มสันติภาพและความมั่นคงของชาติ

จรรยาพร ธรณินทร์ (2554ก, ย่อหน้า 12) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาด้านมวลกิจกรรมไว้ 11 ประการ ดังนี้ 1) มีกิจกรรมส่งเสริมให้ลูกเสือน้อมใจถวายพระพร 2) จัดการเรียนการสอนคุณธรรมให้ครอบคลุมทั้งการคิด พฤติกรรมที่ลงมือกระทำและเกิดเป็นความรู้สึก 3) ใช้วิธีส่งเสริมแบบบูรณาการให้เกิดความคิดในเชิงบวก 4) สร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมรอบตัวลูกเสือที่อบอุ่น 5) สร้าง

โอกาสการเรียนรู้เชิงคุณธรรมให้แก่ลูกเสือ 6) การสอนทุกกิจกรรมให้สอนอย่างมีความหมาย สอดแทรกคุณธรรม และให้เกียรติลูกเสือ 7) กระตุ้นให้ลูกเสือเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 8) กระตุ้นผู้บังคับบัญชาลูกเสือทุกคนเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ 9) สร้างกิจกรรมลูกเสือในการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม 10) ขอความร่วมมือผู้ปกครองและชุมชน สนับสนุนการทำดีของลูกเสือ และ 11) การประเมินความสำเร็จของกองลูกเสือของสถานศึกษาให้ประเมินจากพฤติกรรมของลูกเสือ

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (2555 ฉ, ย่อหน้า 1) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานด้านมวลกิจกรรมลูกเสือไว้ดังนี้ เนื่องจากมวลกิจกรรมลูกเสือ เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกิจกรรมที่จัดนั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคน เข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนโดยคำนึงถึงสิ่ง 5 ประการ ต่อไปนี้ 1) การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการ องค์กรความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น 2) จัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติและความสามารถความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เช่น กิจกรรมวิชาพิเศษต่างๆ ของลูกเสือ 3) จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น 4) จัดกิจกรรมบริการด้านต่างๆ เพื่อฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และ 5) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน จากหลักการดังกล่าว กิจกรรมของลูกเสือทุกประเภท มีครบตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยเนื้อหาของหลักสูตรและวิชาพิเศษ ตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือทุกประเภท ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, หน้า 2) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา ด้านการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ ไว้ดังนี้ การจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ กองลูกเสือมีการจัดกิจกรรมลูกเสือให้มีทักษะการดำรงชีวิต กิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของลูกเสือ กิจกรรมเพื่อความก้าวหน้าสู่ความเป็นเลิศของลูกเสือ กิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ และได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) กิจกรรมสัญลักษณ์ลูกเสือ 2) กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมเพื่อความเป็นเลิศ และ 3) กิจกรรมโครงการจิตอาสาเพื่อบำเพ็ญประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาด้านการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง การปฏิบัติงานต่างๆ ในด้านการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ ตามวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ ระเบียบ ข้อบังคับของลูกเสือและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในงานลูกเสือในสถานศึกษา วัตถุประสงค์จาก 1) การจัดกิจกรรมสัญลักษณ์ลูกเสือ การฝึกอบรมให้ความรู้และทักษะด้านระเบียบวินัย การประกอบพิธีทางลูกเสือและเนื้อหาสาระตามหลักสูตร 2) การจัดกิจกรรมเดินทางไกล การอยู่ค่ายพักแรมตามวัตถุประสงค์และวิธีการ

ทางลูกเสือ 3) การฝึกอบรมทักษะลูกเสือแต่ประเภทให้สามารถนำไปใช้ช่วยตนเองและผู้อื่นได้ 4) การฝึกอบรม ทดสอบ เพื่อรับเครื่องหมายตามหลักสูตรและวิชาพิเศษ 5) การจัดกิจกรรมลูกเสือเพื่อบริการสังคม เช่น ช่วยงานกิจกรรมชุมชนบริการสาธารณะ แก้ปัญหา พัฒนาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและวันสำคัญทางศาสนา 6) การจัดกิจกรรมโครงการที่มีส่วนร่วมในงานของชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ และเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

6) ปัญหาด้านการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ

คงศักดิ์ เจริญรักษ์, และคนอื่นๆ (2548, หน้า 25 - 26) ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในด้านของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ โดยสรุปได้ 5 ประการ ดังนี้ 1) งานลูกเสือมีลักษณะเป็นวิชาบังคับ 2) หลักสูตรการเรียนการสอนไม่ทันสมัย การจัดกิจกรรมลูกเสือ จึงต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงให้เน้นเชิงปฏิบัติการมากยิ่งขึ้น 3) การเรียนการสอนส่วนใหญ่ต้องการเน้นให้เด็กเก่งทางด้านวิชาการมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม 4) ขาดการประเมินผลและ 5) ขาดการประกันคุณภาพหลักสูตรของแต่ละโรงเรียน

บุญรัตน์ วงศ์ใหญ่ (2549, หน้า 27) ได้กล่าวถึงปัญหาที่สำคัญของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา เนื่องจากขณะนี้การเรียนการสอนลูกเสือนั้น ถึงแม้จะเป็นวิชาบังคับที่ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องเรียนแต่ไม่มีหน่วยกิตให้ ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจกิจกรรมลูกเสือเท่าที่ควรจึงเห็นควรให้วิชาลูกเสือมีหน่วยกิต เนื้อหาตามหลักสูตรมีมากแต่เวลาในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรกำหนดไว้น้อย เนื้อหาตามหลักสูตรซ้ำซ้อนกับเนื้อหาในสาระการเรียนรู้อื่น

สำนักงานลูกเสือจังหวัดชัยนาท (2553, หน้า 21) ได้กล่าวถึงปัญหาของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือไว้ดังนี้ 1) เนื้อหาไม่ทันสมัยโดยเฉพาะวิชาพิเศษ 2) เนื้อหาและกิจกรรมมีมากแต่เวลาที่ใช้จัดกิจกรรมมีน้อย 3) เน้นแต่วิชาการขาดการปฏิบัติ 4) หลักสูตรและมวลกิจกรรมถูกกำหนดขึ้นด้วยกฎหมายแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ยากและใช้เวลานาน

กนก เลียบเงิน (2553, หน้า 4) ได้กล่าวถึงปัญหาของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) ไม่ถูกนำไปใช้ในการจัดกิจกรรม 2) เนื้อหาบางส่วนไม่สอดคล้องกับเหตุการณ์ในสังคม 3) ขอบข่ายรายวิชาซ้ำซ้อนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 4) ขั้นตอนในการสอบเลื่อนชั้นและวิชาพิเศษยุ่งยากและ 5) เป็นกิจกรรมที่เหนื่อย ต้องอดทนและลำบาก

จรวพร ธรณินทร์ (2554ข, หน้า 1) ได้กล่าวถึงปัญหาของการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) มวลกิจกรรมหลักสูตรสถานศึกษาปรับตัวไม่ทัน 2) เน้นเรื่องระเบียบวินัยมากและ 3) ยังขาดทักษะร่วมสมัย

ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุป ปัญหาการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาด้านการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง สภาพการณ์การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาของการจัด

มวลกิจกรรมลูกเสือ ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งบุคคลมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน มีอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานลูกเสือ แต่ต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานลูกเสือในสถานศึกษา วัดได้จาก 1) งานลูกเสือมีลักษณะเป็นวิชาบังคับ นักเรียนชายทุกคนต้องเรียนไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ 2) หลักสูตรการเรียนการสอนไม่ทันสมัย 3) ขอบข่ายของหลักสูตรลูกเสือแต่ละประเภทซ้ำซ้อนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 4) ต้องการเน้นให้เด็กเก่งทางด้านวิชาการมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 5) ประเมินผล นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานลูกเสือไม่ชัดเจนเพียงพอ 6) การประกันคุณภาพหลักสูตรของแต่ละโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญ 7) ทักษะและกิจกรรมในหลักสูตรไม่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมและเทคโนโลยี 8) หลักสูตรและมวลกิจกรรมลูกเสือถูกกำหนดขึ้นด้วยกฎหมายแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ยากและใช้เวลานาน 9) การสอบเลื่อนชั้นและวิชาพิเศษของลูกเสือมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก 10) การจัดกิจกรรมส่วนใหญ่อยู่กลางแจ้ง ต้องผจญภัย เหนื่อย ต้องอดทนและลำบาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ประจวบ โอนนอก (2546, หน้า 54 – 53) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ ตามความรับรู้ของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- 1) สภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ มีอายุราชการระหว่าง 36 – 40 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ระยะเวลาดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนระหว่าง 11 – 15 ปี เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและการนิเทศกิจกรรมลูกเสือมาแล้ว
- 2) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือตามความรับรู้ของผู้บริหาร ที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี กับผู้บริหารที่มีอายุเกิน 40 ปี ผลมี 3 ประการ ดังนี้ 2.1) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ ตามความรับรู้ของผู้บริหารที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรที่รับผิดชอบอยู่ในระดับมาก 2.2) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือตามความรับรู้ของผู้บริหารที่มีอายุเกิน 40 ปี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรที่รับผิดชอบอยู่ในระดับมากและ 2.3) เปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือตามความรับรู้ของผู้บริหาร ที่มีอายุไม่เกิน 40 ปีกับผู้บริหารที่มีอายุเกิน 40 ปี ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน
- 3) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือตามความรับรู้ของผู้บริหารตำแหน่งผู้อำนวยการกับอาจารย์ใหญ่ผลมี 3 ประการ ดังนี้ 3.1) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ ตามความรับรู้ของผู้บริหารตำแหน่งผู้อำนวยการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรที่

รับผิดชอบอยู่ในระดับมาก 3.2) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือตามความรู้ของผู้บริหาร ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรที่รับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก 3.3) เปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ ตามความรู้ของผู้บริหารตำแหน่งผู้อำนวยการ กับอาจารย์ใหญ่ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่ในด้านบุคลากรที่รับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือตามความรู้ของผู้บริหาร ที่มีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี กับผู้บริหารที่มีอายุราชการเกิน 10 ปี 4.1) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ ตามความรู้ของผู้บริหารที่มีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรที่รับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก 4.2) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือตามความรู้ของผู้บริหารที่มีอายุราชการเกิน 10 ปี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรที่รับผิดชอบอยู่ในระดับมาก 4.3) เปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ ตามความรู้ของผู้บริหารที่มีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน 5) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือตามความรู้ของผู้บริหารที่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศ กับผู้บริหารที่ไม่เคย ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศ 5.1) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ ตามความรู้ของผู้บริหารที่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านบุคลากรที่รับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก 5.2) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ ตามความรู้ของผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบุคลากรที่รับผิดชอบอยู่ในระดับมาก 5.3) เปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ ตามความรู้ของผู้บริหารที่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศกับผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

จกมล เทียมหมอก (2547, หน้า 64 – 70) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการดำเนินกิจกรรมลูกเสือของผู้บังคับบัญชาลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ ปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือของผู้บังคับบัญชาลูกเสือในโรงเรียน 6 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ ด้านการนิเทศและด้านการวัดผลและประเมินผล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บังคับบัญชาลูกเสือในโรงเรียนในสังกัดได้ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมลูกเสือ และดำเนินงานจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องพอประมาณ แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมอยู่บ้าง 1) ด้านการบริหาร พบว่า การบริหารงานธุรการของกองลูกเสือในโรงเรียนมีปัญหาสูงสุดอันดับแรก ปัญหานี้เกิดจากความละเลยและไม่รู้ขั้นตอนการบริหารงานธุรการของกองลูกเสือในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน เพราะเป็นเรื่องเฉพาะเมื่อ

ผู้บริหารมิได้รับการฝึกอบรมเรื่องงานธุรการในกองลูกเสือเป็นการเฉพาะจึงไม่รู้ขั้นตอนและความสำคัญดังกล่าว 2) ด้านบุคลากร พบว่า การให้ความสนใจเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มวุฒิทางลูกเสือของผู้กำกับลูกเสือมีปัญหาสูงสุดอันดับแรกซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่ยังมีผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีวุฒิทางลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้นอยู่มากเพราะในการอบรมผู้เข้ารับการอบรมต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง อีกทั้งสถานที่อบรมอยู่ห่างไกล อีกประการหนึ่งเป็นเพราะความไม่ชอบกิจกรรมลูกเสือเป็นการส่วนตัวเช่นไม่ถนัดในการร้องเพลง การต้องทำกิจกรรมกลางแจ้ง ต้องแต่งเครื่องแบบที่ยุ่งยาก ร้อน อึดอัด ทำให้ไม่มีใจรักที่จะพัฒนาความก้าวหน้าในการอบรมเพิ่มวุฒิของตน 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า การดำเนินงานจัดกิจกรรมวิชาชีพพิเศษมีปัญหาสูงสุดอันดับแรก เพราะผู้บังคับบัญชาลูกเสือส่วนใหญ่ไม่ทราบขั้นตอนในการจัดกิจกรรมวิชาชีพพิเศษ ขั้นตอนการขออนุมัติเครื่องหมายวิชาชีพพิเศษ อีกทั้งขาดการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสืออย่างจริงจัง ประกอบกับไม่สะดวกในการจัดซื้อเครื่องหมายวิชาชีพพิเศษมาให้ลูกเสือประดับ เพราะไม่มีจำหน่ายในท้องถิ่น 4) ด้านงบประมาณ พบว่า การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมลูกเสือ มีปัญหาสูงสุดอันดับแรก เนื่องจากส่วนใหญ่โรงเรียนจะตั้งงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการมากกว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเฉพาะวิชาลูกเสือ 5) ด้านการนิเทศ พบว่า ความร่วมมือจากชมรม สโมสรลูกเสือมีปัญหาสูงสุดอันดับแรก เนื่องจากอยู่ในระยะแรกของการก่อตั้งสโมสรลูกเสือประจำจังหวัด ปัญหารองลงมาคือการได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ เพราะมีศึกษานิเทศก์ที่ทำกรนิเทศกิจกรรมลูกเสืออยู่เพียงคนเดียว 6) ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า ลูกเสือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างถาวร มีปัญหาสูงสุดอันดับแรก ทั้งนี้เพราะคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากจิตสำนึกเป็นส่วนใหญ่ ในการประเมินผลนั้นผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ต้องออกแบบประเมินเองตามสภาพจริง เมื่อประเมินในกิจกรรมลูกเสือพบว่าผ่าน แต่พฤติกรรมนอกเวลาทำกิจกรรมลูกเสือยังไม่พัฒนาเป็นนิสัยที่ดีอย่างถาวร

ทองขาว อรรถชยานนท์ (2548, หน้า 82 - 85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารกิจการลูกเสือสามัญในสถานศึกษาของอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) สภาพการบริหารกิจการลูกเสือสามัญในสถานศึกษา 1.1) ด้านการจัดตั้งกอง กลุ่มลูกเสือในโรงเรียนและการแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญในสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดตั้งกองลูกเสือ การแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือพิจารณาจากครูที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือเป็นส่วนใหญ่ มีหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนเป็นจำนวนมากที่สุด 1.2) ด้านการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนลูกเสือสามัญในสถานศึกษา พบว่า มีการวางแผนในการจัดการฝึกอบรมลูกเสือสามัญโดยคณะครูทั้งหมดร่วมกันวางแผนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ โดยทำแผนการสอนรายชั่วโมงเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่มีวิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญ จากการเข้าร่วมกิจกรรมและภาคปฏิบัติ โดยผู้กำกับลูกเสือสามัญเป็นผู้ประเมิน 1.3) ด้านการจัดสรรงบประมาณใน

กองลูกเสือสามัญ พบว่า รายได้ที่นำมาเป็นค่าใช้จ่ายในกองลูกเสือสามัญมาจากเงินที่เรียกเก็บจากลูกเสือในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละครั้ง 1.4) ด้านบุคลากรและการปกครองกับการพัฒนาบุคลากรในกองลูกเสือสามัญ พบว่า มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการฝึกอบรมลูกเสือสามัญในสถานศึกษาและประชุมเมื่อมีเรื่องสำคัญที่ต้องปฏิบัติ สนับสนุนส่งเสริมผู้กำกับลูกเสือสามัญในสถานศึกษาโดยส่งเข้าอบรมหลักสูตรผู้กำกับลูกเสือสามัญ มีการเสริมแรงบุคลากรลูกเสือที่มีผลงานดี โดยจะได้รับพิจารณาความดีความชอบ 1.5) ด้านการจัดอาคารสถานที่และเอกสารการดำเนินงานของกองลูกเสือสามัญ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีห้องลูกเสือ ผู้กำกับจัดให้มีคู่มือ เอกสาร แบบพิมพ์ต่าง ๆ ไว้ที่ห้องพักครู และไม่เคยใช้สถานศึกษาเป็นสถานที่ฝึกอบรมลูกเสือ 1.6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างกองลูกเสือสามัญกับชุมชน พบว่า มีการบำเพ็ญประโยชน์ของกองลูกเสือสามัญโดยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมลูกเสือ โดยประชุมผู้ปกครองแล้วแจ้งให้ทราบ 2) ปัญหาการบริหารกิจการลูกเสือสามัญในสถานศึกษา 2.1) ด้านการจัดตั้งกอง-กลุ่มลูกเสือในโรงเรียนและการแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญในสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาสูงสุดในด้านนี้ คือ ความรู้ ความเข้าใจ ในขั้นตอนการดำเนินงานจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือสามัญของผู้บริหาร 2.2) ด้านการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนลูกเสือสามัญในสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาสูงสุดในด้านนี้ คือการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารงานลูกเสือของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ 2.3) ด้านการจัดสรรงบประมาณในกองลูกเสือสามัญ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาสูงสุดในด้านนี้ คือ งบประมาณในการพัฒนากิจการลูกเสือสามัญ 2.4) ด้านบุคลากรและการปกครองกับการพัฒนาบุคลากรในกองลูกเสือสามัญ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ปัญหาสูงสุดในด้านนี้คือ การจัดส่งผู้บังคับบัญชาเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเข้ารับวุฒิทางลูกเสือ 2.5) ด้านการจัดอาคารและสถานที่และเอกสารการดำเนินงานของกองลูกเสือสามัญ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาสูงสุดในด้านนี้คือ ห้องสำหรับจัดเก็บเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ของลูกเสือ 2.6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างกองลูกเสือสามัญกับชุมชน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาสูงสุดในด้านนี้คือ การสนับสนุนของชุมชน

ขจรเกียรติ เครือประดับ (2554, หน้า 81 - 84) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้รับผิดชอบกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีวุฒิทางลูกเสือหลักสูตรผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้น ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชา युวกาชาด และมีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรม สัมมนา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระหว่าง 1-3 ครั้ง 2) สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พบว่า ในระดับช่วงชั้นที่ 1 - 3 สถานศึกษาส่วนใหญ่จัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ และกิจกรรมตามความสนใจ ไม่ได้จัดกิจกรรมยุวกาชาดและ

สถานศึกษาทุกแห่งจัดกิจกรรมลูกเสือ 3) สถานศึกษามีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ยกเว้น รายการจัดทำเอกสาร หลักฐาน การประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 4) สถานศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 1 - 2 ช่วงชั้นที่ 2 - 3 และช่วงชั้นที่ 3 - 4 มีระดับความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน 5) ผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมีสถานภาพแตกต่างกัน คือ เพศ อายุ อายุราชการ วุฒิทางการศึกษา วุฒิทางลูกเสือ วุฒิทางยุวกาชาด ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมนักเรียนและประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรม สัมมนา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีระดับความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน 6) ผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา คือ 6.1) ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนการจัดกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียน 6.2) บุคลากรมีน้อยและขาดความชำนาญในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบางกิจกรรม การจัดกิจกรรมที่หลากหลายทำได้ยาก 6.3) ครูผู้สอนขาดความกระตือรือร้น ไม่เข้าใจ ไม่ให้ความสำคัญ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 7) ผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา คือ 7.1) ต้องการให้มีการจัดอบรมครูผู้สอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในเรื่องที่ต้องการและเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ 7.2) ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมโดยเฉพาะ 7.3) สำนักงานพื้นที่การศึกษาควรให้ความช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับวิธีการขั้นตอนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พร้อมทั้งการประเมินผล เพื่อให้ครูนำมาเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนต่อไป

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ราสกอฟ (Raskoff, 1995, p. 231) ได้ศึกษาองค์กรเกี่ยวกับอาสาสมัครของวัยรุ่นที่เป็นลูกเสือหญิง กลุ่มตัวอย่าง 24 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เป็นลูกเสือหญิงและผู้ที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสารอ้างอิง การจัดองค์กรเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ จากรายงานต่าง ๆ ทางสื่อมวลชน ได้แบ่งการทำงานในองค์กรเป็น 3 ระดับ มีระดับบุคคล ระดับสถาบัน และตามความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า การทำกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องใช้ระยะเวลายาวนาน ต้องทุ่มเทและอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน ในการจัดเครือข่าย ต้องพัฒนาทักษะในการทำกิจกรรม ปรับให้เหมาะสม ใช้การเสริมแรง กระตุ้น สร้างพลังอำนาจให้ผู้หญิงทำงานที่ทำทลายความสามารถและตั้งองค์กรลูกเสือหญิงประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ การจัดกิจกรรมลูกเสือหญิงต้องมีความยืดหยุ่น มีความหลากหลาย เหมาะกับเพศและวัฒนธรรม

สมอลท์ (Smalt, 1997, p. 42) ได้ศึกษาการให้เหตุผลทางจริยธรรมของเด็กหญิงวัย 6-8 ปี จำนวน 4 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต 2 คนแรกจัดเข้าคู่ตามตัวแปรที่หลากหลายเป็นเด็กหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อีก 2 คน เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จัดแบบเดียวกัน โดยที่เป็นเด็กหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน และเด็กหญิงชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 3 จำนวน 1 คน เข้าร่วมในโปรแกรมลูกเสือหญิง ผลการศึกษาพบว่า เด็กหญิงอายุ 6-8 ปี ที่ได้รับการฝึกอบรม มีความสามารถในการเปลี่ยนบทบาทการริเริ่มด้วยตนเองไปเป็นมุมมองและพบว่า เด็กหญิงบางคนมีความกล้าพอที่จะเปลี่ยนคำถามไปเรื่อยๆ แล้วมองคำถามจากอีกมุมมองหนึ่ง คือ ชอบความรู้สึกของทุกคนที่เกี่ยวข้อง มีความแตกต่างระหว่างเด็กหญิงที่เข้าร่วมในโปรแกรมลูกเสือหญิงกับเด็กหญิงที่ไม่ได้เข้าร่วมในโปรแกรมลูกเสือหญิง มากกว่าความแตกต่างของระดับชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลอดแนวคิดทั้งหมด ด้านความซื่อสัตย์ ความเคารพตนเองและผู้อื่นนั้น มีเหตุผลในชั้นตอนที่ 1-2 ส่วนเด็กหญิงที่เป็นลูกเสือหญิงมีแนวคิดเกิดขึ้นคงที่มากขึ้นในชั้นตอนที่ 3 และเห็นได้บ้างในชั้นตอนที่ 5

แบรนด์ท์ (Brandt, 1999, p.1349) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการออกหรือยืนหยัดอยู่ในบทบาทของผู้นำอาสาสมัครลูกเสือหญิง โดยใช้การปริทัศน์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในอดีตและทฤษฎีในเรื่องเดียวกัน และกำหนดว่าการรวบรวมกระบวนการทางสังคมศาสตร์เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ จะส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่ง นอกจากนี้ การศึกษาค้นคว้ายังใช้เป็นทฤษฎีในเรื่องเดียวกัน แล้วกำหนดว่าการรวบรวมกระบวนการทางสังคมศาสตร์เข้ากับสภาพต่างๆ จะส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่ง นอกจากนี้ การศึกษาค้นคว้ายังใช้เป็นทฤษฎีบทบาท กระบวนการกรอบงานของการศึกษาด้วยและการใช้ปฏิสัมพันธ์นิยมเชิงสัญลักษณ์เพื่ออธิบายยืนหยัดอยู่ในบทบาทผู้นำอาสาสมัครลูกเสือหญิง ผลการศึกษาพบว่าผู้นำอาสาสมัครลูกเสือหญิงมักจะอยู่ในตำแหน่งผู้นำได้นานกว่า ถ้าภาพลักษณ์ของตัวเองได้รวมเข้ากับบทบาทของผู้นำอาสาสมัครลูกเสือหญิงด้วย ผู้ร่วมบทบาทตนเอง พบว่า มีความสัมพันธ์กับความของตนเอง การประสมประสานเข้ากับกิจกรรมลูกเสือหญิง การลงทุนในบทบาท ความพึงพอใจกับแรงจูงใจที่แนะนำตนเอง (การหลอมรวมผลสัมฤทธิ์และอำนาจ) และการผูกพันกับคนอื่นในกิจกรรมลูกเสือหญิง อย่างไรก็ตามพบว่ามีความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งที่สุดกับการอยู่ในตำแหน่งคือ สถานภาพลูกเสือหญิงของบุตรสาว อาสาสมัครส่วนใหญ่อยู่ในบทบาทผู้นำลูกเสือหญิงเนื่องจากบุตรสาวตนเองเป็นลูกเสือหญิงที่กระตือรือร้น เมื่อขยายบทบาทของมารดาตนเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำแล้ว ผู้นำอาสาสมัครลูกเสือหญิง ก็สามารถจะเข้าซ้อนกับความรับผิดชอบ ทักษะและความรู้เหล่านั้นได้เมื่อมีเวลาจำกัด สตรีสมัยใหม่ส่วนมากจะมีบทบาทนี้เป็นกิจกรรมยามว่าง การรวมครอบครัวและสถานภาพของผู้นำอาสาสมัครเข้าด้วยกัน จึงทำให้ผู้นำอาสาสมัครของลูกเสืออยู่ในตำแหน่งได้ทั้ง 2 ตำแหน่ง เมื่อใช้รูปแบบการปฏิบัติงานร่วมกันสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมบทบาทของตนเองเข้ากับการมีสิทธิอยู่ในตำแหน่ง ในขณะที่ใช้สถานภาพในกิจการลูกเสือหญิงของบุตรสาวแล้ว พบชัดเจนว่า ผู้ร่วมบทบาทตนเองมีเท่าไร สตรีผู้นั้นดูจะดำเนินบทบาทผู้นำอาสาสมัครลูกเสือหญิงของตนต่อไปได้มากเท่านั้นถึงแม้ว่าบุตรสาวของเธอจะไม่ได้เป็นลูกเสือหญิงต่อไปอีกแล้วก็ตาม

เคลเลอร์มานน์ (Kellerman, 1999, p. 4055) ได้ทำการศึกษาเพื่อปริทัศน์โปรแกรมกระบวนการลูกเสือรุ่นเล็กและรุ่นกลางโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการ

สังเกตและเพื่อกำหนดว่าโปรแกรมเหล่านี้มีผลกระทบต่อความสำเร็จของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนในสภาพแวดล้อมของโรงเรียนทั่วไปหรือไม่ นอกจากนี้การปริทัศน์บันทึกและเอกสารสำคัญของโรงเรียนยังได้ให้ข้อมูลที่ช่วยกำหนดข้อสรุปจากโครงการวิจัยครั้งนี้ด้วยผลการศึกษาปรากฏดังนี้ โปรแกรมการศึกษาหลายโปรแกรมที่ไม่ใช่โปรแกรมการศึกษาแบบดั้งเดิม ซึ่งรวมถึงการเน้นการพัฒนาตัวบุคคลและการเคารพตนเองนั้น มีผลกระทบทางบวกต่อความสามารถของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน ที่จะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนทั่วไป อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ยังพบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนซึ่งเกี่ยวข้องในกิจการลูกเสือนั้น ไม่จำเป็นต้องเชื่อได้ว่าจะมีความสำเร็จทางการเรียนที่ปรับปรุงขึ้นซึ่งมีส่วนร่วมในโปรแกรมลูกเสือเสมอไป

อายเบล (Eybel, 2002, p. 1039) ได้ทำการศึกษาผลของการมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรลูกเสือที่มีต่อเยาวชนสตรีของแคนาดา โดยกำหนดคำถามสำหรับการวิจัยมีดังต่อไปนี้ (a) อะไรเป็นแรงจูงใจให้เข้าร่วม (b) อะไรคือเครื่องกำหนดให้เกิดการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น (c) อะไรคือผลที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นหญิง 5 คน (ช่วงอายุ ระหว่าง 16 ถึง 19 ปี) ที่ในปัจจุบันได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในกองกำลังทหารหน่วยจู่โจม รวมทั้งผู้ที่ผ่านการทดสอบในทุกๆ สาขาองค์กร และกำลังเริ่มต้นเพื่อก้าวเข้าสู่องค์กร Brownies นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการสัมภาษณ์แม่ของวัยรุ่นหญิงเหล่านั้นด้วย จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเป็นคู่ลูกสาวและแม่ เหตุผลในเบื้องต้นของเด็กวัยรุ่นหญิงเหล่านั้นเข้าร่วมก็เนื่องมาจากการเข้าร่วมของครอบครัวและเพื่อน แต่มีเหตุผลมากมายที่ทำให้เด็กวัยรุ่นหญิงเหล่านั้น ยังคงเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กร นอกจากนี้ยังพบว่ามารดาของเด็กเหล่านี้ได้สะท้อนผล ต่อไปก็คือ สตรีเยาวชนได้รับประโยชน์มากมาย มีทักษะความชำนาญ และคุณลักษณะอื่นๆ ดังนั้นการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์กร มีผลในทางบวกต่อเด็กวัยรุ่นหญิงและครอบครัวของพวกเขา

ฟรานซิส (Francis, 2002, p. 538) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลูกเสือและสมาชิก 4 - H ของรัฐยูตาห์ เพื่อกำหนดผลกระทบที่การเข้าเกี่ยวข้องในองค์กรเยาวชน มีต่อภาวะผู้นำและการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนเหล่านี้ วิธีการศึกษาใช้แบบวัดภาวะผู้นำของเยาวชนและการพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งดอร์มันดีและซีฟเวอร์สได้พัฒนาขึ้น ผลการศึกษาพบว่า คะแนนจากแบบวัดเฉลี่ยของลูกเสือเท่ากับ 69.65 และคะแนนเฉลี่ยของสมาชิก 4 - H เท่ากับ 69.14 ผู้ร่วมวิจัยในกลุ่มตัวอย่าง 4 - H ซึ่ให้เห็นว่าได้ประโยชน์ปานกลางถึงมากในทุกด้านของการสำรวจด้วยแบบวัดภาวะผู้นำของเยาวชนและการพัฒนาทักษะชีวิต นอกจากนี้ด้านเดียวคือ การตัดสินใจในการทำงาน ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีการพัฒนาเล็กน้อย ผลการวิเคราะห์ผลสำรวจเป็นรายข้อพบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านภาวะผู้นำและทักษะชีวิตสูงสุดสมาพันธ์แรก คือ การมีมิตรภาพ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้และการให้เกียรติผู้อื่น ส่วนข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยด้านภาวะผู้นำและทักษะชีวิตต่ำที่สุด คือ การมีไหวพริบ การใช้ความคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลและการตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาด

กอลด์ บราวน์ ,และเฮอ์เบิร์ต (GaltBrown,& Herbert 2003, p. 3680) ได้ศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับ เบเดน โพเอลล์ และกิจการลูกเสือของเขาและเพื่อให้ทราบถึงเหตุผลสำหรับการสร้างสรรค์ ความเติบโตและความสำคัญของลูกเสือในเกรตบริเตน ระหว่าง ค.ศ. 1906-1920 ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ ก่อนเริ่มศตวรรษที่ 20 เกรตบริเตน (เกาะบริเตนใหญ่ คือ อังกฤษ เวลส์และสกอตแลนด์) ได้นำไปสู่การสร้างสรรค์องค์กรเยาวชนอาสาสมัครมากมายหลายองค์กรกลุ่มเหล่านี้ส่วนใหญ่แสดงให้เห็นอิทธิพลในส่วนภูมิภาค ทางศาสนาและทางนิกายต่างๆ ซึ่งจำกัดขนาดของตนเพื่อเพิ่มจำนวนสมาชิกภาพให้ถึงระดับนัยสำคัญ ในปี ค.ศ. 1908 โรเบิร์ต เบเดน โพเอลล์ ได้ก่อตั้งลูกเสือขึ้น เป็นองค์กรเยาวชนใหม่ซึ่งไม่มีองค์ประกอบที่ใช้ชื่อหรือนิกายต่างๆอย่างชัดเจน ลูกเสือได้รับประโยชน์จากภาวะผู้นำของผู้ก่อตั้ง ที่ได้รับความนิยอย่างสูงและมีความสามารถพิเศษยิ่ง ซึ่งได้สร้างสรรค์โปรแกรมเชิงนวัตกรรมเกี่ยวกับกิจกรรมเยาวชนที่ออกแบบเพื่อให้ถูกใจหมู่ผู้ชมวัยรุ่นชายในเกรตบริเตน การรณรงค์ด้านการตลาดเชิงรุกมุ่งตรงไปที่สมาชิกที่มีศักยภาพขององค์กรและผู้ปกครองของสมาชิกเหล่านี้ ซึ่งผู้ปกครองหลายคนไม่ไว้วางใจในลัทธิ ทหารที่จะกลับมาในองค์กรเยาวชนก่อนยุคลูกเสือ นวัตกรรมและความพยายามส่งเสริมเหล่านี้ไม่ได้รับรองความสำเร็จของลูกเสือ รูปแบบภาวะผู้นำของเบเดน โพเอลล์ ได้กระตุ้นเร้าการแข็งข้อและการกล่าวหาอย่างเปิดเผยต่อลัทธิทหารที่เป็นอันตราย โดยใช้สมาชิกชั้นนำหลายคน ผู้นำลูกเสือรุ่นใหญ่ในฐานะผู้นำลูกเสือเบเดน โพเอลล์ ได้แสดงให้เห็นสมรรถภาพที่จะทำให้อีกกล่าวหาเหล่านี้หันเหไปได้และมีความตั้งใจจริงที่จะขับไล่สมาชิกที่แข็งข้อเหล่านี้ ความสำเร็จของกิจการลูกเสือเกิดขึ้นมาจากความสามารถของเบเดน โพเอลล์ ที่ได้จัดการกับประเด็นปัญหาเหล่านี้เท่าๆ กับที่เกิดขึ้นจากการเป็นที่นิยมเพิ่มขึ้นของแนวความคิดเกี่ยวกับลูกเสือหรือเป็นความนิยมในเบเดน โพเอลล์เอง ภาวะผู้นำของเบเดน โพเอลล์ ทำให้ลูกเสือเป็นองค์กรเยาวชนของอาสาสมัครที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด ใน เกรตบริเตนและที่สูงสุดในโลกด้วย แหล่งปฐมภูมิของงานวิจัยครั้งนี้ได้มาจากบทความของ เบเดน โพเอลล์ ในพิพิธภัณฑการเข้าถึงของมหาชน ซึ่งอยู่ระหว่างการย้ายพิพิธภัณฑจากมหาวิทยาลัยเมอร์เรย์สเตทไปยังที่ตั้งซึ่งจะตัดสินใจในโอกาสต่อไป แหล่งปฐมภูมิที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่ เอกสารสำคัญของสมาคมลูกเสือควีนส์เกต ในลอนดอนและบทความของ อาร์เมสต์ ทอมสัน (Earrest Thompson Seton) ในซานตา รัฐนิวเม็กซิโก และลอสแอนเจลิส รัฐแคลิฟอร์เนีย แหล่งทุติยภูมิที่สำคัญพบในวารสารทางวิชาการวิชาชีพและเอกสารทางประวัติศาสตร์

คิม (Kim, 2004, p. 5265) ได้ศึกษาวิเคราะห์ความเข้าใจในบทบาทผู้นำของลูกเสือประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการสนับสนุนความเข้าใจของผู้ศึกษา ในด้านภาวะผู้นำของกลุ่มเด็กวัยรุ่นเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือในฐานะกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยกำหนดความมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาคุณลักษณะพิเศษของลูกเสือเพื่อเลือกให้เป็นผู้นำกลุ่มและเปรียบเทียบความคิดเห็นของลูกเสือและผู้นำกลุ่มต่อเกณฑ์ที่ใช้ โดยใช้แนวคิดของเอ็ดวอด ซึ่งได้ศึกษาตัวแปรในการจัดการ ความเข้าใจผู้อื่น ความนิยม

และความเป็นพี่น้องโดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อผู้นำ ที่เป็นตามขั้นที่มีประสบการณ์และผู้นำที่มาจากการเลือกตั้ง ในด้านความแข็งแกร่งซึ่งเป็นลักษณะของการสูงส่ง การบริหารงานโดยเข้าใจสถานการณ์และด้านความอ่อนโยนซึ่งเป็นลักษณะความเข้าใจผู้อื่นและประสานความปรองดองในกลุ่ม ทั้งนี้ผลการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ส่วนใหญ่มักนิยมศึกษาในการปฏิบัติและความร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของลูกเสือจำนวน 126 คน พร้อมทั้งผู้ปกครอง จากสโมสรลูกเสือ 10 สโมสร สภาลูกเสือควีนส์ ของอเมริกา นิวเจอร์ซีย์ เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลของผู้ปกครองเป็นแบบสอบถามข้อมูล ส่วนของลูกเสือและผู้นำเป็นแบบมาตราส่วนแล้วนำมาวิเคราะห์คุณลักษณะที่เป็นที่ยอมรับในการเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการตลอดจนสภาพโครงสร้างแวดล้อมของลูกเสืออเมริกา ซึ่งสามารถบ่งชี้ปัจจัยสำคัญ คือ รูปแบบในวัยเด็ก ลักษณะของผู้นำจะเป็นด้านการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายและวิธีการติดต่อประสานงานกับเพื่อนในกลุ่มแต่เมื่อเป็นวัยรุ่นรูปแบบจะเป็นการเลือกผู้นำตามกระบวนการประชาธิปไตย ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องมีทักษะการบริหารงานแต่ต้องมีความเข้าใจผู้อื่น เป็นที่นิยมและมีความเป็นพี่เป็นน้อง ซึ่งทั้งหมดสำคัญกับระยะเวลาการเป็นลูกเสือและความรับผิดชอบโดยเป็นการจำลองรูปแบบผู้นำอย่างเป็นทางการสำหรับผู้ใหญ่

ราเดย์ (Radey, 2004, p. 802) ได้ศึกษาทัศนคติของราชอาณาจักร อุดมคติ การลูกเสือของชาติและอาณาจักรระหว่างสงครามในแคนาดา พบว่า ประวัติศาสตร์ของอังกฤษและอเมริกาการศึกษาเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของลูกเสืออยู่หลายครั้ง ผู้ก่อตั้งลูกเสือ คือ ลอร์ด โรเบิร์ต เบเดน โพเอลล์ ซึ่งมีผู้ได้ศึกษาถึงประวัติและผลงาน แต่ยังคงมีคำถามในด้านการปฏิบัติและแรงจูงใจ ซึ่งได้มีผลการศึกษาเพียงเล็กน้อย ได้กล่าวว่า เป็นนโยบายและแนวคิดของความพยายามในระดับท้องถิ่น การวิจัยนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นดั้งเดิมของ เบเดน โพเอลล์ เกี่ยวกับชาติและอาณาจักรที่เกี่ยวข้องกับการลูกเสือในแคนาดาเพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับมนุษยชาติ ชนชั้น และเพศ ซึ่งจากการศึกษาช่วงระยะเวลาระหว่างสงครามในออนแทรีโอ พบว่า ความคิดเกี่ยวกับมนุษยชาติ เพศ และชนชั้น ตลอดจนความรักชาติอาณาจักร ได้ถูกปลูกฝังในการลูกเสือด้วย

สถาบันวิจัยลูกเสือหญิง (Girl Scout Research Institute, 2008, pp. 55 - 62) ได้ศึกษาการให้คำนิยามตำแหน่งผู้นำของเด็กผู้หญิงในสหรัฐอเมริกา การค้นคว้าวิจัยนี้เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2550 เป็นการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในเชิงคุณภาพได้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (focus groups) จำนวน 13 ครั้ง และวิธีการวิจัยว่าด้วยชาติพันธุ์วรรณา (ethnography) จำนวน 6 ครั้ง เพื่อให้การวิจัยเชิงคุณภาพมีความสมบูรณ์มากขึ้น คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยในเชิงปริมาณร่วมด้วย ได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ทั่วประเทศจากเด็กอายุ 8 - 17 ปี เป็นเด็กผู้หญิงจำนวน 2,475 คนและเด็กผู้ชายจำนวน 1,514 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กผู้หญิงต้องการให้ตำแหน่งผู้นำไม่อยู่ใน

รูปแบบปกติ คืออยู่ในวัฒนธรรมและอำนาจบังคับบัญชา แต่แบบอย่างของผู้หน้านั้นคือ มุ่งหมายขับเคลื่อนและปรับตัวไปสู่การจะเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสังคมและพบว่าความปรารถนาตำแหน่งผู้นำของเยาวชนและประสบการณ์ยิ่งใหญ่อยู่นบนความเข้าใจของพวกเขาและความสามารถส่วนตัวของเขา และโอกาส ประสบการณ์ที่พวกเขาจะปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้นำ โอกาสที่จะแสดงหรือพัฒนาทักษะในการเป็นผู้นำนั้นหายาก องค์กรพัฒนาเยาวชนเช่นเดียวกับลูกเสือหญิง ต้องการที่จะให้โอกาสเยาวชนเพื่อเปลี่ยนแปลงให้สำเร็จ เกี่ยวกับสิ่งที่เขาชอบและต้องการ

สรุปได้ว่า งานลูกเสือเป็นงานของเด็กชายและเด็กหญิง เป็นองค์กรในการพัฒนาเยาวชนที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดในโลก เป็นองค์กรอาสาสมัครที่มีความยั่งยืนถึง 100 ปี กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกันระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก มุ่งพัฒนาลูกเสือให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีภาวะผู้นำตามกระบวนการประชาธิปไตย กิจกรรมลูกเสือในต่างประเทศ จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรการศึกษา โดยมีสโมสรหรือสมาคมลูกเสือเป็นผู้ดำเนินงานจัดกิจกรรมแตกต่างกับกิจกรรมลูกเสือในประเทศไทย ซึ่งเป็นกิจกรรมนักเรียน ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา เพราะกิจกรรมลูกเสือสามารถฝึกอบรมนักเรียนให้เป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและงานลูกเสือเป็นงานที่สถานศึกษาส่วนใหญ่เลือกจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้เยาวชนเป็นพลเมืองดี คือ งานลูกเสือนั่นเอง แต่การดำเนินงานลูกเสือจะบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเป้าหมายของหลักสูตรหรือไม่นั้น ก็ขึ้นอยู่กับตัวลูกเสือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับลูกเสือและมวลกิจกรรมลูกเสือว่าจะดำเนินงานได้ดีมีประสิทธิภาพเพียงใด